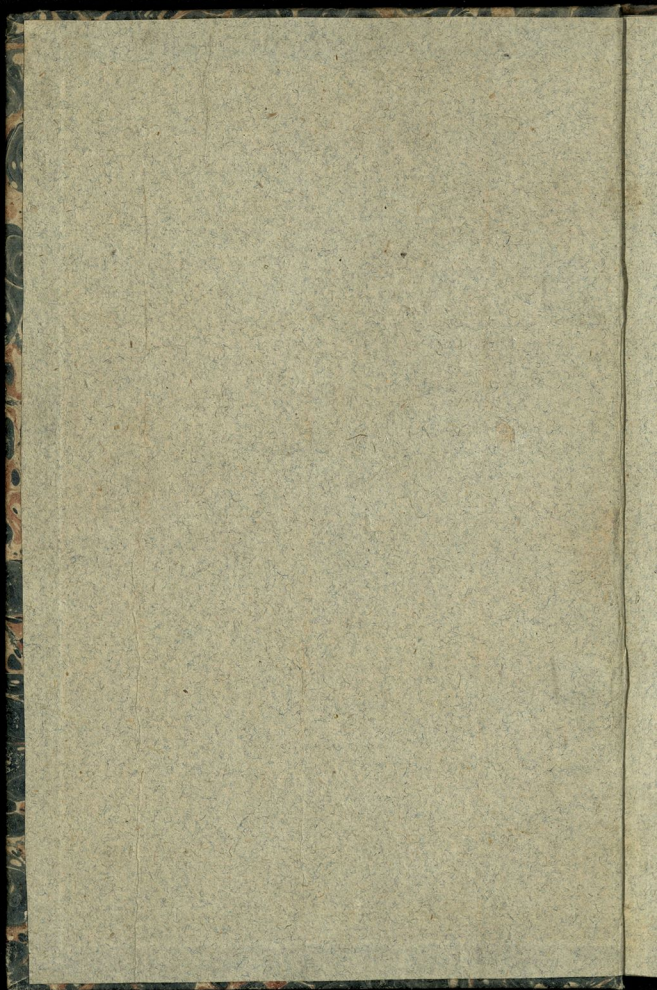

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

175645

10283

E V S T A H I.

Pověst iz pisem Kristofa Umida.

N a s v e t l o b o d a l

Josef Burger,

duhovnik v Lublanski duhovstvenst.

V2 LUBLAN2.

nil Josef Blaznik, 1852.

*aj Leopold Kremnar, bukvoec
d Tranyo Nro. 12.*

175645

175645

Vz natis téh bukv so mílostivz knež
Gospod Gospod
ANTONI ALOJZI,
Lublanskz wkof,
dovolile 2. dan kimovna 1852.

D 624/1963

Don. Leopold Smole, 4.

2. 8. 63

15. 8.

2. 8.

Joanu B

Prijatelj!

Sz postavil Matiju, svojimu bratu, ka je vz
Tvojih rokah umrl, na grob znamne, in sz
nan napisal

vz sréda:

*„Prezgodej tvoje je koviŋe
Vz grob položil smrt' vihar;
Bz bile kmal' mlade roviŋe
Bogá Bogú dajale v' dar.*

*Po tebz nou in dan zdihujem;
Al' braten! né te vey nazáj.
Pa videte te peryakujem
Vesela ga kadej vz ráj.“*

ob kraji:

*„Le truplo tvoje te poyiva;
Per Boga, upam, duh je tvoj.
Zakaj okó solze preliva? —
V' nebesih tudz brat sz moj.“*

Nekar ne jokaj! Vzemz vz dar te bukve-
e, in berz. Vz nzh je kadej Tvoj prelubz
at tolaŋbo nawel; vz nzh se bo tudz Tvoje
rŋe potolaŋilo.

Josef B.....

Principles

As postulates of the theory, we have to assume that the world is a system of things, in so far as it is a system of things, and not a system of things.

we are able to

we are able to see that the world is a system of things, in so far as it is a system of things, and not a system of things.

we are able to see that the world is a system of things, in so far as it is a system of things, and not a system of things.

we are able to

we are able to see that the world is a system of things, in so far as it is a system of things, and not a system of things.

we are able to see that the world is a system of things, in so far as it is a system of things, and not a system of things.

Predgovor.

Kdor iuje blagóste ale včyne srceje vz nebesih, jo bo vz nadlogah nawel. Kdor je vz resniže iuje, mu né nobena nadloga pretežavna, se peržadéva, se trudé, se vpira, se poti, in preterpi rad vse težave, de bē le dosegel, po yémēr nawa duwa hrepeni.

Táko peržadováne se najde vz xivlene sveteža Eustahja, kē je popisano vz téh bukvenah po veyem takó, kakor so ga uyene in slovcye pisavne, postavem, Kombefizi, Baroni, Papebrohi, Tillemont, Baillet in we druge, nam zroyile. Negovo xivlene je polno pravzga kerujanskzga duhá, praviynosté, usmilena, pohlevnosté, ponixnosté, poterpexlivosté, strahú Bøxjiga in Bøxje lubèzne; duhá, kē svēt in negove slēpotije zanayuje, in imenitné ylovékov pokliné vz sebe in vz družéh yisla in yesti; kē vxiva yasno blagó, kakor de bē ga ne vxival; je vesel, yē ga ima; je vesel, yē ga néma; ga lahko pogrwi, yē mu

je odvzeto; če raji vse preterpi, raji nelo
umerje, kakor de bž Bogá razxalil. Negovo
xivlene je tudi lép zgled neskonyno modre
in dobrótlive previdnosti Bøxje: zgled, kakó
Bog svoje zvéste sluxabneke po prejudnih
nam neznanih poteh kž sebe vodi; kakó jih sž
terplenem oyiuyje, vž dobram uterduje, in za
vèyž blagóst vž nebesèh perpravla; kakó jim
na zadne vse terplene le vž nžh prid oberne.

Za téga voło perporoyim vsakemu, de
naj bere xivlene svetèga Eustahja. Spoznalž
bodo, kterž ga beró, de je keruyanska katole-
wka vera luy pravèga razsvetlena, in de je
tam tema, kjer nč te luyž; in videlž bodo,
kákowna je pobožnost pravèga kristjana,
kakó se vž mnogèh okoluyenah nawèga xi-
vlena razodéva, kolèko resniyna ljubèzen Bø-
xja vž goruyèh keruyanskèh sèrnyèh premore.
Potlej bodo Bogá tudi vèdno hvalilž, de jim
je dal vž katolewke vèrè rojenem bitž, in ga
bodo perseryno prosilž, de naj jim da tudi
raste vž negovem spoznanž, terdnèje van upa-
tž, in ga boł in boł ljubitž, de ga bodo kèdej
obliyye vž obliyye gledalž in vxivalž, kakor ga
svetè Eustahi xč gleda in vxiva. —

Perva razstava.

Vz križe je zveličane.

Sto lét po Kristusovem rojstvu, pod Rimskem nesarjem Trajanam, je živel vojvoda Planid, po imenu Evtáhi znan vsému keruánskému svétu. Partjáne, sovračnske Rimlanov, je bil vs vey bojih premagal, in je želo slovel po nesarstvu. Ko je bil mir storjen, je wél deleq od nesarjevzga dvóra, na svoj grad, per kterém je bila bogata pristáva. Tukej, vs hiwz svojiga cyeta, med varta in vinógradz, med travnzke in niva-me, ga je bol veselilo, kakor pa vs Rimz, tistz čas vélékem méstz svatá. Prevzetnostz in zapravlivostz, ké ste takrat vs Rimz gospodovále, in ké ste bile poznéje téga mésta grob, né mogel trpéts. Ponizno le in po starém, ko negovz dédje, se je nosil. Akoravno je bil silno bogát; vander naz nuzemernaga in nepotrébznaga né bilo vs negovz hiwz, tudz póxrénostz né bilo znatz. Le vs red pospravleno in yedno je moglo vse bitz. In kar je we bole, bil je dobréga serná. Negova xena je bila zala in razumna, in mu vs vsem popolnáma enaka. Vz edinostz in lubeznz sta živéla, in pod wirókem nebezam ga skorej né bilo sreynwzega zákóna.

Vz svojih dvéh lubežnivéh sinovéh sta iméla posebno vesele. Starji je bil vs očetu podobén; mlaji je bil vs materénega obliqja. Lepó sta se vedla, in veliko dóbréga obétala.

Kakor je bil Evstahi vz vojske srýzen in moýzen korenak, takó je bil ob yasz mirú dobrotliv in usmilen. De so mu negovo obilno pole obdélóvalé, in negovo xivíno oskerbéle; je imel veliko hlapčov in dékel, které so bili po wegz tistéga yasa negové suxné. Pa Evstahi jim je bil dóber gospod; je yestíl vz néh ylovéwko nateró, in sé je vse perzadjal jih poduyité, jim tardo sluxbo polajwaté, in jih osreyité. Jih né tepél in klel, we zmerjal jih né; ampak zé lubežnéjo jih je svaril, in tudé, ko je mogél oster bité, je bilo nékej lubežnivéga vz vsém negovém djanz. Kedar so iméle téxji déla, postavém ob sétvé, kówné, xetvé, tégátvé in mlayvé, jim je dal vselej tudé kej boléga in krepkéjiga jésté. Nékolé né bil bolé vole, kakor ye je svéje podloxne zadovolne in vesele okolé sebe vidél. Vse je imel rad, ko svéjo lastno družíno, in ko dóber oýe vz srédé svojih otrók se je med nimé sreýnéga utel. Veý jih je iz tardo suxnosté izpustil, de so bili svobodné, ako jih je góдне za tolxko sreýo spoznal, in jim je dal we kej kákowne dobrave, de so jo na svéjo roko obdélóvalé, in mu le kej malo davka od ne opravljale. Marsakterému srýznému vojuyaku, ké je pod nim sluxil, je kákowén kos polá zroqil, in mu we hiwo postavél, de je po dokonýáné kervávz vojské domá dobrote mirú vxíval. Tudé ubogé ptujné

so se kž nemu zatékalz, in nobeden né wél brez pomoqz od nega. Svójiga bogastva je bil le zató vesel, ko je æ' nim drugim lahko pomagál, in vž veliko yast sz je wtél, de je 3z roko, ktera je pred mey tolžkan sreyno nosila, 3dž mogel reveæem dobrote dèlitz. Enzga léta mu je o negovzæm gødz nékej kmotov, ktere je bil iz velike nadloge otél, vž znamne hvalæxnostz vénzæ iz mnogzæh nvtlin spletlo, in med dvé omajéne smrékz pred negovo hiwo prepreglo. To vidatz je vesel svøji æenz rekz: „Lorbarjevz vénzæ, kž so mæ jih po doblenz vøjskz splétalz, so sæner yestítlivz: pa veliko ljubz in prijetnæwz we mæ je ta le vénzæ iz nvtlin; vž nem, glej, se svétzjo solzæ hvalæxnæh sern!“

Lastína dobræga vojvoda se je iztegala med Tiburam in Prenestam, starzma mæstama na Lawkæm, in na enz stranž jo je mejil gost gojzd, vž kteræm je bilo veliko dævje zverine. Evstahi je rad van na lov hødil. Nékej yasa æe, bz bil lahko kdo mislél, ga lov posebno mika. Hóle dni je vž gojzdz prebil, in pa we nðlo prenøvil je øndz alz vž kakz goupz, alz pod kako peyjó vž jamz. Pa ravno 3dž né kej marál za lov. Vse kej družzga ga vž gojzd æene, vž nem se nékej spreména. Evstahi je 3dž, ko je mir, in bol utegne, jel premiølevátz, zakaj de je yløvæk na svétz. Tz-mota in tihota vž gojzdz mu je bila vž to zlastz perpravna, nzhæ ga tz vž negovzæm premiølevánz né motil in bégal. Negovz tovarwz so veykrat ménilz, de je le kàko zver podz se od nzh zgubil; øn pa je vž sènzæ na kàko-

wnem wtore sedel, in globoke rzyí pretuhtováł. Zdavno æe so se bili prepira zawólo malikovávstva in keryanstva zaučel, in so vs svét omajal. Malikoványæ so kristjane, kolækor je bilo væ neh moyæ, preganale; æe ognem in meymem so jih zatirale. Kristjane jim néso drugæga iméle væ bran postavæ, kakor pametno pogovarjane in volno potærpłene, æivo vero væ Bogá in svøjiga Zveliqarja, tærdno upane bolæga æivłene in lubeæn do vsæh łudí, tudæ do svøjih sovráxnækov in preganányov. Neizre-yeno veliko kristjanov je bilo pomorjenæh, gro-zovitno neusmileno so jih teæale in múyile. Vender je utævilo kristjanov nekako prequdno veyæ in veyæ perhajalo. Ne le po méstæh, ampak tudæ po vaséh in samotnæh pristávah se je keryanska vera razwirjala. Væ veliko krajih so bili tempelne malikoványov vse pragne, na neh altarjih se né vey daroválo. Tudæ æe na ñesarjevem dvore in med vojsko je bilo veliko kristjanov.

Evstahi je nespamet in slæpotíjo malikovávstva bol in bol spoznával. Hudó mu je djalo, de so kristjane takó neusmileno preganale in morile. Marsækej kristjanov je alæ per-kril, alæ se æane pognal, in jim se svøjovæ-lávo æivłene otel. Je véðel, de so tudæ ne-kteræ negovyh podłoxnæh kristjane, in jim je bil iz sarnæ dober. Alæ on sam takrat we né bil kristjan. Premalo je we keryansko vero poznal, de bæ jo bil po vrédno qestil in spre-jel.

Enega dne tadej se je spet napravil na lov. Vse tovaršev gre s' nim, in velika množica sluzabnikov ga sprema. Se razidejo v gojzde po svojih staneh, in pobijejo veliko zverine. Protz večeru spodí Evstahi ve grozno velinaga jelena ze lexíuja, ga gona, in se želò udále od svojih tovaršev. Gouja in debele korenine, ke se po gojzde naskrižem razprostirajo, so ga zadrževále; na zadne pride do stermaga skalóvja, in ne more dale. Posebno prijeten se mu zdi ta kraj, in za samotno premíšleváne je ko nalauj. Skopo le posíja solnne skoze gosto neróvje in smrúje, in kratkouasno wumlá bistra vodiña zmed skalóvja po péski in kamneh. Evstahi, vs spéhán, sede na utergano skalo, se nasloní na roko, in začne spet premíšlevátz, kar mu je še del úasa per sernz.

„Resnično,“ reče sam per sebz, „modrega stvarnika mora svét imétz. Vse vidne stvari nam ga oznanujejo. Svetlo solnne na nebz in tamna gouja po gojzde, stermo peyevje in bistra vodiña, ke zmed nega izvira, visóka smréka in vsak mahék, ke se ob néj ovija, vse stvari spričujejo svojiga stvarnika modrost, dobrótlivost in mogounost, vse ga poveljujejo, vsaka po svoje.“

„I zakaj je le úlovk, ke je vzder veliko imenitnez od družh stvari, v marsjúém nar nepopolnez stvar? Rakó je to, de je on, ke se svojim umam toleko rájí znajde, in do konna dozene, v nar potrebnz réče, v spoznanz svojiga stvarnika, takó gro-

zno nevéden? Kaj je toľsko narodov, in nľò nas, mogoune in prebrisane Rimlane, takó premotilo, de kamne in ľes po boľje uestmò in molľmo? Kakó je to, de od nega, kľ je vse stvaril, takó malo vémo? Ĺakaj se nam ne da bole spoznati? Oh, kľka ľalostna pergodba je mogla ľlovľkľ um takó etmniť in razdjati, de se je takó deľeq od pravľga spoznana zgubil, in de je na zadne vľ tako strawno slepotijo zabredľ!“

„Sľ ľlovľkľ krepoľtjo in pobóľnostjo né nľľ bole ko sľ ľlovľkľm spoznanem. Ĺakaj mľ je zgled ľlovľkľ popolnosti pred oľmľ, in je ne morem doseľľ? Kakó je to, de spoznamo, kaj je prav in dobro, in de nam to tudľ dopade; storľmò pa le vľnder, kar je hudobno, in kar studľmo? Od kod je to razpľrtje vľ ľlovľkľ? Kakó je to, de so ľudje takó spayenľ in razuzdanľ, takó ľakopanľ vľ pregreľhe, vse drugľyne, kakor bľ móglľ biti? Oh, kakó se mľ dostľkrat gnusz, ko sľľľm od hudobij, kľ so jih ľudje ľe poyľľ! Pa kaj toľľm ľez družľh hudobije? Le sam vľ se naj pogledam. Svľt me ima sľľer powtenľga in dobrľga moľľ, pa kolľko sľ moram oľitatľ! Kolľkokrat sľm se vdľľ svľjimu hudľmu nagnenu in hudobnľm strastľm! Kolľko dobrľga sľm opustil, kar bľ bil lahko storil! Kolľkokrat sľm per svľjih dobrľh dľľľh le ľlovľkľ hvale iskal! In kaj me hoľe ľavolo pretklľga umiritľ, kaj me storitľ takó popolnľga, kakorwľľmu mľ nékej vľ menľ biti velľva! Paľ rľľ, ľlovľkľ je slaba, grľľwna stvar, kľ sľ sama ne vľ pomagati!“

„In oh, vz koléke revz je ylovák na zemlě! Vz joks in vs nezmožen pride na svét, vz britkostz in texavañ gre iz svatá. In negovo xivlene — oh, kakó je polno nadlóg, boléžen in skarbí! In ye je tudz vse svoje dni zdrav, vz veselz in obilnostz, kakó kmale ga vse to mine! Kakó mu xe spomin vz smért vse sladkostz téga svatá ogrení! Koléko srečnawz je ptiña tam na drzvesz, kž veselo poje, nzy ne vé od svoje prihodne smértz! — In káková je pottlej po smértz z namz? Kar z oymí vidamo par ylovéke, negovo truplo; to je pottlej prah in pepel. Kaj pa se z duwo zgodí, od ktore mi Rimlanz pravzmo, de je le sénna? Oh, vz tisto neznano dæxelo, kž morajo vsz vano, in nobedz nazaj iz ne ne pride, ne moremo drugáyz ko sz straham in grózo misltz!“

„Kristjanz sñer ménzjo, de se je stvarnak svatá nam bole razodel. Pravzjo, de ga bole poznajo; de vzdó pomoyz takó xivétz, kakor bz xivétz moglz. In deszravno so zanzqevánz in pegananz, se wtéjejo le vándz nar srečnawz ludí na zemlě. In se mæ zdí, de je rés to. Se ljubzjo po bratovsko, in sz néso nevouplivz; so krotke in ponixnz iz serná, in ne vzdó, kaj je jezá in maujeváne, ne poznajo napuhá; so brez vse lákomnostz, so vsz dobrotlivz in usmilenz, so stanovitnz in pokojnz vz nar strawnéjwz mukah. Se ne boje nzo smértz; we le veselz so je, in jo sprejmejo ko priyatlno, ktora jih pele vz bole xivlene. — Pa veliko, kar sam od nzh vere sliwal, se mæ zdi gróžno neumno. Verzjejo, de je Sin vsz-

gamogóynega Bogá iz nebes na zemlo prwél, in jih je s svojó smértjo na križ odrévil. Kdo more to uméti? Kaj de Sin Božji bə bil na križ umərí, in ljudém pomagat! Ale pa more drugm pomagat, kterz sam sebz ne more pomagat? In alz né smert na križ po Rimské za nar hujwz hudodélnške in razbojnške, nar zanylivwz in zasramlivwz?“

Evstahi je we dale premišlevál, in se vtopí v globóke razí, iz kterih sž né védél pomagat. Po tém ždihne, povzdigne očí in roke protz nebu, in reče: „O Bog, menz neznanó bitje, kž sž ylovéka stvaril, vž negovo sžrnc usmilene vdihnil, in se gotovo žž milém očesam van oziraw, poglej mene nevédnega in gréwnega revca, in usmiz se me! Sej jelenú, kž po vódz hrepení, xéjo ugasiw, in vse stvari sž modro in lubeznivo preskzrbel; bow lz samó ylovéka, kž ga po ržniz, krepósta in blagósta xéja, xéjnega pustil? Ah, pokazz mž tždej, kam de naj se obrnem! Slepótiž malikovávstva sžm sit do gerla; vera vž Odrzwenika pa, kterga so nawz vojuyakz brez pomoyz na križ vidélz umréti, se mž nespametna ždí.“

Ko je to izrekel, žawumí nékej pred nim na skalóvji. Se ozrè, in glej, velzék jelen je na skalóvji, kterga je pred toľzko yasa gonil. Vstane, in seze po samóstrz, kar vidz med negovzma rogama svztel križ, kterz je tžmnz gojžd okrog nega ko solnc obsvétíl. In lubezniv glas žž neba ga pokliče po imenz, ktero je doslej imel, in reče: „Planid, Planid!“ Evstahi se prestrawz, se verzé na koléna, in

reče: „Gospod! kdo si?“ Glas odgovori: „Jaz
 sem Kristus, ki sem na križu umrl, odrešit
 tebe in vse ljudi.“ Evstahi reče: „Oh, Go-
 spod! kaj hočeš, da naj storim, da bom zve-
 ličan?“ Glas odgovori: „Pojdi v bližnje mé-
 sto h' keružanskemu škofu; tam se ti bo po-
 védalo, kaj de stori.“

Na to je prikazen zgínila, ko bliskó v
 njo prišel, in okoli Evstahja je svet tamno ko po-
 prej. Alz v njegove duše se je razsvetlilo. Vse
 je v veselje in hvalje, ko zmisle, da Bog za
 ljudi tolikan lubeznivo ravna, in da tudi
 tega ne pozabil; zdí se mu, kakor da bi bil
 v svetem raji. Tisti večer se je bil rad
 vrnil do svojih tovaršev, in bera poiskal ime-
 novanega škofa, in s' nim govoril. Pa bilo je
 že prepózno. Torej je ónd v samotno preno-
 čil, in tisti kraj mu je bil svet in vesele nebe-
 ške, ravno kakor očaku Jakobu kraj, kjer je
 v spanje tudi Božjo prikazen imel, in videl
 visoko gred, ki so angeli gor in dol po njej
 hodili.

Druga razstava.

Evstahi in njegove se dajo kerstiti.

Ko se je dan napóčil, se óberne Evstahi
 proti domu. Grede zasliše lovne, svoje to-
 varše, v rog trobite in sklinováta se. Vso

noy ga néso bili pogrémile; ker jih je vey mno-
 xen bilo, je sledna ménila, de je par kterz
 druge. Ko so se pa zjutrej soula, in ga né bilo
 med nimz, jih je zelo zaskarbélo. Zadney
 pride, in vse se ga obvesele, in ga domú po-
 sprémajo.

Trajana, negova xena, ga je veselo spre-
 jela, in vse bol prijazna mu je, ko druge
 kratz. Tedej reye Evstahi: „Trajana! kaj je,
 de se dans takó vesela? Me imaw mar kàko no-
 viño povédatz?“

„Rés,“ reye Trajana, „nékej prav veselz-
 ga te imam povédatz. Le posluwaj! To noy
 nésam mogla zaspatz; le rayí, ktere se me zdé
 nékej yasa pravél, so me po mislêh hodile.
 Kar Rimlanz od Bogá in negovz lastnost mi-
 slêjo, se me je xe del yasa prazno, neumno
 in ostudno dozdevalo; vender sam se bala vero,
 kè sam vz néj nakviwko zrastla, koj zapustitz,
 in odreze se daritvam, kterêh se naw nesar
 in nar imenitnêwz moxje we zmirej derxe. In
 pa kam bè se potlej le djala? sam se mislêla.
 Tedej zdihnem in rečem na glas: Oh, kdo
 me da luy, de me bo razsvêtlila; kdo
 me razodéne rásniño, vz kterz edinz
 je zveliyane? Vz téh mislêh sam zaspala.
 In glej, vz spanz vidam někoga vszga yestitli-
 vsga iz svêtlzga oblaka stopitz, in me prijazno
 reye: Jutrè bote ti, tvoj mox in tvoji
 otronz kè menz perwle, in spoznale,
 de jih jaz zveliyam, kterz me lubzjo.
 Vz tém sam se zbudila. Kaj, lubz moj! rečew
 od téh san, kaj poménzjo?“

Evstahi je vs vz vesela zavpil: „Čeuten bodz Bog kristjanov, on pravz edinz Bog, kž je stvaril nebó in zemlo, de se je tudz tebž parkazal. Tistz, kterzga sz vz sanah videla, je sam Gospod Jezus. Tudz menz je milost storil, in se mž je razodel.“ Zdz ji pové od parkaznz, ktero je vz gojzdz imel, in ko Evstahi od nž parpovzduje, se ji zdí, ravno kakor de bz negovo obliyye we zdé tistzga kriča svtloba obdajala.

Trajana je zvztó posluvala, in reye sz povzdvignenzma rokama: „O, kakó lepó se vjamejo nebuka parkazn, kž sz jo ti videl, in sane kž sam jih jaz iméla! Rés, Jezus Kristus, kž ga kristjanz Odrzwenika svztá imenujejo, hoče nama in najnem otrokam vey sreyo parpravatz, kakor jo svét premore. Nž kar tždej, lubz moj, vey ne odkladajva vdalexitz se sreye, ktera nama je na ponudbo! We dans se napravzva kž wkofu, de zvéva, kaj nama Gospod Jezus zapovzduje.“

„Ravno ta,“ reye Evstahi, „je tudz mžja misel. Vz hiwo, kž jo imava vz méstz, se bova preselíla; potlej bova lahko veykrat sz wkofam govorila.“ Na to je dva svojih sluzabnzkov, kž sta mu bila posebno zvésta, pred se poklinál. Enzmu je bilo ime Akañi, enzmu Antijoh. Bila sta obá praviyna moxá, in iz vszga sarná karujanske verz vdána. In Evstahi jima pové, kakó se mu je Kristus vz gojzdz prequdnó razodel.

To sliwatz povzdvigne Akañi roke, in reye na glas: „Hvalen bodz Bog, nebuka Oye, in naw Gospod in Zvelíyar, Jezus Kristus, de

ste tudi vi, čestita vojvoda, ko spoznanu prave vere poklinjate! Sem rekel veykrat Antijohu in drugim kristjanam, da ste vsi usmilene do ubogih enake Kornelju stotniku, ko se je zavolo svoje dobrotljivosti Božje usmilene pardobil, in ko ga je angel na apostolna Petra nasvetoval. Ravno tako je Kristus sam vas na svetega vkofo Joana nasvetoval. Bog bodi zahvalen in negov prelubi Sin Jezus Kristus!“

„Je prav!“ reče Evstahi; „dans we pojdemo vsi mesto. Izberita jih we nekej zmed moje družine, ktere so se kristjane, ali pa se kristjane bita, da pojdejo za menoj. Ko pa vsi mesto pridemo, pojdeti vidva ko vkofo, in mu bota povedala, da nisem bil kristjanam nikoli sovražnik, in da me ga je nebeška perkažen nasvetovala, in prosita ga, da naj pove, kdaj bi jaz, moja žena in moja sinova predi smele.“ Tedej se bera napravijo, in se vzdignejo vsi mesto, Evstahi, negova žena in negova sinova in vey zvestih služabnikov in služabnih. Aka in Antijoh gresta na ravnost ko vkofo. Dobro sta ga poznala, in tudi on ji je se zdavnej zvesta Gospodna učenja poznal. Mu povesta, kar jima je bilo naroyeno. In vkofo je silno vesel, zahvale Bogu in Jezusa Kristusa, in potlej reče: „Kristjane vsi tem mestu smo grozno preganane. Smert bi jaz utegnil nakopati vama in vajnemu gospodu in negovi družini. Ne le perproste ko golob, ampak tudi razumnost ko kava moramo bita. Dréve o mraku bom sam peršel vsi hišo vajnega gospoda.“

Sluxabnka povésta svojimu gospodu, kakó sta opravela. Postréxlivost svetéga ukofa ga je vz serné ganíla. Ko se je solmne skriilo, in se je jelo mrayitz; zbere Evstahi vse svoje vz velike obédnanz, in reye veliko svéy peragatz. Kar pride ukof z dvéma duhovnama. Evstahi jim gre nekoléko naprotz, in se varze pred ukofa na koléna. Pa ukof ga prime za roko, in mu reye, kakor nékzdej Peter Kornelju: „Vstanite, jaz sam tudz le ylovzék kakor vi!“ Ukof stopz vz obédnanz. Vséh oyi so van obrnene. Bil je yestítliv starýk, Joan po imenz, poln modrostz, lubeznz in poníznostz, in we uye-nanz apostálnov, blzgo nelo svetéga Joana, tístzga, kteréga je Jezus posebno perserýno lubil. Sz yastjó, lubeznzjo in perserýnm zaupanem so vsz do nega napolnenz.

Tzdej mu Evstahi odpre svéje serné. Mu perpovzduje od svojih dvomov, od svojiga slabéga xivlena, od svojiga notranéga nepokoja, in kakó se je Gospod Jezus nemu in negovz xenz perkazal, in kam jima je rekzlo itz. Na zadne reye: „Takó, mílostivz ukof! me doslej né bilo družéga ko nevédnost, gréh in reve; povéjte me tzdej, kakó bz se me pomagalo?“

Ukof reye: „Nevédnost, gréh in reve so dél vséh lidí. Kdor sam vz se gre, in se nekoléko preudarz; spozná veliko pomankane vz sebz, iz kteréga sz sam ne more pomagatz. Per tém sz mislz: Kej posebnéga se je moglo sz ylovékam zgoditz, de je negov um takó otzm-nen, negova vola takó kz hudému nagnena, in de je tolekan revam podvzrzen; hudó se je

mogel vz Bogá pregrzuiti, de je ob negovo
lubežen in prijaznost pršel, in se le negovo
jezo nakopal. In rés, gréh navzih prvih star-
šev, ki se od njih na nas vse izvira, je toleko
zmotnavo vz nas storil; ta je vse oslépil, po-
pajil, uasno in véyno nesrečno storil.“

„Ale usmilene Bog nas né brez pomoči pu-
stil. Poslal je svojiga edinorojenega Sinú, Je-
zusa Kristusa, vz naše odrešene na svét, ktere
je nav ténne um razsvétlil, navo popajeno vo-
lo ki dobremu prenagnil, za nas tarpel in u-
merl na križu. Kristus sam je tedej luč, po
ktere moremo Bogá prav spoznati; on sam mo-
re gréh vz nas zatrti, in vezí, ki nas ve-
žejo, raztrgati, nas ki vsemu dobremu oxi-
viti, in za Bogam spravati; on sam nas more
še tukej na zemlji osrečiti, in nas navdati se
táko mojjó, de vse reve in nadloge téga svatá
volno pretrpamo, in se njelo smrti ne boji-
mó, temu se je veseljmó, ker nam je le pre-
stóp vz véyno živlene. Ravno kar nam je
mankalo, nam je Kristus pardobil. Cesar vlo-
vévka natora potrebuje, in naše sernje xeli;
to najdemo vz keruanske veri. To vam je ve
nekoléko neumévno; pa bol ki bote Kristusov
nauk spoznávali in dopolnováli, bole bote umé-
li. Kdor negov nauk vé in dopolnuje; spo-
zná, de je iz Bogá.“

„Vém dobro,“ reče ukof ve dale, „kakó
ste bili do uboženov usmilene, kakó ste se za
preganane kristjane ponavali, in jih veliko od
smrti otele. Takó ste Kristusu služili, ve pre-

den ste ga poznali; zdé bote zvédaš, komu ste slušali.“

„Dozdé vam je bil križ, kaj pa de, kakor pred Rimlanu zagnjliv lés, na kterga hudodelnike in razbojnske za velike hudobije obéwajo, le znamne prekletstva. Alz kar je Jezus Kristus, on neskončno nedolžen in svet, iz zgol lubezne do nas na križ umrl; nam je križ podoba nar vey lubezne, kž se jo mislate moremo, in sveto znamne nawga odrwena, ktero nas opomina, de svojimu lubeznivemu Odrweniku za lubezen tudz lubezen povrayujmo, in de bodzmo po negovo ponižen in krotk. On, kž se je do smrti na križ ponižal, je zdé vz nebewkem veliyastv, in je vsz ludém, kž van verzejo, vz véyno zveliyane. In torej ima tudz križ, kž se vam je vz nebewkz svatlóbe parkazal, ta lépe pomén: Vz križ je zveliyane.“

Po Jezusovih besédah: „Pred jih uyite, potlej jih křstite!“ je parwal wkof odslej vsak veyer vz Evstahjevo hiwo. Vsz vz hiwz so se veselilz te ure, in se vz obédnne zbralz okrog nega. Pred ukam so vselej na glas in iz sřnja molilz. Potlej jih je prijazno in lubeznivo uyil. Po ukz so spet molilz, in opomnel jih je, de naj radz molzjo, in de naj se tudz postzjo, in vbogajme dajó. To so tudz storilz, in so melno peryakovalz dneva, ko bodo křřene, od gréhov oyižene, in sz svetm Duham napolnena. Ko je ta dan parwal, se je zbralo vey kristjanov, de jim bodo botre in botre. Bilo je nékej qestitlivzga, ko so Evstahi, ne-

gova xena in negova sinóva vero v Jezusa Kristusa sprejela, se vsem zmotam in gréham odpovídala, in obljubila qisto in svetó xivéte. Ukof jih je kerstil v imenú Bogá Oqeta, Sina in svetga Duhá. Tude sluzabneke in sluzabnece, kó jih je Evstahi szbój v mésto perpelal, in kó we néso bili kristjane, so se dala kerstila. Ukof jim je dal per svetém kerste nove, kerujanske imeña. Evstahi je dobil we le zde per kerste to ime, pred namraz se je Planid imenovál; negova xena Trajana je dobila ime Teopista, starji sin Agapit, mlaji sin Teopist.

Drugo nedélo je ukof te nove kerujanske v zbirálcu kristjanov pelal, in jih kerujanske obyene skazal. Vse obhajajo vesele videte blazga moxa in pobožno xeno, od kterih so se veliko dóbraga sliwala, in jih lubeznivo pogledujejo. Iz vszga serna hvalijo Bogá in negovzga Sinú Jezusa Kristusa, de je nah utawilo spet pomnozil. Potlej parstopajo se qastjó kó Gospodné mize, in sklenene se svojim Odrwenikam store sveto obljubo xivéte le nemu, kó je zane umarl. Lepó tiho je bilo táyas po zbirálcu; na zadne zapojó na glas hvalno pésem, in se razidejo.

Ker se je Evstahi se svojime koj drugz dan na svoj grad míslel vrniti, je ukof rekel: „Smo v qaszh hudzga preganana; nobeno uro se nésmo svéte, de bó nas ne zgrabela, ne djala na tezávneno, ne obglavila, ne varglz dvjim zverinam v jéd, ne szgala. Bog vé, alé se bomo we kódej na tém svéte videla alé ne!

Torej vas perporoçim, ko někadej sveta Pavl Efexane in nzh starawine, Bogú in negovz milostz.“ Na to je wkof vz sžrŋe ganen pokleknil, in æ' nim vsz žbor sz solžamz vz oyéh, ter molz: „O Bog! usmilz se nas, in daj, de smo, kar nas je tukej žbranzh, sz tžbój in tvøjim Sinam in med sžbój védno žedinenz; de smo stanovitnz vz verz in lubežnz, in se po nobenem pregananz od pota ržsnŋe ne damo odvèrnitz; de se nas nobeden ne pogubí, temuž de se po kratkem tžrplenz tóga svatá vsz tam vz kralestvz tvøje yastí spet snidemo. To, lubežnivz Øye! te prošemo po Jezusz Kristusz, tvøjim Sinz in Gospode nawem. Amen.“

Wkof vstane, in reče vz duhz prerokována Evstahju in negovz æenz we to posebno: „Doždé sta iméla vse, kar ljudje yasno sreço imenujejo, bogastvo, yast, žale otroke; pa skusitz tudz bota mogla, kaj ima we grenžega ylovwko živlene. Tode nžkar ne obupajta vz tžrplenz. Bog jih skuwa, ktere lubz. Tžrplene, ktero vama bo Bog poslal, se bo sžŋer æe na svétz yestitlivo izwlo; pa we huji bo pèrwlo. Spolnilo se bo nad vama: Blagor mu, kdor skuwno prebó; doskuwen bo vénzŋ živlena prejel, kterzga je Bog tistem oblubil, kž ga lubzjo.“

Potlej je wkof spustil Evstahja in negovo æeno in vse, kž so bili æ' nima pèrwlz, in reče: „Pojdite vz mire, in Gospod bude žz vame!“

Tretja razstava.

Eustahi in Teopista ubéxna.

Evstahi in negova žena Teopista sta bila tedaj spet na svojim gradu. Vnovčy, také rekóy, sta jela živétz; kakor de bž bila prerojena, se jima je zdélo. Vse stvari na zemlě so se jima zdé lépuz dozdevale; kar kolz sta pogledala, solnčje na nebz in rosa po tlěh, sadje na drévji in zelí in květline na polz, vse jima je bilo zdé dar dobrótlivzga Bogá. Vesela sta bila, de sta se po Jezusz z Bogam spravzla, in de sméta Bogá po otouje Oucta imenovátz. Bilo jima je kakor komu, kž se je od svojiga ljubzga doma zgubil, in vz nepokoji dolgo po ptujim klatil, kždar spet domú pride. Vsak dan sta brala svetz evangeli, in vz nem veliko tolažbe in pokoja nawla. Nekolz nésta móгла Bogá prehvalitz; vsako jutro sta vz veselz parčela, vsak veyer vz veselz in Bóxji hvalz končála. Veykrat sta sz rekla: „Člověk, kž Bogá ne pozná in ne lubz, je ko riba na suhem; vz spoznanz Bóxjim in vz lubeznz Bóxji we le rěsnično živi. Jezus sam je djal, de je le to véčno živlene, če spoznamo Bogá in negovzga edinorojenzga Sinú, kterzga je poslal.“

Alz per tém né zmirej ostalo; godilo se jima je, ravno kakor svetzmu Petru per Jezusovz premiz na gorz. Tam je bilo dobro prebivátz; pa mogel je spet z gore vz dolino

sol3, kjer ga je yakalo britko tarpelene. Takó so parule tudz nad Evstahja in Teopisto dnevs skuwne. Nar poprej sta tarpéla na premoxena. Živínska kuga je vstala vz tistem kraji, in tudz po Evstahjevih hlévah zdélúje hudó. Per-kajo nau kone, govédana in drobnzeta; na zadne mu le živínje ne ostane živo, vse je pogínilo. Pa Evstahi je rekel, ko někadej Job: „Gospod je dal, Gospod je vzal; učenno bodz Gospodovo ime!“ Teopista pa je rekla: „To je le yasna zguba. Nar manz gréh storí ylovéka bol nesreynzga, kakor ko bz we tolz-ko yéd alz vsz svét zgubil.“

Pa kmalz je parwlo nad ni we huji tarpelene. Nalézna bolézni se je med ludmí zauc-la, in velika moríja je po soséskz; tudz vz Evstahjevz hiwz je en dan nékej poslov zbolélo. Akañi in Antijoh parteyeta vz enz sapz, in trepetáje reye Akañi: „Gospod, bexíte z gospó in otroz, in pa le bex! Ta bolézni je kuga!“ „Kaj kuga!“ zavpije Teopista vsa bléda. „Oh, ye je pa kuga, Bog se smila! J, kaj nam je storitz? Hoyemo lz bexate alz ostate?“ Antijoh pravz: „Ako ostanete, ste vsz mervz. U-smilate se vsaj svøjih otroyiyev, in bexíte!“ Alz Evstahi reye: „Vso svøjo družíno sem imel do-zdé zmiram ko svøje otroke; kakó bz jih né-kz zdé vz nar veyz potrebz mogel zapustitz? Ostaniva raji per nzh, luba moja! To je tolz-kan lépa perloxnost dóbro storitz, nekaz je vz nemar ne puqajva. Zdé je parwz yas, de po-kaxeva, alz sva prava Jezusova učeneta. Sej je Jezus rekel: Lubíte se med sebój, kakor sem

vas jaz lubil; iz téga bodo vsa spoznala, de ste moji učenka, ako se lubate med sčóji. In kákowna lubezen bə bila to, ko bə svojnam v nzh potrebi ne pomagala? Storiva, luba Teopista! kar lubezen od naju hoye, in vse drugo zroqiva Bogú. On naji in najne otroke tudə tukej lahko obvaruje, in nas najde, kamor kole bə bəxále. Torej bova ostala, in storí naj ze nama po svoji sveti volji.“ Sta ostala. Veq nunzh sluzabnikov je zbexálo. Akaŋi, Antijoh, in kar jih je bilo kristjanov, pa we mislele néso v bég; djale so: „Mi vas ne zapustemò, zvésta vam homo do smerti.“

Bolėzen je zmirej dól okole sebe segala; tudə Akaŋi in Antijoh in skorej vsz Evstahjevi poslali so jo dobile. V gradz in po vszh hiwah okrog gradú je bilo polno bolnikov; pa nko gar skorej né bilo, de bə jim bil strėgel. Tadej sta se jih Evstahi in Teopista podstopila, in jim pomagala po svoji moqi. On je strėgel moxém in mladenqem, ona xenam in dekliqem. Od jutra do veyera, qele nouí qelo sta prehodila okrog bolnih, umirajóqih in mrtvih. Vender nésta nalézla bolėzne; tudə nuna sinóva ne. Vsz so popolnoma zdravi ostali, in veykrat so se rekli beséde svetaga pisma: „Kdor v zavétji Narviwega prebiva, ino stanuje pod slemenam vszgamogounega Bogá: se ne bóji pwiqe, kə wviga po dnevi; ne gléga, kə laze v tami; ne kuge, kə opoldne morí. Naj tisui jih pade na strani negovi, in tema na negovi desni; do nega se ne perblixa.“

Poyasz je bolézan vander prewla. Veliko ludí je bilo zano pomerlo; kar jih je ozdravelo, so slabe lazile ko sénna, in ko mërley so bili bléde. Evstahi in Teopista sta Bogá hvalila, de je ni in nuna sínova takó prequdno për zdravji ohranil, in de jima je Akanja in Antijoha in we vey družeh zvésteh sluzabnikov in sluzabnez od smerte otel.

3dé vander sta se bolsh yasov nádjala; tode nunzga terplena we né bilo konz. Malikoványz bliznsh krajev, nez bolz po tolnsh nadlogah, ampak we le huji, kolnejo Evstahja, de je od malikovávstva ustopil, in store hudóbne naklep nadn itz, in ga obropatz. „Kdo druge,“ pravzjo, „je bogove razdraxil, kakor Evstahi in kristjanz, sz ktermaz on derxi, de so nam take nadloge poslalz, in de moramo vse wibo negovzga ustopa yutitz? Ko bz se on ne bil pokristjanil, bz ne bili kuge imélz. Pojdemo, in znosímo se nad nim! Hrabra vojujatz, kz jih je zmirej për sebz imel, in negovz suznz so ubexalz, ali pomerle, alz so we prekilovz, de bz se nam mögle vz bran postavtz. Grozno je bogát, lép rop bomo storilz.“ In rés, jih pride dävja derhál për bélzm dnevz, planejo vz grad, poropajo zlatnino, srebarnino, oblaquila in vse mnoge jadíla; naloxe, kar se da, na vozove, in kar ne morejo szbój vzetz, potarejo, pobijejo in pokonyájo. In grede spred grada vriskajo in dävjájo. Evstahi né skorej družzga otel ko xivlene. Pa volno je tarpel to zgubo: „Naj bo,“ je djál; „sez je to le yasno blagó, ktero mine. Lépwé ga je

medbajm
uterpétz, ko imétz. Blagor mu, kdor iuje zakladov, kž tatje ne pridejo do nzh, in kž jih mola ne snedó!“

Evstahi in negova xena sta svoje nadloge bol in bol yutila. Perwz je yas sétve; pa né bilo ne pluga, ne rateja, ne sémena, ne xivíne. Evstahi se je vž téj potrebz obrnil kž bogatjim Rimlanam, kž jih kuga né bila tolskan powkódovala, in kž jih tudz néso bili obropalz. Dobre prijatlz so mu bili poprej, so ga veykrat obiskalz, in æ' nim na lov hodilz; alz ko so zasliwalz, de je kristjan, so vso družbo æ' nim odrézalz. Dobrzmu Evstahju je bilo to tæxkó. Rad bz bil videl, de bz tudz oni keruansko vero sprejelz; ker je pa néso hotlz, je tudz nzh družbo lahko pogrélil. Pa ko je bil poprej nzh nekteram velike dobrote storil; mu bodo, sz je mislel, vsaj tistz z nar potrebnazmaz rýmí takó dolgo pomagalz, de jim jih bo mogel povérniti. Alz malikovávuz néso umélz Jezusovh beséd: „Bole je datz, ko vzetz.“ Drugz za drugem se lænivo izgovarjajo. Kdo pravz, de néma kej datz, ker sam komej izhaja, in se zaklina, de je taka; kdo drugz, kterz se mu je pred hinavsko perlizoval, ga zdé ganzquje, in z gerdo odpravz; we kdo drugz mu svétzje, de naj iz dæele gre. „Glej, tvøji sovraznækz,“ mu reye, „te mislzjo zavolo tvøje vere zatoxitz, in umrétz bz moglz pøtlej ti, tvøja xena in tvøja sinóva.“

We kž nesarju se je Evstahi obrnil. Imel je vž Rimz dobrzga prijatla, kterz je per nesarji veliko velal. Do téga je pisal, in ga pro-

sil, de naj par nesarji zan govori. Alz nesar, kž je bil malikováven, reye: „Planida vojvoda sem zmirej vz qaste imel; kristjana Evstahja pa, kakor se zdé imenuje, ne poznam. Mž je prav xal, de se je mox tolske qastí verz vdal, na ktero je par nas smert postavlena. Mu pomagatz vz negovz edínupenz, ktere je sam nar bol kriv, bz bilo mu potuho dajatz, in ga vz nepokórupenz utzrdovatz. Zagovarjatz, in od smertz otévatz ga pa tudz ne smém, to bz bilo nauzm postavam nasprotz. Vxnder ker je nesarstvu x veliko dóbręga storil, in bz me texko stalo ga vz smert obsoditz; bz on nar bole storil, ko bz se iz Lawkęga utegnil, in kjé na pokranáh nesarstva perkril. Xe se pa, kar bz we nar raji videl, svóji novz verz odpové; me bo nauzl mílostivęga nesarja.“

Ko je Evstahi ta odgovor prebral, reye svóji xenz: „Teopista! vz téj dęxels nama vey né ostatz, pojđeva vz Egipt. Tam upam, bova x kákovzn kotiyęk dobila, kjer bova męgla vz mirz in pokoji Bogú sluxitz. We dans se na-praveva sz svójime otroqiyz na pot; tode zve-yer, ko se zmrauí, de od nevernęga lúdstva tod okrog ne bova tęrpéla.“ Teopista reye: „Texko mž je zapustitz prelépz kraj, kjer sem luy svatá zagledala, in svóje mlade léta vz ve-sels prexívéla; vxnder sem parpravlena itz. Mi-slem sz: Tz je x Bęxja vola to. Angel varzł naj nas sprémz!“

To sliwatz se Akañi in Antijoh zelo ustra-wata. „Za Bęxjo volo!“ zavpije Akañi; „kaj brez vse postrębe pojđete na ptuje? Preslaba

we sva po bolézná, de bž vas móglá sprémitž; oh, vsaj toľko we poukajte, de se nekoléko okrepčáva! Potlej pojdeva žž vame, že je tréba, tudž na križem svét.“ Antijoh pa reče: „Moj Bog! ale né že to dōstž hudó, de morate ko ubéžné svoj grad in svojo pristávo popustitž? Kaj hočete zapustitž tudž we svoja sluxabnéka, ktera vas do smértž ljubá? Oh, le malo we potčrpitž! Kmalž bova tčrdna, in pojdeva žž vame, in vam bova polajševala vse tčxave na potž; noč in dan, že bo tréba, vam bova délala vž ptuji džxels, in sluxila vsakdanž kržh.“

Evstahi je žalostán rekel: „Vém hvalo žž vajno ljubžž in žžvstōbo; de bž pa žždčžž mēnój wla, vž to ne morem dovolitž. Jaz smém itž, kamor hočem, ker sem slovó dobil od žžesarja: vaji pa vojaužena we včxe žžesarju; kamor sta postavlena, ondž morata ostatž, in strčžž na žžesarjevo povelé. Bog vaji obárž, in vama povérž, kar sta mž dobraga storila!“

Vojaužaka sta wla, in žž žalostjo povčsta drugž družínž, de pojde dobrž gospod žž go-spó in sinama we nočój od tod po dalnžm svétž. Par téj pričž je ta govorína po vsž sosčské žžauméla. In iz vsžh hiw se ljudje shajajo pred grad, de bž we enkrat vidžž svojo dobro gospōdo, kž jim je o kužžné boléžné toľke dobrote storila, in de bž se od né poslovilž. Bili so we bládí in klavérž, veliko jih je komej ob palčžž pčrkrevlálō. Vsž plakajo in žždihužejo, ko bodo žžgubilž toľke dobrót-nžke. Pa Evstahi jih toľxžž, in reče med drugžem: „Ostanite le tčrdnž vž včrž, vž upanž in

va lubežna: po tēm se bomo, če ne na zemla, pa gotovo v nebesih spet videla.“

Ko je luna iz za gorja persijala, reče Evstahi svoji žen: „I, zdé pa pojdava v Gospodovim imen!“ Tadej zaxenó družina, in kar jih je parulo, velik jok, in na glas tarnajo. Evstahi in Teopista sta ve vsakemu v roko segla, tudé nuna sinka pomoléta sléhernemu svoje rovine. In dobre posle in podlozne jokajo in tarnajo ve glasnéje, posprémejo gospodo, in vse bē radé x' no wle. Evstahju se milo storí, in ne more besédne pregovoriti; miga jim, de naj ostanejo. In ostanejo, in gledajo z britkama solzama za dobrim gospodom, poboxno gospó in lubežnivama déykama.

Ah, pač je bilo xalostno videti jih takó ite! Iz njih obléke se je videlo, de so imenitnega stanú, in de so bili kadej bogate; sžer pa vse razodéva, de so zdé uboge in ubézne. Evstahi, z meym okole ledja in se sulžno v roke, nese na hrzbtu nulo nar potrebnazh oblačil, ktere so jim bili hudobne tolovaji ve pustila. Teopista, obléčena ko Rimske gospe, nese velik jerbas brewna ale jedil, ker se je bilo bati, de bē per ludéh na poti, kē so kristjane zelo čertila, ne sprosila potrebnega kruhka ne sebe ne otroqiyem. Déyka pa tékata, se vé, neskerbna zavržen svojih starwew, ker nésta poznala nesreče, in ji je veselilo védno kej novaga videti. Takó so wle po tērdé nēste, ktera so se pred v kouči vozila.

Teopista se ozira z milama solzama v očéh nazaj proti gradu, kē se je, od lune ob-

siján, zmed tamnaga drévja videl. Pa Evstahi pravz: „Teopista, nžkar ne jokaj! Pred alž poznéje bž ga bila mogla takó zapustitz. Tukej na zemlž smo le popotnèkž, in némamo stanovitnaga dóma. Le žž voľo tržpíva, kar nama je Bog poslal; kždej se bova veselila per nem vž nebesžh, in najnaga vesela nama nžh-ye ne bo odvžel.“

Četerta razstava.

Evstahjeva na morji in zamoren.

Med gojždž in goramž gre Evstahi žž xeno in sinama poučaz pred sžbój; mést in trgov se skžrbno ogibajo. Čez nékej dní pridejo do morja. Velika barka ondž je ravno vž Egipt naménena. Morjárji jo xž nakladajo, in vale tæke sode in skrine vano. Lastník barke, bogato obléven zamoren, vž koraldast po vraz in uvæžh, je med nimž, in jím ukazuje. Evstahi ga ogovorí: „Ale bž nas hotle vž Egipt prepelatz, mene, mójó xeno in mójó sinova?“ „Žakaj ne?“ reye lastník prijazno, in premerz vse kmalz sž svojime oymí; „prav rad vas pelem!“ „Kolkó pa,“ vprawa Evstahi, „vam bom playal vožníné, in kolkó za hranó po potž?“ Lastník reye: „Ne veliko, kej malžga. Pa bova xž pøtlej naredila, ko se tje perpelemo; ža to né tržba skžrbétž.“ So stopile

ve barko. In morjárji vzdvignejo mayka, ter odrinejo. Vétér je ko nalauq, in royno plava barka po morji. Déykama se zdí, kakor de bz zemla in dravesa prék nu bazále, barka pa stala, in sta vesela; alz vz obliuji nune mātere je britka žalost, ko ji luba Lauka dæela spred ouí zgina.

Evstahi jo tolaæ, rekóy: „En Bog je na vodz, kakor na suhem, in bo za nas skerbél; on, kz je vsa zemla negova, nam bo dal najte drugo dæelo, dokler nas ne vzame vz dæelo, kjer bo véæn mir.“ Teopista se umiri vz previdnostz modrega Bogá, in yuda Bæje vsagamogóynostz na morji, kterzh doslej we né videla, jo skozz bol zvedrujejo. Zjutrej ogleduje zæ moæem in sinama vzghajòye solnne, in negovo zarjo na nebz, kz se vz morji utrina, kakor de bz bilo dvoje solnne. Po dnevs zagledajo veukrat kak otòk visòko iz morja inolétz, in ko se ob nem pelejo, jim je, ravno kakor de bz otòk sz svøjimz sinemz skalamz in zele-nemz dravesz mémo nzh plaval. Semtertje vidajo gròzne mòrske ribe gravn barke plavatz, in néle trume mòrskeh ptiqev nad vodó létatz. Zde jim vétér prijetno pihlá, zde gròzno buqí; kmalz igra zæ valòvz, kmalz gonz valove, de se strawnò kopíqzjo. Zveyer se jim solnne spet lpó na nebz in vz vodz æerí, predn vz morje utone. Tude vz noyz ostanejo dolgo po konnz, in gledajo prijazno luno in tozkan zvézd, ke na nebz blisketájo, in se vz morji utrinajo. Takó se pelejo uno mirno po morji. Çez nékej dní se pokaxe suha zemla, in ondz, sz

mislajo, bodo vsaj kako ostréuje in toliko zemle dobila, kolikor jim je bo tréba vs nehi živeti in kadej vs nehi grob.

Alz nékej žalostnaga — kdo bi mislel! — se zgodi. Lastník barke je poselel Evstahjeve xene. Koj, ko jo je bil prvu zagledal, se je zavzel nad neno lepoto in perlúdnostjo, in se takrat je sam per sebi storil pregréwna naklep jo moxu vzeti. Za téga volo ne voze protz méstu, kamor so se naménile, ampak se derxi protz puujavz, kjer né bilo skorej druga videti, ko gole skale in puote. Tz zapole vs kraj, in reye: „To je dexela, vs ktero ste hotli; zdé playajte, in potlej idete na suho.“ Evstahi se zavude, ter reye: „To né dexela, kamor ste nas obljubila pelati!“ Lastník pa reye: „To bom jaz vnder bole védel ko vi! Le playajte, in nkar se ney ne obotavljajte!“ In hoye toliko playev, de je bila desetkrat vey od navadne voznine. Evstahi ostermi nad stravno krivino, in pravz, de vse negovo premoxene né dovol le polovine playati. Lastník barke, ktere né druga xelet ko skrégati se, zavne sardito govoriti. „Kaj,“ zavpije, kakor de bi bil obdavyal, „kaj de we polovine me ne bote playali! To ste me pa napravali! Sem sodil po vavz obléki, in ménil, de ste kej pridali; zdé pa videm, de sem beračijo vozil! Kakó se prederznete brez potrebnaga denarja tak dalen pot storiti, in druge objédati! Kratko in malo, jaz hoyem playan biti do zadnaga vinarja. Eden vaju jo mora za to prederznost skupiti. Na moje beséde je xena od-

slej moja sužena! Ona me ostane ta na barki, vi druge pa se me spravate na suho! Na sém bom xeno prodal, in se skuplenem dənárji se splaval.“

To sliwate je Teopista strahú in gróže obledela ko mrljy. Evstahi se je na vso moy premagováł, de bž svoje jeze nad toľko krivíno ne izpustil. Déyka sta padla na koléna pred lastníka barke, in ga jókáje proséta, de naj jima mamke ne odvzame. Alž lastník iztegne roko, in reče Evstahju: „Vi žé déykama se me kar bžx poberite žé moye barke; vi pa,“ reče Teopista, „ostanete na barki!“ Teopista plane žé razpetem rokame do svojiga moxá, se ga oklene, in vpije: „Oh, Evstahi, jaz te ne izpustím! Pomagaj me ža Bžxjo volo!“ Evstahi seže po svoj mey, prime žé levíno svojjo xeno, žé desníno pa zavrtí svoj mey nakviwko, in reče: „Presnetž zamorž, jénaj uklúbowate; ye ne, bom žé meyem udarž!“ Pa lastník barke, ké se je bil žé morjárji xé žgovoril, kar migne, in trije moyne korenake popadejo Evstahja od žadej, mu mey iz rok potegnejo, in ga terdo deržé; lastník pa žgrabž Teopisto, in jo Evstahju žé vso silo iz rok izterga. Vž tém pade Teopista vž omédlevžno, in se ney ne zavé. Ko sta déyka svojiga očetá vž rokah morjárjev, svojjo mater pa vž omédlevžne videla, in se mater mŕtvo mislala; žayneta takó mílo jókatž in tarnatž, de bž se ju kamne usmilžlo. Alž nevernakž so brez usmilena. Sunejo očeta iz barke na suho, žaxenó we negova sinova ža nim, in odrinejo žé xeno, in se pelejo dale, in vriskajo.

Evstahi, praviqna mox, ktera bz se kej ta-
naga nakola ne bil domislal, stojí, kakor bz bil
okamnen, na bréga ob morji, sliwz komej jok
svójih sinóv, ktera se mu kolén oklépata, izte-
guje roke protz morju, in ne izpustí barke iz
očí, dokler se vz noye in magla popolnoma ne
zgubi.

Peta razstava.

Evstahi pride tudz ob sinóva.

Kedar je barka, kž je Teopista na néj, Ev-
stahju in negovema sinama spred očí zgíni-
la, sede Evstahi pod stermo peyjó, de bo on-
dz prenočil. Negova sinóva lexeta kž nemu,
vsak na eno plat nega, in jokata takó dolgo po-
lubz mamkz, de zaspeta. Alz vz očí xalostn-
ga oyeta né spana. Zgubo vszga yasnaga pre-
mozéna je volno pretzpel, komej mu je bila
vz yisla. De mu je pa Teopista, sz ktero je
bil vz svetm zákonz in le enzga duhá in enzga
szrha, iz rok iztargana, in de je ona, lube-
zniva xena, vz oblastz dvyjiga nevernaka, ktera
néma nobenzga strahú Boxjiga, to ga neizre-
yeno xalz; szrhe mu hoye xalostz poyeta. Tode
tardzn vz verz se tolaz; pogleduje protz zvé-
zdam, kž se bol na nebz perkazujejo, in pra-
vz: „Zmirej we, o Bog, sz ti, naw lubeznivz
Oye! Kar ti storíw, je vse prav in nam dobro,

ne takó hudó naj se tudi doždeva. Brez tvoje véste in zoper tvojo voljo bi me tudi lube Teopiste ne bili mogli vzeti. Pa če je ravno v oblasti tolovajev; qujeu ti nad no, tar jo bom vároval in ohranil. In vém, ne le bol se bo v téj skušnji nena krepost zasvetila, ravno ko ta le temna noč v svetlobe prečistih zvezd. In kakor kole je zdé deleq od mene in svojih ljubih otrók, in terpe kakor kole dolgo ta loqitv; nékadej, upam, se bomo spet združili, če ne se tukej na zemlji, pa tamkej nad zvezdami.“

Pouzase se je storila torda noč. In vstane hud vihar, in moyno plaskajo valovi po morji. Po pejevji kriči ponoynz ptica. Od deleq sliv Evstahi leva rjuti, in bliz nega se valí neznana kaja proti morju. Pa Evstahju ne upade srnje. „Kdor v te, o Bog, zaupa,“ je djal, „se ne boji lévovega xréla, in je tudi med kajama in gadz serujn! Kakor otrociqa zgraven mene mirno speta, in ne quteta nelo nobene nevarnost; takó imam jaz, ki poznam vso nevarnost, v te, Gospod, vse zaupane!“ In rés, kakor je bila kole strahna ta noč, jo je Evstahi za Bozjo pomoujó vnder srečno prebilo.

Ko se je dan zagnal, zaupne solnce pargrévate, in zbudi déyka iz spana. Bara pogledata po svojim oqet, se ozreta, in vpravata po mater. In vnovey, ko né matere, se zjokata. Que ji hoye tolaxite; pa komej ji pogleda, lubezniya déyka brez matere, se mu serne podere. „Oh, luba otrociqa,“ prave sam par sebe, „pau sta veliko zgubila! Kakó le vama bom

jaz naméstil dobro mater!“ Kmalz utihneta déy-
ka, in bž rada kosila. Oye je gledal, kjé bž
kej dobil, de bž jima dal jéstz; pa nekjer né rod-
naga dravesa, nekjer garmiya z jagodamz. Je wal
na verh skale, de bž bole okolz sebe videl; pa
vse po dolgem in wirókam je golo in pusto,
nzkolz nekjer né pohiutva, ne obdélanaga pola.
Zlo deley, se mu zdí, de vidz nékej draves
in garmovja vz varsta, ravno kakor de bž ob
krají velike réke rastle, in reye déykama: „Tje
pojdámo, tam blíz se razvirja rodovitna planá-
va! Tam zadej mende je Egiptovska dæzela;
tam morebitz bomo tudz vajno mamko spet
navla!“ So se vzdviǵnilz, in gredó tod tje.
Ker déyka texko stane po pèske hoditz, prime
z vsako roko enaga, in ji pele. Ob enz stranz
imajo starimo skalovje, ob enz pa morje. Solnne
perhaja zmirej viwe, in bol in bol jih perpéka.
Uboga déyka sta æéjna, yuda, de ne skoparnetá.
„Oye!“ prave Agapit, „pelite naji vsaj kž morju,
de bova pila; sej je tam dovol vode.“ „Ta vo-
da, luba otroyiya!“ reye oye, „né za pijáyo;
bol ko bž jo pila, bol bž vaji æéjalo, in pa
ne zboléla bž po néj.“ „Oh,“ zdihne Teopist,
„to je! pa yendar hudo! Tolzko vode imamo
pred oymí, in bova we æéje umerla!“ Déyka
æe ne moreta vey hoditz. Oye vzame kmalz
téga ikmalz unega vz narouje; na zadne mora
obá nestz. In tudz sam se je æe komej po konne
derzal.

Opoldne we le, ko je bila vroýina nar-
huji, pridejo do nékej kowatz draves, in blíz
slidzajo vodó wumétz. Déyka padeta koj pod
pervo dravó vz sénno; oye persede kž nima,

in reye: „O, kakó je tukej hladno in prijetno! Kakó dobro dé ouém to zelene! Kólakowna dobrota Boxja je sénna, ké je nektere náj ne yislajo! Morebitz de za sénno Bogá we nekolé nésta zahvalila vz svojim xivlenz! O luba otro-yiqa, vsaj zdé ga zahvalita!“ Ko sta se déyka malo spočila in ohladila, zayneta spet toxitz, de sta xéjna in lajna. Tudz ouetu se je xéje xe skorej jezék nebesa parlípnil. Je vstal, rekel déykama tam sedéte, in gre ké réke po vode.

Ko je ké réke parval, zletí velék povodén ptij zmed tístja pred nim nakviwko. Evstahi pogleda med tístje, in najde gnézdo polno jajq; ko rajje jajna so debele in we popolna ma yiste in dobre za jéd. Vzame ruto iz xepa, in jih lepó vano zloxí in povexe; potlej vzame xelézno qeládo za glave, (po vojauke namraz se je nosil,) zajme vode vano, in jo sam piqe; in je we zajme, in se varne ké déykama. Déne ruto za jajnz pred nima na zeleno tratzno, in zgraven ne vodó vz qelade, ter vese-lo reye: „Vidzta, luba otroyiqa, kakó nam je dobrótlivz Bog tudz vz téj puqjavz obéd parpravél! Brez téh jajq in brez te vode bz bili mogla lakote in xéje umréte. O, povzdvígnemo, predén zavxijemo negove darí, ké nemu srne in ouí!“ Obá sta vstala, povzdvígneta mlade royine, in molzta takó poboxno, de nar sre-ynawz, ko se ké bogatz mizé usede, velikokrat ne takó. Na to we le jima da oue pitz vode iz qelade, in serkatz najdene jajna, in kar jih ni ma ostane, jih sam pojé. Déykama so se jajna, desrayno so bile seróve, in voda takó perlegle,

de we nebena jéd in pijáya nune dni ne takó. Tude po jéde sta molila, in zano Bogá zahvalila takó perseryno, de we nekolz za noben dar ne takó.

„Zdé pa,“ jima reye Evstahi, „se ulezeta tē le na travo, in se malo naspita. Jaz pa grem gledat, kjé bz se moglo yez réko pritz. Yez no moramo itz, ako hoyemo vz Egipt pritz, in ne poginitz vz téj puuyavz.“ Odkrehne od dravesa debelo véjo, sz naredí palzno, sz katero se bo branil, ye bo tréba, in gre na ogled. Réka je zelò dereya, na sréde globoka, in na dne polna gladkeh in spolznzh kamniykov, po kterzh sa ylovzék né bil svést terdne stopine. Viwe gora za réko itz, kjer bz se morebite loze yez no perwlo, pa gouya in skalovje né perpustilo. Se vzrne k z svójima sinama, ji zbudi, in pravz: „Pojdeta, lúba mója! vaji bom z Bæjo pomoujó skusil yez réko prenestz.“ Ji pele k réke, in reye: „Ker vaju ne morem obéh kmalz prenestz, bom pa vsarzga posebej. Ti, Agapit! se usedz tē le na brége pod to verbo vz sénno; ti pa, Teopist! mz pojdz vz narouje.“ Ga poprime z levino vz narouji; z desnino drazí moyno palzno, nékej de se nano opira, nékej pa de æ' no vodó pred szbój poskuwa, kakó je globoka. Saryno jo brede sko z réko; na sréde mu je voda do pers, in pr vsake stopine ga hoye spodnestz in vzetz. Po velikem trude pride z déykam vander sreyno na unz kraj réke; zahvalz Bogá, sz otrè pot sz yela, sz malo pouije, in potlej reye: „Teopist! sedz tukej na tla, zdé grem we po tvójiga bra-

terna. "Se je spet spustil v reko; pa komej per-
 brede na sredo, sliwa Agapita, ke gre ravno pon,
 zakriyat: „Oh, oye, pomagajte! Devja zver
 me hoje sneta, pomagajte!“ Evstahi pogleda,
 in vidz velinaga leva se prav bliz otroka. Oye
 vpije na vse garlo nad zverjo, in ji parti; pa
 kakor bz mignil, zgrabz lev otroka, in pobeg-
 ne x' nim. Kakó se je mogel per tej priqz
 lubezniva oye prestravit! Vpije, in se xene na
 vso moy, de bz pred na brég parval; pa ko pri-
 de, se ne veq vidatz leva, ne sliwatz ubozga
 otroka. Zz gostem garmovjem, robidjem in ter-
 nem je ondz gojzd preprezen, kamor se je
 lev zz otrokam obrnil, in Evstahi ne more
 za nim. Opraskan od terna in zasopen obstoji,
 glasno mu srnce tolqe, koléna se mu giblejo,
 po vszh udzh se trese; le samó palna ga we po-
 konqz derzi. In zdihuje: „Oh, zaston je ves
 moj trud! Leva veq ne morem doitz, veq ne
 otroka xivga iz xrela mu iztargatz! Oh, more-
 bitz de je mojiga lubga Agapita se pohrustal,
 in ga ne družga ko we kakowna kouina! O
 lubezniva otrok, tzej se ma tudz iti odvzet!
 Ah, takó zgodej in takó stravno, v zobéh lute
 zveri, se mogel svoje mlado xivlene konyat,
 o lubqak moje duwe!“ Galosten opre oyi v
 nebó, in gleda, in ne besede iz nega. Potlej
 reye: „Je se tvoja vola, Oye nebwkz! de se je
 takó zgodilo. Ne véu, zakaj se to perpustil!
 Neizvédnz sener, pa gotovo modrz in dobro-
 tlivz so tvoji sklepi! Morebitz, de bz bilo do-
 braga déyka we kej stravnéjiga zadelo; oh,
 morebitz bz bil we v huji xélo pregréhe in

hudobije zaval! Moj Bog! kakor t² je bil Abraham prpravlen svojiga Izaka darovati, takó t² tudi jaz podarim svojiga ljubega Agapita.“

Teopist na uni strane je videl, kakó je lev negovzga brat²na zgrabel in nesel, in je jel bitko plakati in vpiti. In ko je tudi o²eta, kter² se je bil od réke událil, iz o²i zgubil, vpije ve glasnéje: „O²e, o²e moj! kjé ste? Oh, pridete, n²kar me ne zapustite!“ O²e se xalosten verne k² rék², in se déyku od dele² oglase reko²: „Bod² tiho, lub² Teopist, in pr mir²! Glej, sej sam tukej, in grem x² k² te b²!“ Pa, ah, strauna ré²! Komej je o²e do réke prw²el, vid² unkraj réke volká, k² ga je vpitje parklinalo, po Teopista hitét². Ubog² déy²ek poskou² od tal, in b²xí, kolakor more po bré² pred volkam. O²e vpije na vso mo², in máha in pertí s² pal²no. Al² grozovit² volk je kar plan²l za déy²kam, in ga zgrabel, in vlékel v² goj²d. Kakó je pr téj pri²z dobr²ga o²eta v² sr²ne zabolélo, né izrey². V² karvav²h b²ojih na v²jsk², ko je bilo tisuy me²ev in sul² van namerjen²h, je stal neprestrawen, in se né g²nil; z²d² pa mu ot²rpnejo skorej vs² udje. Se je s²her spustil v² réko, de b² rev²etu pomag²al; pa pred²n jo prebrede, je bil volk x² dele² v² gou², in déy²ka né bilo n²ay v²ey vidét².

V²s zbégan se o²e na bré² s²sede. Toleko nepreviden²h nadlog ga je vs²ga pobilo, in iz uma sprav²lo. „Oh,“ je djal, ko se je sp²t zavéd²l, „t²dej m² je tudi z²adne upane ugasnilo, z²adna podpora se podér²la, vse vesele, kter²ga

sem svoje stare dni paryakoval, zgínilo! Vse malo dnéh sem zgubil svoje lubo ouetnávo, svoje prijatle, svojo xeno in svoja sina. Oklésteno drzyó sem, ktero néma ne véj, ne mladik. Oh, moja xalost je pay we veyz, ko je bila xalost oyaka Jakoba, kdar je svojo lubo Rahelo pokopal, in mu je bilo povédano, de je Joxesa, nar lubwzga negovzh sinóv, devja zver raztergala. Sej je on vendar we vey sinov imel, ostal mu je we lubeznivz Benjamin; menz pa je tudz lubeznivz Benjamin vzet! Jaz ga zdé némam vey, ktere bz me tolaxil! Po vse praviñz zdé zé Jakobam lahko rečem: Oh, mene družega ne yaka, ko od xalostz in britkostz itz za sinama vz grób!“

Na to je malo potihnil, in yez nékej yasa reye: „Ah, ko bz ne spoznal tebe, moj Bexji Odrzewenik, in bz vz tebz ne imel toľkan lépza zgleđa poterpexlivostz vz nar strawnéjwzh texavah: bz jo po Rimske naredil sz svojim xivlenem; bz sz mey nastavl, in se van zaletel — pa sej ga tudz vey némam — alz bz pa vz to le vodo skoyil! Pa Kristus nas drugáyz uyí. Moramo pitz kozarxñ tarplena, kz nam ga nebcwke Wyé podá. Moramo reyz sz Kristusam: Wyé, tvója vola naj se zgodi, ne mójja! Tz je xé takó skleneno. Tukey tarplenu ne moremo ubéxatz; tam pa, ye zé volo in stanovitno terpmò, nas yaka po zmágz véñxñ vesela, kz ne bo nekòlz zvenil.“

Takó se je Evstahi nekòľko umiril; pa ko pomiwluje, kaj se je zadna dva strawna dneva zgodilo, ga je vnovzy vz srxñz jelo peyz.

Žakaj ne le že vnanem tarplenem, bol' we že notranem? težavam? ga je Bog hotel skusiti in očistiti. „Kaj,“ pravi spet, in se žgane, kakor de bi ga bila strela zadela, „kaj nisem vsa tega sam kriv? Kaj sem vendar mislil, da sem Teopisto, svojo lubo ženo, zaupal neznanemu ylovéku, unemu hudóbnemu zamornu, ki mu je vey nisem mogel iz rok iztergati! Ale mu je nisem, takó rekóy, sam ždal? Oh, strašna, strašna réy! In kakó nesrametno, kakó neusmileno je bilo od mene, da sem svoja otrociya v téj pučavi, tam Agapita, tukej Teopista, sama pustil šdét! Oh, da me ne strašna rjutev in tulene dávjih zverí nohójujno noy žmodrilo! Ale nisem po tem takem ubožeh otrociyev sam podvrgel dávjim zverinam? Ale nisem neusmilén oye, ale nisem morivši, morivši svojih otrók? Oh, kakó kervavo se utápla solnje v morje, in me mende očita: Ti sam si kriv prelite kerví svojih otrók!“

„Ne, ne!“ reče ždó pokojnaw, „iz neusmilena tega nisem storil. Se bom britko kešal vse svoje dni, da sem svoji ženi v sučnost, svojima otrociyema v smert perpomogel; pa iz neusmilena do nzh, védama in radovolno se to ne žgodilo, ampak le žató, ko sem premalomislil. In vendar kakó hudó me to peye! O, kakó hudó mora we le ylovéku per serne bitz, ki védama in radovolno hudo stori, ki premišleno bližnega v nesrečo perpravi! Oh, kogá je vendar ylovék, ki se per nar bolwz volé ne more hudoga obvarovati! Kakó mu je

tréba Bogá vsak dan prositz, de bə ga razsvétlil in vodil!“

„Pa,“ je kmale spet rekel, „ale né kriví-yno brez premislaka délat? Oh, pred bə bil mo-geł dobro premislitz! — Ale bodz sz kakor ko-le; ti, o Bog usmilena, sz moje edino parb-éale! Parzanesz mə mílostivo, kar sam ve-tém zadolxil. Poprave spet, kar sam pokazil; čarne to vz dobro. Sej sz vsagamogóye in neskončno dobrótliv, in sej sz po svojím apo-stolnz rekel: Kterz Bogá ljubijo, se jim vse vz dobro izide; torej tudz nzh zmote in nzh gréhe, ye se jih resnično kesájo in pokore. Oh, ko bə te tolaebe ne imel, bə mogel obupatz!“

Se je utolaxil, pa le za malo yasa. Zmi-rej zə novzga ga vést toz in peye. Syasama sz zayne te zmotnave iz spomina izbijatz, in sklene ne vey pretuhtovátz, in sz kə sernu gna-tz, kar se je zgodilo, ker je to prazno, in mu nzy ne pomaga, ampak le kə Bogu molitz, in nega polajwana in tolaebe prositz. „Oye,“ je djal, „kə sz svojimu ljubemu Sinu vz smertnzh texavah angela zə nebes poslal, in ga vz terp-lenz potolaxil in pokrepchal, glej, tudz moja duwa je éalostna do smertz! Oh, ne pustz me brez tolaebe in pomoze!“ Angela zə nebes sz-ner né bilo kə nemu; pa Bog mu powle drug polajwlej, kterz je ée marskomu nar veyz britkoste alz pregnal alz pa zmanwal. Bog mu powle sladko spane, in prequodne sane pove-sele negovo duwo. Sanálo se mu je, de hodz po ténem gojzdz; pa kakor bə trenil, posije solnne po vsem gojzdz, ter ga razsvetli, in lu-

bz Agapit sedi vs zdrav in pokojin na tratenz, in se mu lubeznivo nasmehlava, in lev bexi vs plawen spred nega; deley prek nega pa stoji Teopist, negov bratzen, in gleda hvaležno proti nebesam, ter kaze sz prstam volka, kz lexi martav zraven nega na tléh. Vz tém se je Evstahi zbudil; pa je kmale spet zaspal, in vnovay vide svoja sinova ko lépa yvrsta mladenya, oblécena ko Rimske vojuyake, in na nunch svatlzh yeladah zelene lórbarjeve véjine zatakne. Se je spet prebudil, in we enkrat zaspal, in glej, zdé vide we svojo xeno, ktera negova sinova predn pele, in Evstahi je neizreyeno vesel.

Vesta razstava.

Dobre kmetje.

Ko se je jutrena zarja napóyila, in je oblake in morje, skalóvje in drévje obsijála, se Evstahi zbudí. Prenej pográví svoja sinova in nuno lubo mater. Videl jih je vz sanah; zdé jih nekjer ne vide, in je xalosten. Pa proti nebesam je povzdvígnil oúí, roke in sarné, in nebewkzmu Oyetu vz skerb zroqil vse, kar ga texi. Yestítlivo je solnne vzghajalo, in lepó prijazno razsvetlovalo nebó in zemlo. Torej reye Evstahi: „Snoyz se je solnne neka-ko kervavo in mrayno za morje nagnilo, in dans vstaja takó svztlo in yestítlivo! Tude na-

vezh dražeh prijatlov zmanjka, ko solnna, ka se je skrilo za morje, za černe oblake; več jih ne videmo na tem svetu, kadar jih temna noč zakrije: pa pravo bo kadej jutro, ko jih bomo ko vzhajajoč solnne v svetlobe in vaše spet videli.“

Evstahi se je zdé vse prizadjal, da bi prišel v pomorsko mesto, kamor se je imel zamoriti za barko vstanoviti, in kjer je upal najti svojo ženo, in se pomojó več gospodke jo oteti iz rok gardažga tolovaja. Vzdignil se je, in je šel uno žalosten pred seboj po peski. Né videl drugega ko morje in visoko skalovje, in grozno težko ga pot stane. Skorej je zgorél, takó ga je solnne peklo. Za nekoliko ribam, ka jih je pri kraji morja vjel, se je tolakil lakoto, žé pa za obilno rosó, ka je po virokopernatim zdel stala. Takó je storil dan hodá. Zdé pa je skalovje, ktero je doslej vtrini sebe imel, deleč v morje segalo, in né mogel več daleč. Pri strani le se mu odpre tokáva v gorje. Po néj se je spustil; in na, ve v več pučavo je prišel! Nekjer ne najde sledú ulovkovžga; stopine devjih žverí le so se v peski poznale. Ko se je noč storila, se splazé na stérno skalo v jamo, in se stisne v kot, da bi več noč kaka žver ne prišla do nega, in ga ne raztergala. Ko se je bil pa dan zagnal, je šel spet daleč. Pučava je prihajala védno strahnejši. Spet je bilo solnne že nizko, in ve né iz tokáve. Malo pustih jagod in malo vode iz solčevžga studenja je negova edina jed

in pijáya. Tě je ménil, de ga bo koně v
těj stravně puufavě; kar pride kě ozkě, něko-
lako obhojeně stěza. Ko je wěl někej yasa po
něj, glej, se mu zmed goláve dolina odprě,
in kmale ugleda visoke drěwesa zě zayernělām
perjem, potlej zelene travnake zě rěmenemě in
rědčymě nřetlinamě, potlej wiroke nřve sě star-
njo, na zadne yedno wās, kě se je komej
zmed drěvja widla. Zahajouga solnna xare
obsijajo dolino, in prav lepó jo je widatě.

Evstahi hvalě Bogá, de mu je dal spet vi-
datě pohiwto in pole, in gre vesel navdoi, in
pride wě wās. Pred eno pěrveh hiw, kě je wěl
mémō nah, sědī star mox. Dwa lubezniva otro-
qiya, na videz negova vnuka, igráta pěr nego-
vuh nogah. Evstahi stopě kě nemu, in reče:
„Lubě mje! alě bě mōgel kjě vě těj vase po-
potnək prenouitě?“ Staręk odgovorí: „Ostani-
te, yě wam je lubo, kōj pěr meně; me bote
prav razveselilě. Malo je, kar premorem; pa
iz sernā rad bom postrégel.“

Evstahju je ponudba dopadla, in gre x'
nim vě hiwo. Mox mu pėnese kruha, sadja
in vina, těr reče: „Ponuděte se sě tēm le, de
pride mōja hři sě pola, in veyerjo napravě.
Jějte in pite, Gospod wam pomōzě!“ Po těh be-
sėdah je Evstahi spōznal, de je ta mox kri-
stjan, in se od vesela ne wě kam djatě. „Bog
ga bode zahvalen,“ je djal, „kterě me je sām
perpelal; tudě jaz verějem vě Gospoda Kristusa,
nawzga Odrěwenika!“ Staręk se je ravno takó
obveselil, de je kristjana pod strěho dobil. Ko
stā obā med dāvjimě in neusmilēnemě nevern-

pobožna gospá? Kje sta vava sina, občéne Agapit in lubežnive Teopist? Kakó, de ste sami in zapuščeni v téj revni bajti? Kaj vam od vse vave sreče, od vsih vavseh čestnih svetlin né družega ostalo, kakor to le znamne na vraté? Oh, povéjte nama, ali prav vidéva, ali naji oči motéjo, in ga we nésva nauka, kterega takó žalno iževa?“

Evstahju, obyutlivemu in usmilénemu moxu, so se dolgo solze v očéh igralé; zdé pa, ko je sliwal svojo predrago čeno in svoja preluba sina po imenu imenováti, in bi mogel starima priatlama dopovádati, kaj se je stravnega x' nime zgodilo, ga jok premaga. Tolékan mило je jel jokati, de se je vse liče in pa we oblačilo zmočilo. „Oh, priatla moja,“ je rekel, „žalostne reči vama moram povédati! Moja sina sta se zdavnej mrtva; oba so zverí porle. Mojo čeno me je hudoben ylóvsek, we neusmilénost ko devja zverina, iz rok iztergal, in ko né hotla prvoliti v gréh in osramoténe, jo je umoril. Pač réš tedej, de sem sam in zapuščén, in bitko žalujem! Nač ne potóžm zavolo zgube yasnega blagá. Naj bom svétu tudi žalosten zgled nékdane velikósti; naj mu bom tudi živa priča, kakó nestanovitna je vsa yasna sreča: za vse to se nač ne zménem. Ali de sem ob svojo lubo čeno, ob svoja luba sina perwal, to rane globoko moje serce, in ta rana se né takó naglo zanjelila, kakor rana, ktero me je takrat tista suléna storila; ona we zdé krvavi. Pa je se vola Bóžja takó. Ime Gospodovo bode yeučeno! Tórdno zaupam v

beséde svetlega pisma, de tarplene téga svatá né
nau protz veselu, ktero nas tam yaka. Tam se
bomo sz svojime lubame spet vidzle.“

Grozovita pargodba ze blágo xeno in ze
lubeznivema déykama prestrawe zvésta sluxab-
naka silno, in ko vidzta solze vz Evstahjevzh
oyéh, zayneta takó na glas tarnatz in jokatz,
kakor de bz dobro xeno mertvo vz kervz pred
szbój vidzla, in kakor de bz lubezniva otroyi-
ya ravno per téj priye dzvje zverí razmesárjale.

Kmetove vz blixne hiwe so sliwale pred
vriskatz, zdé tarnatz in jokatz per Evstahji;
vse perhrume, de bz vidzle in sliwale, kaj de
je. Pa Evstahi je rekel: „Ta le jaka moxá,
glejte, sta moja stara znanna! Ravno kar sta
me spoznala, in se zelo razveselila; ko sam
jima pa od smertz svoje drage xene in svojih
lubzh sinov povédal, sta zagnala tólkowen jok.“

To je kmetove do solz ganilo. Ko je pa
Akanj videl, de ze Evstahjem kakor sz svojim
hlapnam ravnájo, in de we ne vedó, kák inne-
nitzen gospod je bil on kadej na svétz; jim re-
ye: „Mende we ne véste, kolenzga gospoda ste
doslej vz téj revnz kouz iméle. On, kz sz zdé
per vas sz svojime rokame xivex sluxz, je kadej
brez utzvila ludém krzh dajal; on, kz je zdé
délavzh, je kadej néle vojske vodil, in le mí-
gnitz mu je bilo tréba, in tisuy in tisuy juna-
kov mu je bilo pokornzh. Vawa mala vás, kz
jo, kakor sliwam, Badis imenujete, bo slovéla,
ko bo vékov in vékov preteklo, ker je on ta-
kó dolgo vz néj prebival. On namraz, kz pred
vama stoji, je sloveyz Rimskz vojvoda Planid.“

Kmetovz, to sliwatz, so vsz ostermélz; o-
motnz in polnz qastí so spred Evstahja odsko-
qilz. Zakaj Rimske vojvoda je bil tistz qas vz
veqz qastz kó knez. Pa Evstahi je rekél: „Nzq
ne marajte, lubz priyatlz! Na tém svétz je xé
po Bøxji naredbz takó, de morajo enz zapo-
vedovátz, eni pa sluwat. Tudz je le Bøxja vo-
la, de so nekterz bogatz, nekterz pa ubogz.
Alz bodz sz kdo gospod alz kmet, prednek alz
podloxen, bogat alz ubog; pær Bogz je to vse
eno. Ne oblast in qast pær ludéh, ne posvetno
bogastvo, ampak le pobožnost in krepost nas
déla Bogú prijetne. Beraq, kž lepó xiví, je
vz Bøxjih oqéh veqz, ko oblastník, kterz dæx-
lam zapoveduje, pa je hudøben. O, de bz bi-
li le, kždar Gospod pride nas sodit, vz svøjim
poklinz zvéstz najdenz!“

Antijoh je rekél: „Vi, preqestítz vojvoda!
ste bili zmirej zvéstz svøjimu poklinu, kar ste
bili vz keruanstvo poklinanz, in pa kar vas
poznava. Ko ste bili we bogatz, in ste we ob-
last imélz; ste sz svøjim bogastvam le reve-
xem pomagatz, in sz svøjo oblastjo le stiskanne
otévatz. Ko je skuwna nad vas pærula; ste raji
zgubilz nesarjevo prijaznost in svøje vojvodstvo,
raji ob vse svøje premožéne pærulz, kakor pa
od Kristusa ustopilz. In kakó ste vse volno tar-
pélz, ko so neusmilenz nevernzke vz vawz hiwz
ropalz, vam po xivlenz stréglz, in vas permor-
ralz iz dæxele pobégnitz! Jezusa Kristusa spo-
znatz je pær vas veq velálo, ko vsa prijaznost,
vsa qast, vse bogastvo svétá; iz lubcznz do
Kristusa, in de bz negov zvést uyenenz ostalz,

ste tukej se potam vz obraze svoj kréh jédle, in tiho in skrito xivélé.“

Dóbram ludém je vz serné seglo, kar sta vojaka rekla. Staré kmet pa, yestité sivyék, je Evstahja za roko prijel, in se solzama vz o-yéh rekel: „Preblage mox, toleko lét xe ste per nas, in néste zínile od svéje velikóste in od svéjiga vojautva, ne stvarné potoxile zo-per svéje preganavne! Poniznost in lubezen Jezusa Kristusa je resniyno vz vavém serné. Radujte in veselíte se, de ste bili preganane, in de ste mógli toleko preterpété; glejte, vawe playilo bo obilno vz nebeséh!“

Deveta razstava.

Evstahi gre od pluga vz vójno.

Ko je bil Evstahi spet sam ze vojakama, se x' nima spet za mizo usede. Med tém je kmetína jelenovo peyenko ze drugama jedmi na mizo pernesla. „Jéjta zdé, prijatla, in razveselíta ze vinam svéje serné!“ reye Evstahi prijazno, in jima spet natoye. Ale Antijoh zdihne, in reye: „O, najno serné je xe takó nasiteno vesela in xalosté, de se hoye razpóyité! Kakó bz móгла zdé jésté in píté!“ Akañi mu to potrdé. „J, no,“ reye Evstahi, „morebité bota pa poznéje kej vxila. Pa pred vsém drugém mé zdé povéjta, kakó se godí kristjanam, nawém

prelubam bratam in sestram? Alz jih we zmi-
rej takó mounó pregánajo?“ „Ne vey takó,“
odgovorí Akañi. „Nesar jih nøy vey takó ne
qertz kakor pred; dælskæ poglavárji in sodni-
kæ so pa tudz spoznalz, de mu sz pregánanem
kristjanov nøy ne ustréxejo. Torej odjenúje
preganane, in vz nekterzh krajih je æc popol-
nama odjenalo.

„Bodz ga Bog zahvalen!“ reye Evstahi.
„De bz æc skorej negova ñerkv popolnama
mir vxivala! Pa we nékej bz zdé rad védz.
Sta govorila pred od povelá, kæ ga imata, me
ziskatz; kakó je pa to?“

„Pay prav,“ reye Akañi, „de me spomnæ-
te. Glejte, od vesela vas spet vidatz, in od æa-
lostz po vawæ æenz in vawzh sinóvzh bz bil
skorèj vse drugo, ñlò ñesarjevo povelé do
vas pozabil. Posluwajte tædej! Kar ste vi tu-
kej le med témz goramz in skalamz, se je po
svète veliko preobarnilo, yesar néste zvédzlæ.
Partjanæ, ktere ste kædej sz toleko yastjó pre-
moglæ, so prelomilæ vse obéte, in zæ veliko
vøjsko ropilæ yez réko, ktera Rimsko ñesarstvo
mejí, yez Hidaspo, in odganalz povsod Rimske
strate, in porigalz in morilæ po vsz dæxlæ.
Sporouñikæ za sporouñikæ so pærdirjávalæ vz
Rim sz silnaz proumámæ, de naj jim powle-
jo kej pomoyz; ye ne, bo vse zgubleno. Ne-
sar je mogel vz hudz zadærgæ bitæ. Prædeley
æc je svøje ñesarstvo razwíril, in zdé ga teæko
stane ohranitz, kar je pærdobil. Vey polkov,
in tudz polk, vz kterzm sva midva, je sklinæl
na noge. Sam je pærwel pred zbrano vøjsko,

in je rekel vojakam, de naj pomnèjso staro slavo, in naj vnovèy razslavèjo Rimsko ime. Pa veliko stotnikov in manèh vojakov je na glàs zavpilo: Svetla nesar, le našega vojvoda Planida nam spet dajte, in Partijane bodo padale ko muhe! To je nesarja zelo gnilo. Rekel je: Sam se ukazal vsèm poglavarjem in oblastnikom po Rimskih deževah, de naj po nem opravujejo. Ako ga vas kdo upa dobitè, naj stopè iz vrste, in naj ga gre iskat; čestito ga bom obdàril, če me perpele našega vojvoda. Vèy vojakov je iz vrste stopilo, in se vnúdilo. Med nimè sva bila tudè midva; védela sva namrèy, de ste mislele vè Egipt itè, in sva vas upala najtè tam vè tistèh krajih. — Per téj prièz sva dobila od nesarja pisane povelja do vsèh deželskèh in vojskèh poglavarjev, de naj naji na vso moèy podpirajo vè opravilè, kè zaèèva sreèy vsèga nesarstva, in naj čestitèga vojvoda Planida, če ga je Kimlanam we dano najtè, zè vso spodobno častjò nategama vè Rim dajo perpelatè. Letè za nedrèjem hranèm te pisma, nesar je sè svòjo roko vè nèh podpisan; nate, berite jih samí.“ Jih je potegnil iz za nedrèja, in jih da Evstahju vè roko.

„Pozabíte tadej,“ reèy Antijoh, „pozabíte, vas prosè, krivine, ktere so vam storile na Rimske zemle, in pojdate zè nama! Sèrna velíko tisuyev pogumnèh vojuyakov gore za vas. Nesar sam vas bo zè velikèm veselèm sprejel. Če bote spet našo vojsko vodile; homo sovra-

znaka ukrotila, svétu lubz mir dodzila, in za zelenem lórbarjem ovénjane parula iz vojne.“

Evstahi reče: „Bøxja previdnost, se vidz, je takó obrnila, de sta navla moje perkrito prebiválzue, in de sta me, preden sta we vz vás parula, zmed vsch prebivánov parvga dobila. Bog je vajne stopine ssmkej napelal, in dolzen sm sluxite svoji domovine, in jo réwite, ye je tréba, tudz sz svojo kervjó in svojim xivlenem. Nsz ne marajta; jutrz zjutrej grem za vama. Kakor sm meq rad spreménil sz plugam, ker sm spoznal, de je to vola Bøxja; takó sm zdé parpravlén plug zapustite, in spet meq poprijete, ker spoznam, de je spet to vola Bøxja, ne de bz ropil nad mirne narode, tzmuy de bz tisuy pokojnzeh druxín, marskeje nedolznzh, marsktero mater x' nenzmz otroqiye obvároval sovraznzekove prederznostz. Bog me pomagaj, in kmalz ne bo Partovske vojak Rimskaga pola konjevál, ne veypil sovraznzekov kon iz nawnh potokov!“

Drugo jutro, ko se je dan zaznaval, je Evstahi za vojakama iz svoje bajtne stopil, de bz od ludí vz vase slovó vzcl. Nélo trumo xz jih je bilo zbranzh pred negovame vratmz. Koj po vse vase so bili zvédzl, de sta ga parula dva negova prijatla obiskat, in de je on slovey vójvoda. Dobrz lude so imélz nad tém veliko vesele, in so vojvaka prijazno pozdravljalz. Ko jim je pa Evstahi zdé oznanil, de jih bo zapustil, in se we to dobo od nzh lozil; so jelz vse na glas xalovátz. Vsz iz vasí so prvréli, in so jokalz in tarnalz, kakor de bz ga

mertvega vz grób nesle. Evstahi jih je pogovarjal in tolaxil, rekóy: „Nzy ne jokajte! Je æ Boæja vola, de se louzmo. Le stanovitnz bodzte vz verz, upanz in lubeznz, po tém se homo spet vidzle tam gorz vz nebeszh. Bog vas obárz, negova milost bodz vselej nad vamz!“

Čestítlivz starýek Klemen, kz ga je bil Evstahi prvvzga spoznal, in je bil zdé nar starji vz vase, je blize kz nemu stopil, mu pomolí sz solzame vz oýéh roko, in reye: „Bog vas je lészm poslal, in takó dolgo med namz pustil, de ste vsz ta negov lud kz spoznanu rásniqe prpelalz, in ga vszga dóbrzga nauýilz. Zdé vas je spet od tod poklinál, kaj moremo za to? Nego-va vola se izidz! Pa zahvalzm vas vz imenz vszh priqzjóqzh za vso lubezn, ktero ste nam skazalz téh petnajst lét, in Gospod vam vse obilno povzrnz.“ Vsz drugz so mu z jokam to hvalo na znane dajalz, in vsak ga je æel we poschej z ustnz in z rokó zahvalitz. Moxje sz sivo glavo so mu podajalz svøjo suho desníqo, in otroúiqz so mu z narouja svøjih mater nedolæne rouqne molilz. Po tém so ga vsz prenej deleq iz vasí posprémilz, in le ko jih je nadleæno prøsil, so se vernilz.

Evstahi je æl nar poprej do poglavárja, kterzmu so bili tistz kraji vz oblastz. Poglavár, zagledavuz mozá po kmewko obléyenæga in vutrin nega na vsakz platz vojaka z oræjem, je ménil, de sta mu kanæga vjetna prgnala. Ko je pa zasliwal, de je ta kmewkz mox vojvoda, kterzga sz tolzko skzrbjó iújejo, je vsz ostermel. Ga sprejme z veliko qastjó, in pre-

skerbí ze obléko, ke se spodobe takemu stanu, in ze oroxjem; tudz se kona ga preskerbí, in mu da we nékej konnzkov, de ga sprémejo do morja. Tz je bilo zmirej kej bark za nesarjeve povedla perpravlenzh, in Evstahi se odpele berx protz Rimu.

Evstahi je sreyno vz Rim prwz, in se napové na nesárjevzm dvorz. Nesar je imel ravno velke svet zbran, in ze imenitnzma rzymí opravetz; pa sliwatz, de je zaxelenz vojvoda tukej, je kar se stola skoyil, pisma iz rok vargel, in mu ze razprostertzma rokama naprotz tekz. In ga pele za roko vz zbornzho, in prijazno vpravuje: „I kakó se vam je godilo, prelube moj vojvoda! kar vas né na vawzm grade, in kakó je kej vawz xenz in vawzma sinama?“ Ko je nesar zasliwal, kakó xalostno se je x' nime zgodilo, se je vsz zgenil; negova vést mu je hudo oyitala, de je tanzga moxá vz toľko nésreyno perpravz. Dolgo né mógel govoritz, na zadne reye: „Kar nas vz nawz velike xalostz we toľaxz, je to, de smo vas vznder spet dobilz. Per téj priye vas postavzm vojvoda svøji vøjskz, ktera je sz Partjanz vz hudz vojnz. Vam zroyím sreyno svøjih derxáv. Vsa vøjska je xelcla, de bz jo vi pelalz nad sovraznzka; le ye bo vas spet pred szbój videla, sz upa ukrotitz nawzga sovraznzka, pokazatz, de je Rimsko oroxje we hudo na svétz, in perdobitz dobrotnz mir. Napravzete se tzej, de to spolnzete, na pot; vse zaupane imam vz vas!“ Na to ga je nesar sam ze znamnz vøjvodstva pocestil, in mu dal vojvodsko palzho vz roko. In po vszm Rime so obhajalz vesele, de je

uestiti vojvoda pərvel, in de mu je spet vojska zroqena.

Evstahi je hitel na okrane Rimskaga cesarstva, in je pərvel do vojske. Vesel vrisk je vojska zagnala, in ze novo srqnostjo se qut na vdano. Umétn vojvoda je kmale videl, de je vojska preveq oslabléna in zbégana, de bz se mogla lotiti moqnega sovraznika, in ga uxugats. Sovraznik je imel svojo posebno moy ve konnakih; veliko veq jih je utel, in gibkéji in urnawe so bili ko Rimski. Evstahi je postavil svojo vojsko med skalovje, gojzde in mlakuxe, takó de ji sovraznik se svojime konnake né kej mogel, in se mu nekar stopino né dala premakniti. Med tém se je Rimski vojska bol in bol mnóxila ze novinke, ke so pərhajale iz vsih mést in vasi Rimskih dæel. Vojvoda jih je védno sam uqil; je bil skorej vselej pər nih, kedar so se ve oræxi vádile, in nar yverstéjwe korenake ze nékej starame in skuwename vojake se je izbral za svojo xivótno straxo ale za svoje xivotárje, ktere bz le, kedar bz bil boj nar huji, pərstopile, in zmago sreyno dognale. Kedar so se bili mlade vojake dobro zuqile, in se zvadile ve maleh bojih, se kterame so sovraznika vseskoze draxile, in se ze negovame zviájame seznanile; je dal Evstahi povele na sovraznika od vsih strani kmale planiti. Sovraznik, ze dolgem obotávlanem omoten in neskerben, téga né prevedel, in vs oplawen se je spustil ve bég; pa kmale je nékej novih trum na pomoy dobil, in se tærdo ve bran postavil. Tædej je Evstahi svojim ukazal

odjenat, in se nazaj pomakniti. Nekteri stare vojaki so godrnali, vendar so se obrnili. Evstahi je poznal Partovske konnike. Kadar so bežali, so narobe sedeli na konih, že linam proti sovražniku obrnjeni, in so takó beže s svojimi ostrimi puščami več ukode storili, kakor pode in v pravem bóji. Ko so se Rimlani nekej mil umaknili, jim Evstahi zapové ustaviti se, in Partjane že novoga poprijeti. V tako stisko je spravil sovražnika, kakor je xelel. Partjani so jeli bežati; pa Rimska vojska jim je tudi še za hrbtom stala. Spredej in zadej so jim nastavlene sulce, kakov xelénen zid, ki jim ga nó moy predréti. Omotni koni se zaletavajo v sulce, ali pa se po konih spénajo, in ritensko na tla telebajo, in zmagavajo svoje jézdce. Ob obéh stranéh pa so sterme gore in grózne mlakuxe. V strahu zadere je bil sovražnik. Obupni in vse obdvjáni se varxejo negovi vojaki na trumo, per kteri je bil vojvoda Evstahi sam, ker so dobro védele, da jih je on v tako past spelal, in jo še razkróplajo, kar ji perderete dvé bližne trume na moy, in tisuy upitov ga varxe sovražnikovih pušč, da jim daje spet pokojno svoje povelja. Sovražnik je bil popolnoma otepen. Neizgreno veliko Partjanov so vjeli, vsi njih stan v roke dobili, in vse zaloge, ki so jih bili doslej naropali, jim odvzeli.

Ždé je Evstahi svojo vojsko več mejno réko, več Hidaspo, prepelal, in v mesta in terdnave, ki jih je zapustil sovražnik, svoje strah postavil. Sovražnik, ki je pred Rimskim

derjavam védnó nepokoj délal, zdé družaga né
xelel ko mirú in pokoja. Evstahi je vjetem o-
roæje pobral, in jih spustil; nãh kneze in voj-
vode pa je vz ^{zastavo} obdržal. In je staval
pogodbe mirú sã toleko razumnostjo, de se
Partjane nãj več ^{toliko} nãso predãrznile Rimljanam
uklúbovati. Naslédãk edinãga boja in délo ne-
kterih dni je bilo to. Potlej je zbral Rimsko
vøjsko, je skazal vojúakam svøje vesele nad
sreçno zmago, in jim napovédal, de se bodo
zdé prenej vz Rim vãrnile; le to, je djãl, mu
je xal, de mora tanh jakh vojúakov vãnder
we nãkej za ^{straxo} ondã pustiti. Vesela vøj-
ska je zagnala velik vrisk, in hvala vojvodova
je donéla do neba. Evstahi pa je hvalil le Bo-
gã, Gospoda vøjsknh trum, de mu je tãko
çestito zmago dodéлил.

Deseta razstava.

Zmage god veselo obhajan.

Evstahi je sklenil svøjo vøjsko skoze take kra-
je nazaj vz Italijo pelati, kterih pred né bila
zadéla. Pred sãbój je povilal tãpo konnkov,
de so po méstih in targh napovãdovãle negovo
vøjsko, in ji preskarbovãle perpravno stanová-
luye in xivex. Takó jézdã tãpa konnkov vz
veliko mésto, kã so se Rimskã nesarji na svø-
jih potih na Jutrovo çasã keç mudile, in so ga

torej že bržkam gradam ozalvala. Mesto je imelo hudo trdnávo, namésto ozidja pa so bili lepí vertje okrog nega. Po dolini, v kateri je stalo, so rastle visoke, kovaté drvéca, ki so ob vročini hladno sennó dajale. Vey virov in bistréh potokov jo je moyilo, in tudé ob we takó vroye létne je vse lepó zelenélo in hvtlo.

Méujane, med kterame je bilo vey bogatih kupčev, je vojna s Partjane žalò skerbéla. Del yasa se néso náj gotovega zvédele od Rimske vojske. Govorína le je bila med nime, de Rimlane per vse pomoye, ki so jo dobile, le vander kej ne morejo; de we zmirej med skalovjem in monvirjem tiče, in se sovražniku, ki ga je listja in trave, ne bodo mógle dolgo braniti. Pred dvéma dnéma je bil hlo kupčev, kteri je vojsko s potrebnem brennam zakladal, vsa žalosten peršel, in rekel, de se je Rimska vojska sovražnika saher lotila, pa moynejši sovražnik jo je opokal, in deley nazaj zapodil; in de je ta bég sam s svojime oymí videl, tode se je urno od ondod pobral, in bž bil se poprej peršel, ko bž mu na potu živína ne bila omagala.

Ta žalostna novína je méujane žalò ostráwila, in ko so zdé na veyer od deley velsk prah videli valiti se nakviwko, in zmed nega oróxe blisketati; je vse trepetálo in vpilo: „Sovražnik, sovražnik!“ Ravno kakor de bž videli nek mésto se ropati, in kakor de bž plamen gorečih hiw se proti nebu wvigal, náj drugáye jim né bilo. Kedar so pa vojvake, pred kterame so bili v strahu, v mesto per-

jézdila, ko so jih méujane svoje prijatle in varhe spoznale, ko so vojake zagotovile, de je bil tista bég le dobro preudarjena zviája sovrátneka vz mréxo zvodita, ko so vz ljudstvo veselo in prijazno klinale: „Ne le zmage, toda mirú smo vam paróla oznanit“; tédaj se je neh strah vz neznano veselo spreobérnil. Vse je veselo vriskalo in ukalo. Méujane so se le skuvalé, které bo dragém gostém bole postrégl. Per téj priú so do vojvoda poslale, in mu sréjo voupile ké doblene zmage, tar ga prosile, de naj sz svojimz sréynemz vojukaz vsaj kakovne dni per neh ostane, de bz se nekoléko spoúle; ker so jih sovrátneku otelé, pravéjo, jim bodo, kolékor le premorejo, radz postrégle.

Druga dan, ko je bilo solnéje se prenej visoko na nebz, se je vojska perblivala. Na travnénzh, ké so bili ravno poséyene, so stan naredile, in kmale se je vidélo neizréjeno veliko lepó zverstenzh bélzh wótorov; vojvoda pa je posprémien od ofijerjev in svojih xivotárjev vz mésto jézdil. Méujane so ga ze vso mogoyo qastjó sprejéle. Hésté in ulné so bile ze zelenem perjem potreséne, in mármorjevz stbrz hesarskaga grada, kjer je prebil, so bili ze berwlénam in lórbarjevemz véjinqamz prepredné, in po véjah so viséle pisane vénne iz vszh mnozh qvetlin. Mladenye ze olkenemz mladikamz vz rokah in dékliyz sz qvetlinamz ovénqane so zmago prepévale, in po vsakém stavké je mnox veselo zaukala, in trobente so zapéle. Poglavár mésta, star in qestítliv mox, je vojvodu

vénen iz zelenega lórbarja podál. Evstahi je vzel vénen, iz dvéh véjin le je spleten, ga je razdélil, in stotnikama, ká sta zraven nega jéd-dila, vsakimu eno véjino pomolil. „Ze vama,“ je rekel, „delím ta vénen; ney mán ko jaz sta ga zaslužila. Rad bž,“ je we pardjal, in se proti drugim obrnil, „ko bž mogel, ze vso vojsko ta lórbarjev vénen delíl, ker je tudž zmago vsa vojska ze mánój delíla.“

Vz méstž je bila tudž xena yeuženžga vojvoda, ona, kž so jo vse ljudje mǎrtvo mislélž, blá-ga Teopista.

Pa kakor je kolž bila zmage in mirú veselá, jo je le vǎnder velika žalost prehajala. Per bogatž hiwž, kamor jo je bil kupen prodal, je suxna sluzila. Bilo ji je popolnoma neznano, de je nenžga moxá, kž se je pred kákzme west-najsteme létž ze britkem sernam mogla od nega lovitž, nesar vz vojnz zoper Partjane spet vojvoda postavél. Ko je zjutrej ta veselž dan na vǎrtž, kteržga je veyž dél le ona opraválala, nǎvtlíne vz jerbaze nabirala, in drugem suxnem podajala, de so jih po oknžh in drugod natzknílž; sz je le mislžla: „Oh, take godove so kždej mojimú moxú, blagému Planidu, pre-lubému Evstahju dajžlž, ko je parwél zmagavēn iz vojne!“ Rakó bž bila mogla mislžtž, de ta god ravno nemu velá, de te nǎvtlíne prav zan nabira!

Ko so tždej hrup zagnálž: „Vojvoda gre!“ in je vse teklo ga vidžtž ze negovzme junakž vredž; je Teopista mogla vz kuhēnz délatž, kjer so vi-wem vojakam, kž so imélž ta dan vz tístž hiwž

jéste, velk obéd napravljale. Je sliwala ljudi veselo ukate, in trobente péte; ona pa je le tiho zdihovála, in marsekaka solza se ji je utergala iz očí. „Oh,“ je rekla sama per sebe, „mójiga Evstahja pa vey né nazaj! Negovga obliujja na tém svéte pay vey ne bom videla! Nemu se nuy vey ne obhajajo take godove. Tiste sreyné yase so zame za vselej minule! Pa vz nebeszh ga upam spet videte; ko tukej svoje vojskováne dokonuyamo in pretèrpamo, bomo tam god lépwe zmage veselo obhajale.“

Enajsta razstava.

Agapit in Teopist se brata spoznata.

Ofinerji, kè so obédovalè vz hiwè, vz kterè je Teopista suzna sluxila, so ulè po obéde na vèrt ob hiwè; vroyna je bila malo odjenala. Mnogo koristne zelenáve in medzynaga sadja je bilo na vèrtè, in nuy skorej se mu né poznalo, de je bilo to jutro tolekam nyetlín iz nega potèrganzh. Vèrta se je darxal lepó zelen log, kè ga je bilo nékej od solnna obsijánaga, nékej od visonaga drévja obsénuyenaga. Zmed dréves se je lepó vz stan videlo; negove béle wotore so se od deleu kazale kakor osnaxéne koye. Pod dvéma visokema in kowatema drévesama, kè je to gost mah nune débile obrauyal, je stala velika kamnena miza ze nékej kamneneme klopni. Bister

kž mogla živéti, je zdé tudž obéma, kakor lubežnivzma bratama, ktera se vz ptuji dšela in med sovražnem ľudam neprevidama snideta in spoznata. Obá, Evstahi in staržk, kž mu je bilo Klemen ime, sta se po bratovsko objela. De imata eno vero, eno upane, eno nebcoško lubežen, de sta se po duhu vz rodž, to jima je veq, ko vsa rodovina po kervž. Bila sta se takó dobra, ravno kakor bž bila že deset lét vkupej živéla.

Na to je hji se svojim mozem se pola domú parčla. „Vidžta,“ jima reče prijazno staržk, „vž tēm le dobrēm moze nam je Gospod enžga svojih učenčov in prijátlov poslal!“ Obá sta ga zelo vesela, in ga lubežnivo pozdrávata. Evstahi jim zdé perpozduje, kakó je mogel zavolo keružanske vere iz svoje domovine pobégniti, in kakó so mu hudobnz ljudje in lute žverí vzeli ženo in sinová. Vse ga žvstó posluwajo in mílžjejo; mlado gospodíno so solze posílile; pobožnz staržk pa je na zadne rekel: „Le žaupajte! Menž se vse takó ždi, de tiste sane, se ktermž vas je Bog prvo noq po žgubž vavžh sinóv potolaxil, néso brez poména. Sej vendar néste vídele, de bž bile luba déyka žverí raztergale; morebitž de we živžta!“ „Kakó bž bilo to mogoče?“ pravž Evstahi. Staržk pa reče: „Bogú né nžy nemogoče; Bžji vsagamožóynostž ne smémo meje stavžti. In ko bž tiste sane tudž le prihodnz svét žadéle, in bž bila vava sina ža ta svét tudž rēs že mervta; sta zdé lubežniva angelŋa pred sedexem Bžjim, in tam ji bote gotovo spet vídele. Vawo ženo

pa bo se Bog vároval. Jaz neò upam, de jo bote vz Egipta spet nauè, in iz oblasti hudóbnega nevernega otelè. Ko bè jaz se ne bil takó star, bè vas tje sprémil. Pa moj zet tè le, Klit, pojde rad za vamè; on je se enkrat tam bil, in vse pota so mu znáne.“ Te beséde so æalostnega Evstahja zelo oveselíle. Je veyerjal za dóbrè duvamè, in gre hvalèæn in zaúpliv kè pokoju.

Drugo jutro se se Klitam, mládem kme-tam, preden se je se dan storil, napravè na pot. Kolèkor moreta, hodeta urno, in le opoldne, ko je nar huji vroçina, se nekoliko oddáhneta. Ko sta perwla zmed hribov na ravnòto, najme Evstahi za denárje, kè jih je imel se per sebz, velbluda alè kamelo, in nan sedeta, de se jima pot se bol spawí. Tadej prideta vz permorsko méstò, in bark neò varsto je ondz vz kraji stalo. Evstahi gre, in zaúne po barkah gledatè. Dóbro se se vé Evstahi spomnètè, kákowna je bila tista, na kterè sta se on in negova æena vozila, in bera jo ima vz ouèh; prav bréga se je tiuála. In stopè bliz ne, in jo pregleduje.

Délavæn, kè je vz néj na skrinè sedel, ga vprawa: „Bakaj ogledujete barko od vsèh strani takó skèrbno; bè jo mar radè kupilè?“ Evstahi ménè, de je délavæn iz wale takó rekal, in ga za milè, pa bistrè ouesam pogleda. Moæ pa reye: „Ne, ne! je resniça! Barka je na prodaj! Gospodár, kterèga je bila, bogat zamoræn, je mærtæv.“ Evstahi poprawa bol na tanko. Délavæn pa prave: „Ver-

jemite mæ, de né nãý drugáýz. We né dolgo, kar je barka vë kraji; alë nen gospodár né bil takó sreýen, de bë bil æiv na suho pãrwel. Sem videl, ko so ga mærtvëga zë barke pãrneslë. Nagle smærtë, pravëjo, je umærl.“ „To je paý yudno!“ reýe Evstahi; „alë pa vëste, kjé je gospá, kë se je na barkë pãrpelala?“ „Gospá?“ reýe dëlavëý; „sej né bilo nobene gospe na barkë!“ „Paý,“ reýe Evstahi bol rëzno, „je mó-gla bitë. O, povëjte mæ, lubë moj, kjé bë jo dobil! Veliko lubëzëý bote skazalë nienæmu æalostnæmu moæu.“ Dëlavëý je pa le tærdil, de né nobene gospe videl, ktera bë bila zë barko pãrwla.

Dva kupnã, kë stã ravno mæmo wla, postojitã, in sliweta to. „Je, je rës takó, kakor moæ pravë!“ reýe nu eden. „Jaz sem imel tudë blagó na téj barkë, in sem jo vsak dan hëd-il yakat. Sem videl së svëjimë oymí, ko je vë kraj pãrwla, in nësëm od ne wël, de je bi-la vsa izloæena. Alë æene, vam povëm, né bi-lo nobene vidëtë na barkë. Né bilo drugëga na néj, ko morjárji in lastníkovo truplo.“ Evstahi povë nekolëko, kaj de se mu je pãrgodilo, in prosë kupnã, kterëma se je prav uxalilo, de naj mu pomagata morjárjev kterëmu na sled pritë, de bë ga izpawal, kam je kolë negova æena pãrwla. Kupnã pravëta: „Bo tæko we kterëga dobite! Po lastníkovë smærtë so pred ko ne na drugëh barkah sluæbo vzële, in mo-rebite so æe vsë spet od tod odrínile; kupijia namrëý teýe zdë dobro, in blagó gre spod rok. Vænder greva koj sama, in bova poprãwëvála.“

Kmalé sta spet prwla, in rejeta: „Sva ziskala dva morjárja, pa noueta ney védete, de ba bila kaka xenska na barké.“

Na Evstahjevo prwno sta morjárja pred sodno gosposko poklinjana. Zelo se ustraweta, ko stopata v sodniuyenano, in zagledata morá, kteraga sta pred nekterem dném z barké na samotno pustino pomagala pahniti. Tude Evstahi je obá koj spoznal, in ji tardo prime. Zdé se udasta, de se je Evstahi rés z xeno in sinama na barké vozil. „Ko pa Evstahi,“ prawata, „né imel se yém voznine playate, je lastník barke nega in negova sinóva ukazal na suho vréye; xeno pa se je suxeno perderxal, in se ji je prav prijaznega détal. Ker pa xena né marala zan, in né storila po negovih xelah; jo je v svoji togote z meym prebodél, in neno mrtvo truplo v morje vergal. Po tém pa je bil vs nepokójin; ko iz plavxa je vroyna iz negovaga obraza puhtéla, in né bilo dolgo, se je szsedél, in je umrl. Táko xivlene in taka smert, smo djale, je gospodarju zelo v neyast, in smo sklenile od vszga tardo molyate. Pa poklinjana pred sodbo morava, kakor kole naji to texko stane, vse po pravine povédate.“ To sta se persego poterdila, in potlej sta izpuuyena.

Kakó je bilo pa xalostnemu Evstahju per serne, se ne da nakakor izréye. Vse pobit je wél iz sodniuyenane, in hode per morji na brége smertertje, in molyí. V negove oyi we né bilo solz. Potlej obstoji, in potok solz se mu udere po linéh, in se vzre proti nebu, in reye:

„Ti, luba Bog, se perпустиš, de sam zgubil svojo æeno! Tvoji voljo se ponizno podvræem, in jo molam. Ti, luba Oue, se jo kò sebe vzeli! Oh, bole je vnder, de je kervávo smert storila, kakor de bi bila vz gréh in osramoténe parvolila! — O luba moja Teopista,“ je rekel dalej, „veq tadej na tém svétu ne bom videl tvojih lubeznivih ouí! Blagor tvojimu zvelikanému duhu! Pa prosz zame Bogá, de te bom z najzame otroqiz per sedexz Boæjim spet videl.“

Ko je Evstahi okole gosposke hodil, je bil Klit, negov tovaru, velbluda vz hlév djál, in ga je opravljal. Pa je kmalu zasliwal æalostno novino: „Æeno, kò se je na barku vozila, so umorile, in vz morje vrgle.“ Groza je dobraga kmeta spreletela. Æalostan in se solznama oumí gre po Evstahja, kò je vz objokan po morji gledal. „Oh, moj Bog!“ mu reče Klit, „se ne yudem, de morja brez solz ne morete gledate, ker je grob vave lube æene. Pa raji, Evstahi, se vzrite proti nebesam! Ue tudz ne no truplo na dne morja lexi, je le vnder nena duwa vz nebesih. Nar lépu smert je storila, ker je raji umerla, kakor grznila. Naq tadej ne jokajte; we le veselíte se, in Bogá hvalíte!“ — „Imate prav, luba prijatel,“ reče Evstahi, in mu roko stisne; „bode ga Bog zahvalen! Ona je, kakor kolz je bilo strauno, vse prebila, in je sreyno konjala. Bog daj, de bi tudz mi svoje æivlene, naj bo tudz polno rev in texáv, na zadne le sreyno sklenila!“

Sedma razstava.

Evstahi sluxa per kmetu.

Evstahi in mlada kmet Klit se sprehajata né-
keje yasa molje ob morji, le v svojih xalo-
stnih sarnih govorétà ze Bogam. Potlej reče
Klit: „Nou se je storila. Ale ba ne ula na
kerymo ale gostinzo, kjer sam nama večerjo
in lexiuje rekel napravate?“ Sta ula. Pa Ev-
stahi ne more ne jéstè, ne spatè; tudè Klitu
se ney ne polube. Vsa preparjena sadétà vè
stanine, ktero so jima dale, in se méneta od
xalostne pergodbe. Na zadne reče Klit: „Tu-
kej vè Egipte némate kej veu perjakovate;
kam se bote zdè obrnile?“ Evstahi prave:
„To me we né bilo vè yisle; pa kaj yém dru-
zega, kakor poiskate kanega kota na zemle,
kjer bom xaloval in umrl, ye Bog we kej
druzega ze ménój ne sklène?“ — „Ye je taka,“
reče Klit, „vas prosem, pojdete ze ménój.
Mója hiwa in vse, kar premorem, vam bo vè
postrébo. Oh, bole bè mójiga starzga oueta,
móje xene in mójih otrók ne mógle razvese-
lité, kakor ye se ze ménój verneté, in per nas
ostanete!“ Evstahi je pomislél, in reče: „I,
pa pojdem! Tode nadlege vam ne bom délal,
in kruha ne bom lanúh jédél. Svetè apostél
je djál: Kdor ne déla, naj tudè ne jé.
Prijel se bom polskzga déla, in vam pomagal
per kmetii. Roka, ktera je bila dovol krepka

za meč in suleno, vsaj ne bo takó slaba, de b^a za plug ne darčala.“ To Klita žlò razveselí. „Oh,“ reče polno hvale, „takó veselo bomo vkupej živéle, kakor angelj² v² nebesih!“

Drugo jutro sta sedla na velbluda, in se varneta. Srečno dojdeta v² vas, in dobr² star²ček, gospodína in otrok² ji sprejmejo z² velik² vesel²em; pa tud² žalost jih obide, ko sta povédala, kakó sta slabo opravla. Sliwat², de se hoče Evstahi kmetíje lotit², je dobr² star²ček s² svojo sivo glavo z²majal; Evstahi pa je le ostal p²r svojim sklep². Le ene r²či je pr²sil. Za Klitovo hišo je bila višava, in lépo dr²vje je na n²j rastlo. „Tam,“ reče Evstahi, in pokaze na višavo, „tam med un²em² drves² b^a rad hiš²no sam z²ase, kjer b^a o prazn²ih urah lepó tiho v² molitv² in premi²šleván² prebil.“ Dobr² ljudje mu oblub²jo t²e žel²e dopolnit². Koj drug² dan se podstop²jo déla. Evstahi o²erta hiš²no po n²em² wirjáv² in dolgost², t²er pridno pomaga. In kmal² je bila dodélana. Stréha je bila s² slamo pokrita, in slonéla je na malo obtesán²h panéh. Sténe so bile s² protjem gosto opletene, in z² maham opazene. Hiš²na, kaj pa de, je bila na videz prav slaba; v²nder je ne le de²ja dobro branila, ampak tud² mraza in vétra obvárovala, snégá namrz²y v² tist² dežel² nek²ol² ne vidajo. Znotrej je iméla le dva predéla. V² parvam, k² se je prenej sko²z dur² van parulo, je stanováł, v² drug²em pa spal. V² t²ej revn² mahnat² ko² s² slamnató strého je zdé Evstahi prebival, on, k² je imel

někadej lep grád. Tërdo se je kmetije prijel; kmalz se je je navadil, in je veliko vesela v nēj nawel. Mislal je, kakor tistè Rimske pèven, kè blagruje moxá, kterè néma posvètnèh homatíj in prepírov, ampak dovolen in vesel za plug držá, in né lakomen in skop. Je bil kakor sloveç vojvoda Qininat, kterè, ko so Rimlanè do nega poslale, in mu vojvodstvo ponúdlè, je ravno na nívè oral, in je od pluga wèl na vojno, in se je po doblenè zmagè spet vrnil kè plugu, in se na oçetovzè domè pèr slabotnè nowè in kmewkè hranè nòlo nàj né zménil za bogastvo in lèsk svatá.

Ko je bilo na polè podèlano, je imel Evstahi zè vèrtam ob svøji hiwènzè opravètè. Ga je zè brajdame in smokvame alè figame nasadil; ga je okopával, in boba, graha in din van nasadil, in mnoge zelenáve naszjal. Opoldne je veyè dèl pèr kmetovzèh jùznal, velikokrat koj zunej na polè; na trato vè kàkowno sònno je sedèl gravzè nzh, tèt vesel x' nimè iz ene sklède zajemal, in sè né xelet bolèzèh jèdí. Veyerjal je pa le bol sam pèr lévè alè vè kakem drugem kotíqkè svøje bajtènzè, in med tèm zmirèj kej bral, postavèm iz svètèga evangelja, alè iz djana in listov apostèlnov, alè iz psalmov.

Po veyerji je wè rad na lèseno klop sedèl, ktero je bil pod kowatèm drèvesam naredil. Velikokrat so kmetovè, poboènzè in dèbrè ludje, kè nemu pèrsèdlè, in ko je bila veyèrna zarja utonila, in so xè zvézde na nebz miglále, se je pogovárjal x' nimè od vere vè Bogá in Jezusa Kristusa in od dobrot, ktere nas, kèdar

se svét okrog nas vs véčno nou pogrétne, tam gorz nad zvézdamz čakajo. Se persarunzm vselem je pravél od nebewke parkaznz, káz jo je tam vs gojzde imel; večkrat je rekel, de le kerujska vera duwo umirí in upokojí, in se le vs néj more upatz véčno xivlene. Tude jim je we marskej povédal, kar je we svoje dni skusil, in je bilo podúqlivo zane. Iz negoyzh povést so lahko skleníli, de je bil nékdež bogát mox, in de je imel pr vojske imenitno sluxbo; pa de je on po vszm svéts slovesu vojvoda Planid, téga jim iz poniženostz né povédal. Poznalez so ga le po kerujskem imeniz Evstahja.

Druge ljudje vs vase so bili we skorej vsz nevernèkz. Pa Evstahi jim je vszm brez razloyka pr vsake perloxnostz rad dóbro storil. Ker je bil modréjwz, vs dobrzm tæden in serun; jim je lahko z besédo in djanem pomagál. Med drugim so nzh pola ne le jelenz, ampak tude strawnz devji prewiz zdelovalz, lute zverí so iz blixnzh gojzdov nad yéde hodile, in zdé je lev káko govédo raztægal, zdé volk káko ovno unesl. Takrat namrz we néso znalz z ognem strélatz, in mirnz kmetje zlastz so se tæko devjínz ubranilz. Jakz Evstahi bran zverém na nzh pola in v' nzh yéde, in prebí marskakoz yerno nou pod milzm nebam. Sam dober samostrelz uý tude mox, kakó de naj oroxje napravejo, in zveríno strélajo in pobijajo; in veliko zveríne, levov in volkóv, je padlo, qlovéku pa se né nobenému nzy hudzga zgodilo.

Ludje so iméle veliko zaupanje do dobrega Evstahja, in so ga zelo čestili. Svojo povernostjo in perlúdnostjo se je vsah sarnja pridobil. Ko je zvečer per svoji hišni pod drévjem sedel; se jih je zmirej več okrog nega zbiralo, mox, xen in otrók, in so ga zvestó poslušale, vsako besédo so mu iz ust prestrégle. Nar raji je tistokrat govoril od sreče pravéga kristjana. Spolnile so se per nem, kakor per vseh, které Jezusa Kristusa prav spoznajo, beséde: „Verajem, zato govorím.“ Ker so negove beséde iz sarnja parole, so se tudé sarn prijele. Skozé jih je več v Kristusa verovalo. Kerujansk mawnek, ké je od nevernekov pregnan v to dolíno parvel, jih je kerstil, in jim kruha živlena podéil. Evstahjeva hišna je bila naméste cerkve. Ko je pa mawnek več nékej lét vdrugaj parvel, so mógle sveto Gospodno večerjo zunej Evstahjeve kupe obhajati. Evstahi namraj je doxivel vesele, de so vse, kar jih je bilo v téj vase, kerujansko vero sprejele, de so bili vsé enéga sarnja in enéga duha, in pa lépa podoba kerujanske obupné v djanu.

Osma razstava.

Kojaka prideta po Evstahja.

Petnajst lét se je Evstahi v srédu med dóbréme kmete vés dovolen prexivel. Kaj se je ta

čas po svétu godilo, je le malo védel, alz pa nazy. En veyer, ko je hribov sénna æ deleu ve dolino segala, in je trudna vola ze gvarnem plugam protz domu gnal, je zagledal dva ptujna, kze se protz vase dærstà. Po nunzh svatlzh yeladah in po nune wkarlåtastz oblèkz in po nunzh sulenah, kze sté ko solnne blisketále, je æ od deleu poznal, de sta vojáka. Evstahi, nékædej junak in vojvoda ve vojske, se ju obveseli, in postojí. Vojaka prideta do nega, in Evstahi spoznà ze velikim zavzetjem, de sta negova nékædana sluzabnika, Akaní in Antijoh. Ona pa nega nésta spoznala; ve obraz namrzu je bil zelo ogorel, in negova odergnena kmewka oblèka ga je we bol neznana ga dælala. In pa kakó bz se bila mogla poutena vojaka tudz le mislitz, de je revno oblèyenz mox, kze pred nima stojí, nun nékædane gospod in vojvoda!

Evstahi jima podà poln vesela roko, ter reye prijazno: „Bog vaji sprejme, priyatla! Kaj vaji je kolz ve to dolino pærneslo, kjer æ veliko lét nobena Rimska sulenja né blisketála?“ Akaní pravz: „Pozdravlenz tudz ví, dobrz mox! Vojvoda Plánida iujeva po nesarjevem povelz po križem svétu; pa ga ne moreva dobitz. Kakor kaze, se bova mænde ze majhno yastjó mogla vernitz, ko ga né moy nekjer najte.“ Evstahi vidz, de ga ne poznata, in torej jima tudz on noye prenej povédatz, de ji pozná. Høtel je popred zvédatz, alz sta we negova poprejuna zvésta priyatla, in zakaj ga nesar, kze je negovo milost zgubil, zdé iskatz

veléva. Reye jima le: „No, no, morebitz de ga pa pred najdeta, kakor ménata! Kolkokrat se kej neprevidama zgodí! Pa solnne se ne skriva, in vídva sta trudna. Pojdeta z menój, in ostaníta nonój per menz; vama bom z veseljem postrégel.“

Vojáka se téga nésta dala dvakrat reye; kej nelo posebnzga jima je to, de ji Evstahi ke sebe vabz. Sta wla x' nim vz vas. „Pojdeta zdé tje le vz hiwo,“ jima reye, ter pokaze z biqem na svojo bajtzo; „jaz bom koj za vama perwz, de le trudna vóla opravzm.“ „Kaj vz to le koyo?“ reye Akaní pomiwleváje; „néste le gospodár te domaúije?“ „Gospodár ne,“ reye Evstahi, „ampak prav za prav le negov hlapz. Pa le verjemíta, de bota dovolna postrébe.“ „No, no, se bo vidélo!“ reye Akaní glavo zmaje- váje, ter gre gor vz hiwzo, in za nim gre Antijoh.

Evstahi pa je med tém vóla vgnál, in ji- ma poklade; pótlej teye ke gospodárju in go- spodínz, in pravz: „Dva jaka vojaka, ke sta tod wla, sem dobil, in ji sprosil, de bota per menz prenouila. Spodobz se vzndz, de jima kej bolz vejerje perpravz, in kak kozárz vina pred ni postavzm. Proszm, pomozte mž nekolko; dvakrat bol pridno vam bom délal, de bom pardélal, kar snésta.“ „Kaj pardélate?“ reye kmet; „to ste xé zdavnej stoterno pardé- late. In pa sej je nawa dolznost popótnzke pod stróho jematz.“ Kmetína pa reye: „Rav- no prav, de imam we qetart jelena, ke ste ga unazdan ustrélile; koj bo napravlena pe- yenka! Vina pa vam dam, kolekor ga potre-

bujete, in pa nar boljšega, kakor ga imam.“ Se je obrnila, in parnese kruha in varq vina.

Ko je Evstahi s perstenem varqem in s kruham v hišno stopil, sta bila ptujna meq in ueládo se odločila, vsak svojo sulžno v kotíqsk postavla, in se za mizo usedla. Evstahi jima vina v kupno natolje, in reye prijazno: „Poxivita se nekoliko s kruham in vinam, de bo veyerja napravljena!“ Akañi prime za kupno, pije in reye: „Takó dobręga vina bi ne bil iskal v téj bajti, in po pravi- ne reye, tudj takó dobręga moxá ne!“ Obéma se vino perlexe, in sta prav dobre vole. Od Planida, svojiga nekedanęga vojvoda, za- yneta govorita. Akañi prave: „Planid je bil mox, de mu ga na zemlj né enanęga. Per nem sva sluxila. Ne bom pravel, kakó je vé- del vojsko voditi, kakó jo v red staviti in gospódovati, kakó nas je se negov pogled s srqnostjo navdajal, kakó se je spreumel na zmago, in kakó je bil zmagannam mil in do- ber, kakó je ostro ravnal z vojaki, in vnder lubeznivo ko prijatelj in oqe. Téga, lubez moj! vam ne bom pravel; v kaj tanęga bi se vi ne zvédzle dosti. Pa de bi ga bili vi le v negov hiš videli, kakó je bil vs lubez- nív in dobrótliv, in vnder zmirej v qasti! Negove oqi so bile povsod. Od nega se smé reye: Okó gospodarjevo nivo gnojí, kra- vam mléko perbolva. Lépuęga pola in zalje xivíne né bilo nekjer. Vnder to je v kaj malaęa. Za svojo družino je v le kaj lepó skrbel! Pravzmo v pregóvor: Kakor v n

gospodar, ták hlapen. In rés, Evstahi je védnó le dobre posle imel. Várjemite alé ne várjemite, midva sva bila se tém dobrem mo-æem pód eno strého, sva bila negova slúžabnizka, in sva iméla vse negovo zaupané. Sva bila sèner le zmed nar manuš vojakov; pa je vènder ze nama ravnál, kakor oye se svòjimz otroñe, kakor brat se svòjimz bratz. Oh, jok me silé, kolékokrat sé domislém tistéh sre-ynéh yasov! Pa zdavnej æe so pretekli, in odslej je veq némam vesele ure! Najno sèrne ga æeli we videtz. Boléga mozá, ko je bil on, svét ne premore!“

„To, prijatelj,“ reče Evstahi posmèhláje se, „se prave pa vènder nezmerno hvalitz. Oblubém, de né za en las bolé od mene!“

„Za en las ne bolé od vas?“ poprime Akanji vnet za besédo. „Se ravno ne bom yudil vavé odkritosèrynosté, ste rés poutèn in dober mox tudé vè mojih oyéh; tode pred namém vojvodam, pred sloveqém Planidam, se pa vènder le skrite! Ye ne, bom mislél, de ste ga vè glavo dobilz.“

„Tudé negova æena,“ sece Antijoh vè besédo, „je bila prava gospá, vsa vrédna tanzga mozá. In sinka, ké sta ji iméla, o kakó sta bila zala in æiva, kakó lubezniva déyka! Eden, ze gostémz in yernekastémz lasné, je bil oyetu podobén; eden, ze ræmenkastémz lasné, je bil ves materén. Rad bè ji vidél, kákowna junaka sta zdé. Veqkrat smo vojake med sèbój rekle: To bota prava vojupaka; ko bè bilo mogoye, we bè oyeta prekósila.“

Videte svoja nekadana sluzabnika in muno
zvstobo in lubezn do nega, je Evstahi se
zelo ganen; ko ga pa ve opomneta preteklih
srecnih dnev, njegove predrage zene in nego-
vih prelubih sinov, je vs pretresen. Velika
zalost ga obide po dobre zene in po tolikan
lubeznivih otrocih. Se premaguje, de joka
na glas ne izpusti; komej se ga udarcuje. Tadej
vstane, pogleda skozi okno, in reye se pobi-
tam glasam: „Vz krenla se je nou storila.
Grem po luy, in bom zvedel, ali bo skorej
vejerja.“ Prav za prav je pa le vel, de se
je zunej neviden zjokal.

Ko je odvel, reye Antijoh: „Kaj se te
zdi, lubz moj! ali ne ta mox navemu yemé-
nemu vojvodu podobn? Dalej ko sam ga
ogledoval, bol se me je dozdevalo, de mu
je podobn. Tude negova beseda se me zdi
Planidova. Vem, de me ne bilo nuy drugaye,
kakor de bi videl najnega nekadanega lubega
gospoda? Poglej ga vendar prav pazno, ko spet
ve hiwo pride, ali ne on tiste, kze ga iujeva.“

Akani prave: „Kaj te ve vz misel ne pri-
de? Ali se iz uma? Kje se to vzelo, de bi nav-
imenitne vojvoda per kmets za hlapna sluzil?
Kaj, de bi on zde volar bil; de bi roka, kte-
ra je nekdeje nelo Rimsko vojsko vodila, zde
biy vertila! Ne reyem, de bi vz obraz tega
kmets ne bilo nekej blazega in yestitliv-
ga, in de bi ne bil Planidu podobn. Pa jaz
menam, de le bol zele Planida videte, in mo-
rebitz tude vino, kze nama je se vz glavo sto-
pilo, ga podobnaga delajo. Pa vem znamne, po

kterem ga lahko spoznava. V bóji je bil nékdeje tã le za vratam, kjer se uelada in oklep stikata, sz sulzno vbodèn; ostro xelézo mu je naredilo prenej hudo rano. Ta rana se mu je sner zaželila; pa znamne rane se we zmirej pozná, in mende ga poneše tuda szbój vz grób. Če tedej to znamne, kadar spet vz hiwo pride, par nem zagledava; né drugáje mislata, kakor de je rés Planid.“

Evstahi je pernesel svatílo, ga je na mizo postavil, in se parklonz, de bz biñ vz nem popravel. Tedej vpreta vojaka bzx ouí na negov vrat, ugledata znamne rane, in skoueta, od stermena in vesela vsa omotena, iz za mize, kakor de bz bila iz uma prula. Veu ne vésta, kaj de délata. Vriskata od vesela, se okleneta negovzga vratú, in ga objemata in kuwujeta, de bz ga kmalez zaduwila. Na to se mu verxeta kx nogam, in ga ponizno prosata, de naj jima zanese, de sta se vz veselz svojiga srna spozabila spodobne yastí do nega. Potlej ga spet za roke poprimeta, ravno kakor de bz se bala, de bz bilo le sana, kar videta zx oumí. „O vi, srnyz vojuyak,“ praveta, „vi, naw vojvoda Planid, alz kakor vas raji imenujewa, naw prequestíte Evstahi! vi najin prijatel, najin dobrotnek, najin oue! pogledjte svoja nevrédna sluzabnzka na kolénzh. Pa vz kákownem stané vas najdeva! Oh, kakó se je zx vame spreménilo, kar smo zx vame zadno vojno dobile, kar vas né veu na vawem gradu! Oh, toľko ste jih kedej osreuilz, in zdé ga né, ktera bz se vas usmilz! In kjé so Teopista, vawa preblaga

potok je med logam in vertam wumlál. Ofinčrji jo udarajo qez bərv və log, in se usedejo po kamnenəh klopéh; hladən vétrəŋ jim pihlá və obraz, prav prijetno jim je. Za nima pərwe-ta we nékej družəh ofinčrjev iz blixəh hiw. Tude véŋ vojakov iz stana pride səm və sənŋo. In posedejo alə poləxejo pod drəvesə, nəh su-ləŋe so potakmene po tléh, nəh qeláde lexe gra-vən nəh, in nəh upitje so po drəvesəh obéwəŋ.

Teopista pərnese po povelə svəje gospodine ofinčrjem pər kamnenə mizə velə vərŋ vina sə pərrounəmə kozárnə, kruha in sadja və qednəm jerbasŋkə. Je postavla vse na mizo, in zdé-lana sede bliz na ruwəno və sənŋo nŋtəŋŋga gar-ma. Gospodina ji je bila namrəŋ zapovédala, de naj ɔndə ostane, in jim stréxe, in qe kej pərmanka, hitro donese. Nobèn vojak sə né misləl, de bə bila ɔna kej véŋ ko suxəna; za-kaj nena sivkasta obléka je bila le iz volne, in na glavə je nosila slabo parteno peŋo.

Vojakam Teopista ŋəlò nəŋ né bila və qislə; so pilə svoj pot, in pijáŋa jih storí prenej zgo-vørne. Govorilə so veliko od sreŋno dokonŋá-ne vojne in od svəjih junawkəh dél. Tədej se je póstarəŋ in malo ymerəŋ ofinčr obərnil kə mla-dəmu ofinčrju, kə je bil 3al ko kri və mlékə, in mu reŋe: „Stotnək! tebe je pa vojvoda dans grə-zno poyestil, ker tə je polovínə svəjiga lórbarje-vəga vénŋa podélil.“ Stotnək odgovorí modro: „Vénəŋ né bil le menə, ampak je bil vsə vòjskə na-ménen. Vojvoda sam je to povédal. Jaz səm ga tudə le və imenə vse vòjske prejel.“ Drug ofinčr je djal: „Pol téga vénŋa sə je stotnək

dobro zaslužil. Vse véste, kakó je sovražnik, ko se je od vsah strani oklenenega videl, vzglóbe svojiga obupana we poskusil nawe verste predréti, in se je že vso mojjo na ravnost vzvojvoda zagnál. Ko bž stotnik tž le sž svojo pogumno trumo in una truma sž svojim serjnam stotnikam, kterž je dans drugo polovino vénnja prejel, ne bili o pravem čas na pomoč parteklž; bž bili svojiga janyga vojvoda morebitž zgubilž, in kdo vé, kakó bž bil boj potlej iztekál.“ „Ej, kaj we nékž ne!“ reye starž oficer; „sej je bilo we nas družh kej. Pa bodž sž, kakor kolž hoye, téga vnder ne morete tajitž, de mladž stotnik tž le in negov tovarw, kž ga zdé ravno né per nas, sta vž kratkém veliko srečo storila.“

„Je rés,“ reye mladž stotnik, „imam toliko srečo, de mž je veykrat, ravno kakor de bž vž sanah xivel. Je komej léto preteklo, kar sžm we za plug dertal.“ — „No,“ mu seže starž oficer gardó vž besédo, „tždej le kmetkaga rodú?“ „To ravno ne,“ odgovorí stotnik; „pa že mladžga se mž je godilo takó prequdno, de vam moram vnder nekolžko povédatz. Moj oye néso bili kmet, ampak velžk gospod in vojuyak; téga se spomnžm we od otrovjih lét. So imélž žalo visoko hiwo, in vž prostórnžm hramž vso opravo vojuyaka, bržhko yeládo, svžtel xelžžen oklep že meymem in sulžno in lép yit. We prav dobro véw, kakó sžm se yudil, ko so mž oye enžga dne razkladalz, yžmú de jim je vsa ta xelžžna oprava. Moja matž so bili lépe postave, in sžm sli-

wal veykrat reyž, de je krog in krog né takó lépe gospe. Imel sém tudž we majhnega brata; lép déyžek je bil ž dolgama in ramenkladama lasna. Pa najne starwe so bili želò nesreynž. Vse nawe kòne, tudž rejáven, kž so oye na lov na nem jéždile, in kž mž je bil žmed vsžh kon nar lubwe, so žboléle in pogínile. Kmalž po tém so ljudje boléhalž, in jih je veliko pomérlo. To je bilo paž tarnane! Na zadne so najne starwe vse popustile, in so wle delež, do morja. Ondž smo sedle vž barko. Déyka sva se grožno yudila velike vòde, in ko je barka védno omahovála in se gugala, sva nekoliko žboléla. Dolgo nésmo družžga vidžle ko nebó in vodó; žagledavwe spet suho žemlo, smo se moynó razveselile. Pa tždej, ne vém žakaj, je vstal velžk prepír na barkž. Morjžrji so žž žerdo najnžga oyeta in naji na suho pžhnile; najno mater pa je lastník barke, žžrd žamoržn, na barkž obdržal. Se vém we dóbno špomnžle, kakó sva déyka žžrdžga žamoržna prosila, de naj nama lube matere ne jemle; pa né nžy pomagalo.“

Teopista, Evstahjeva žena, je to povést žmirej žvžstžje posluwala. „Oh, moj Bog!“ reye sama pžr sež, in vstane žž ruwne, „to je vse moža pžžgodba; vse, kar pžžpovždžje od svòjiga oyeta, svòje matere in svòjiga malžga brata, se na tanko vjame. Vž ržsninž, ta mladž vojuyak je moj sin, moj pžžsreynž Agapit!“ Sé pomakne malo protž nemu, koléna se ji tresejo, in posluwa žž nepokojnem sžrnam, kaj we poreye.

Stotnek je dale perpozdoval: „So odrinila barko, ke so bili najna matz na néj, in je spet wla na globóko morje. Sva vpila, in na glas jokala po svoji lubz materz, in sva gledala za barko, de je zgínila iz najnezh očí. Tudz najin oče so britko jokalz. Nekolz we jih nésam videl jokatz, in serne me je hotlo póyitz, ko so ze zalitame oymí vz nebó se vziralez in molilez, in so nama veukrat reklez: Molíta, otroqiya, molíta vnder za svojo mater! Smo prenoqilez pod milém nebam, in drugo jutro o svitz smo wle dale. Skorej bz bila revexa vroqine, lakote in xéje skopárnéla. Zadnez smo perwlez vnder do réke, ob ktere je nékej dreves sénno délalo. Oče so wle, in nama parnesle jajn in vz yeladz vode; serer bz bila lakote in xéje umarla. Na to so prijelz prwvz mojiga bratza, in ga nesle yez réko. Strahama sam gledal, kakó so oče dereyo vodó bredlez, in ze velikém trudam unz brég dosglez, in bratza pod drévó vz sénno posadilez. Potlej so se spet spustilez vz wumeyo réko, in gredó po me. Sam bil prav vesel, ko so se me perblixevalez; kar zasliwam nékej po suham prote menz itz. Se ozrem, in zagledam strawno zver, ke je zijala na vse xrélo. Takrat we nésam védel, de je bil lev. Sam jel na vse gerlo vpitz, in sam mu hotel ubéxatz. Pa kakor bz trenil, me je zgrabel, in me vz xréle nesel vz gojzd.“

Vz tém je mladzh ofinerjev eden, tistz, ke je bil drugo véjino lórbarjevzga vénna prejel, in ravno kar ke omizju persedel, na ves glas

zavpil: „Moj brat!“ in je že razpetama rokama na stotnška planil, se ga za vrat oklenil, in iz vsaga srna povzel: „Moj brat, moj ljubz brat, moj predragz Agapit! Ah, verjemz mž, de szm rzs tvoj brat, tvoj Teopist! Jaz szm tistz dčyzk, kz so ga ope yez réko neslz. Jaz szm videl sz svójimz oymí, kakó je tebe tistz lev zgrabel, in ko blisk sz tzbój vz gojzdz skoyil. Tudz mene je kmalz po tém volk vzal. O, kakó je yudna previdnost Bøxja, de sva bila obá oteta! Káka neizreyéna sreya je, de se, kz sva se æe dolgo szznánila in lubila, zdé nanaglema brata spoznava!“

Agapit, unz brat, je ravno takó stermel, in se veselil. Né møgäl dvómitz, de je svøjiga mlajiga brata, svøjiga ljubzga Teopista, spet nawel. Ga je objel, kuwevål, moyil sz solzamz vesela, in je pojemal: „Moj brat, moj ljubz brat!“ in né møgäl dolgo yasa nobene druge beséde izreyz. Teopista pa, nuna matz, je skorej vz veselz zmzdléla, in se syene naruwzno. Vesele, vz enzm zalzm Rimskzm stotnškz svøjiga prelubzga Agapita spoznatz, jo je bilo æe takó prevzelo, de je vsa trepetála. Ko je we iz ust druzzga stotnška zasliwala veselo vpitje: „Moj brat!“ ko je tadej vz tém ravno takó zalzm junakz svøjiga druzzga sinú, svøjiga lubyzka Teopista, spoznala; je bilo to materznemu srnu prevey. Černa tma se ji stori pred oymí, in le kakor iz kake dëlave in kakor vz sanah sliwz govoritz.

Tode tistokrat je né imel nzhye vz yislz. Brata sta se iméla veliko izpraweválz, sz veliko

dopovedováte, in od vesela ne vésta, kaj bž poyela. „Kaj kolz délajo najin oye?“ vprawa Agapit, „in alz nész najne lube matere veq nawel?“ „Moj Bog!“ reye Teopist, „kar me je volk unesel, nész sm stvarzhe sliwal ne od oyeta ne od najne lube matere.“ „Oh,“ reyeta obá skorej zž eno besédo, „morebitz so najnz lube staruz xé mærtvž! Naj bž we xivélz, kákowno vesele bž bilo zane, ko bž bili zdé le tukej pž naju priqa najne sreje!

Ofinerje, ko so okrog stalz, je zžlo veselilo vidatz, kakó de sta se brata spoznala. „O yudo, preyudo!“ je djál edzn, in je pókal zž rokama, „kej tanza se ne pžgodí kmalz vz ylovéwkzm xivlenz!“ Druzž je povzel beséde Rimskega pévna: „Dajmo pitz veselíno, in zž nogó tžptájmo ob tla!“ Glas vesela je pžrhru-mel do vojakov, kž so lexalz pod drzvesz. Se spravzjo vsz po kónnz, in tekó gledat in sli-wat, kaj de je. In ko zžvdó, kaj se je pžgodilo, ukajo od vesela. Tistz pa, kterz so bili iz trum dvéh stotnzkov, poganajo veselz hrup: „Zdravje nawzma stotnzkama! Davz we le jima je vojvoda lórbarjev vénzž podélil, in zdé se brata poznata! Zdravje szrynzma junakama, szrynzma bratama!“

Dvanajsta razstava.

Teopista be serada dala spoznate svojima sinama.

Teopista, srečna mati srečnih otrok, je uzmirej na ružnem sedela, za glavo naslonena na nvetoye garmovje. Neno obliqje je blédo kakor mārliqjevo, nene usta so napòl odprte, nene oči zatisnene. Né mogla nkar besédaje spregovoriti, ne roke zganiti. Veselo ukane in vpitje vojakov jo je zbudilo iz nene omādlévāne. Ko se je spet zavedela, je bila nena prva misel datz se spoznate svojima sinama, in ji po materano pozdravate. Tode mnozāna vojakov, kē so bili pijāni vesela, jo je ostrāwila; ritz se skozi ne se ji né pametno zdélo. „Kaj bē mē to le pomagalo?“ je rekla sama per sebz, „Alē bē mōja sina, kē sta zdē v srédz sreye in slave, ubogo, zanyevāno suzno hōtla svojo mater spoznate? Oh, ko bē se me tudz ne sramovála, bē mē le vānder ne verjela prenej, de sēm nuna matz! Kākó bē to spriqala? Ne védzla bē jima skorej družzga povédatz, kakor kar sta sama rekla, in morebitz bē mislžla, de vse to le za nima govorim, de bē me réwila iz suznostz, in v bōlz stan postavzla. Vse lahko, de bē ofinzerje v nevolu prpravzla, in vojake bē me utegnžl zaszamovātz in zasmehovātz. Pa sej stanuje zdē moj sin Agapit zē mēnój pod éno strého; ko domú pride, pojdem

za nim vz negovo stanišo, in onde na samem, če me je dano, ga bom loxe preprijala, de sam negova matz. In ako me Agapit svojo mater spozná, me bo tudz moj sin Teopist, kž zž mž-nój vsaj vz enzm městz prebiva, kmalz svojo mater spoznal. Jej, to bo vesele, kž ga né izreyz!“

Slabotna we se je Teopista vrnila, in je wla pod strého vz svojo samotno izbo. Tz, ko je bila sama, so se ji solze snurkama po linz udzrle. „Oh,“ je djala, in roke povzdvígnila, in se na koléna vrgla, „iz serná te zahvalzm, dobrótlivz in usmilenz Bog! Ti, vsagamogoyz Bog, kž sz Daniela iz levnáka, in Jona iz trzbuha morskega soma révil, ti sz tudz mójá sina otel iz levovzga xréla in iz volkovzh zob; tebz né nzy nemogoye! Ti sz takó obrnil, de sta se mójá sina pred mójimz oymí spoznala, in se veseláz; de sam bila jaz, nuna matz, priya nunzga velinzga vesela, in sam ravno po nunzm veselz tudz jaz doseгла vesele ji spoznatz, vesele, vz kterzm vso revo in britkost dolge loqitve lahko pozabzm! Kakor ti potolaxzw, takó ne zna nzhye tolaxitz; kakor ti oveseliw, takó ne zna nzhye oveselováz. Tebz, oye usmilena, kž sz vir vse tolaxbe in vszga vesela, tebz bodz véyna hvala!“

Je kleqála nékej yasa vsa zamaknena vz molitvz. „Pa“ — je potlej rekla, „kjé je oye mójih najdenzh sinov? Kaj se je le x' nim zgodilo, ko moj sin Agapit nzy ne vé od nega? Tudz Teopist mende, ye sam prav sliwala, in se mž né le sanálo, nzy ne vé od nega.

Alz so dávje zverí, ko sta jim bila sina iz xré-
la iztergana, morebitz oqeta zgrabzele in pozarle?
Alz je morebitz ko jaz vz suxnost prwz, kjer
mu vsako novo solnne parnese novo xalost?
Alz morebitz de mu solnne xé nzu veq ne své-
tz? Pa nêkar téga, nêkar! Møje sernê mæ pra-
vz, de we xiví. Ti, lubz Bog! sz ga gotovo
ohranil, in otel iz vszê nevarnost in rev. Ti
bow dokonyal svøje dèlo, in kakor sz mæ dal
spet najtz sina, mæ bow tudz oqeta dal najtz,
de bo na we vesele popolno.“

Po tém je vstala, in kè oknu stopila. Od
tod je svøja sina dölz na tratinz lahko videla.
Drugz per drugim sta stala, med ofinerji in
vojake, kakor de bz dale perpovzdovála, kakó
se jima je godilo. „Je xé rés,“ reye nuna ma-
tz, vsa prevzeta od vesela, „ona sta, ona sta
vz resniqz! Agapit sz svøjimz zayernélzmæ lasmí
je vsz lépe oqetove postave, in rzenkaste lasqz
unzga razodévajo møjiga Teopista. Kakó sta
vzender zdé zala in qestitliva moxá møja sino-
va! Tode ne vésta we, kakó neizreyeno ji lu-
bz møje materzno sernê. Pa kakó ji qèm pre-
priqatz, de szm ji pod svøjim sernam nosila,
de sta møja sina? Le kè nima itz, in jima na
ravnost reyz: Glejta, jaz szm vajna matz!
to ne gre. Te beséde iz ust suxzne bz se jima
prequodne zdéle; vz oblékz uboge suxzne in po-
tolzko létzê bz me gotovo veq ne poznala. Po-
védala jima bom nar poprej, de szm bila svo-
bodna Rimlanka, in so me po krivinqz vz su-
xnost prodalz. To ji bo razsrdilo, vz sernê se
jima bom smilzla, in rada in zvéstó me bota

posluwala. Potlej jima bom povédala svojo zgodovíno; povédala jima bom, de sam blazega rodú in xena slovečega Planida, kó je hotel z menójo in se svojima sinkama v Egipt pobégniti. Morebiti ji opomnem kakowne pargodbe iz nunzih otrovjih lét, po kteri se jima bo dozdevalo, de sam nuna mat, Alz morebiti je med vojsko kteri jak vojusak, kteri je we pod mojim moxem sluxil, in me bo poznal, in me spriyal, de resničo govorím. Takó se bo na zadne vse razsvetlilo, in iméla bom vesele svoja sina perseryno objeti in kúwniti.“

Teopista je zdé zagledala, de gredó vojaké vsaksebi z zelene trate, in de se tudi oficerji x' ne pomikajo. Le nena sina sta se spet na klop usedla. „Zdé,“ reye sama par sebe, „Zdé je prave yas; Zdé grem, in se jima bom dala spoznati. Moj Bog! razsvetli me, in daj me prave beséde na jezik, de ji bom prepriyala, de govorím resničo.“ Sz je oterla solze, in je tekla na vrt. Pa ravno je ula po berve, kó je bila vez potok, kar se sina vzdvigneta, in gresta dale. Tode ne gresta proti hiwi; po drugem poti skozi senynate log sta se obarnila. Teopista se je bax spomisléla, in naredí malo ovinka, de ji sreya. Sarni ji je utripalo, in po vsih udih se je tresla.

„Blaga vojusaka!“ jima reye sz trepeto besédo, „alz vaji smém nékej poprositi?“ Agapit jo pogleda v blédo obliqje; pozná, de je jokala, in ji reye: „Ne boj se, in nuy se ne tresi; seryno in z zaupanem povéj svojo pruwno. Rada, qe je le mogoye, ti bova poma-

gala.“ Je rekla: „Sem Rimljanka po rodu; pa po krivini so me od moxá in od otrók odtargala, in me v suxnost prodala.“ „Kaj ne,“ reče Agapit, „bá rada, de bá te midva iz suxnosti révila? Pa to né v najne moyz, to premore le vojvoda.“ Je rekla: „Rada verjamem; pa prosim, posluhajte me vzndr, kakó se je že menój godilo. Preprijala se bota, de sem blage Rimske rodovine, in xena zdé morebita se pozablenzga, nekádej pa od vséh yeyenzga vojvoda.“ Tudé to,“ reče Agapit, „bo vojvoda nar bole presodil. Midva sva ptuja v Rim, in poznavala le malo Rimske blage rodovine; nauzmu vojvodu pa je tvoj mox gotovo znan. Ké nemu se obrne se svojo prawnó.“ Je rekla: „Pa kakó bá prwla do nega, in ali se bo pač ponikal, in posluhal ubogo suxnostno?“ Bova midva záte prosila,“ reče Teopist, nen drugé sin. „Je vs dobrotliv in perluden, in ker se vidé, de so tvoje beséde resniyne, te bo gotovo usliwal. Ravno greva ké nemu po negove povelá; le že nama pojde.“

Te ponudbe se né nádjala, nez kej ji né vrecy. Stoji oterprena, in ne vé, kaj de bá storila; rada bá se bila dala svojima ljubema sinama v prijaznem pogóvoru spoznati, in nelo nez né zdé perpravljena se svojo prawnó hoditi pred vojvoda, slovezga zmagávna, které ji je, se misle, popolnoma neznan. Pa nena sina sta rekla: „Zemú toleko pomišlevána in omenovana? Nama se mudí, sva se se takó malo zapoznala. Kar že nama pojde, pa bo! Take lépe perloxnosti se nim govoriti ne bo

spet kmalž. Ula bow, sva tž poroka, skožž vse straxe brez podarčka, in bow videla nawzga slovečga vojvoda, in gotovo ne pojdem brez tolarbe in pomož od nega.“ „I naj pa bo,“ reče Teopista; „sam vama prav hvalčna za to ponudbo, in grem ž vama.“ Stotnka sta naglo stopila, in Teopista je ula za nima; sernje ji je tolklo.

Trinajsta razstava.

Eustahi in Teopista se spoznata.

Stotnka sta se približala gradu, kž je vojvoda vž nem prebival. Na vratih so po marmorjevih stebrih ve visle zelene barlenove in lorbarjeve vje ž vnnž iz mnogoterih nvtlin. Straxa, kž je ondž stala, pozdrav stotnka se spodobno yastjó. Dobro se je maternemu sernu, Teopistž, to zdlo, in gre ž sinama po marmorjevih stopniyah vž gorne poslopje, kjer je vojvoda stanovl. Vž vxx ži je Agapit rekel postatž, in je sam pred vojvoda stopil; pa je kmalž spet prwł, in ji mignil, de naj le gre predn.

Teopista stopž vž negovo staniyo. Grožno brzhka je bila. Stene so se svatile od zlatá in marmorja, in tla so bile se pisanemž sekne pogrnene. Eustahi, po vojvodsko oblčen, je stal per visokem oknž, kž je na veyer solnje

skozen sijálo, vs je v svetlobi; zraven nega na mizi, k je bila se ukerlatam prepeta, je ležala negova svetla ueláda z redečem perjem, slonokostena in pozlajena vojvodska palenja mey z zlatem roynikam.

Ponixno, kakor se suxena spodobe, je Teopista za durme obstala, in je hotla ravno spregovoriti, in svojo prawnu povédati, kar spozná v vojvode svojiga moxa, ljubega Evstahja. Bazdi se ji takó mlad, kakor ko je xenen v dan poroke pred no stal. Ostarmi, se zgane, obladi, in gleda van z nepremaknenem oymí. Potlej plane z razprostertma rokama proti nemu, in zavpije: „O moj mox!“ Pa na polu pota se prestrawena ustave, in obesi roke po sebi, kakor de bi hotla omadleti. Videla je namrey, de je nen mox vey ne pozná. In jo je res prav ostro in z nekako nevoio pogledal, ravno kakor de bi ji hotel oytati: „Kaj u to bitz? Alz né iz uma ta suxena, k so jo k men perpelalz?“ Negova xena, je menil, je x pred veliko letu umrla; torej mu uelo v misel ne pride, de bi bila ta suxena negova luba Teopista. Vnder stopa poln usmilena k né, de bi se bole prepriyal od xalostnega stanú, v kterem se jo je mislél.

Ona pa je rekla: „Ah, moj preblaz, moj predobri mox! alz me tadej vey ne poznaw? Se sner nay ne yudem tému; leta, nadloge in britkost so me, kaj pa de, zlo spreménile. Pa prosim, posluwaj me, preden me kakor ptujko odpravw! Take skrivnost t hočem povédati, ktere so le tebi in meni zna-

ne, in iz kterih bow gotovo spoznal, kdo de
 szm. Rimska vojska te pravz szej Planid; pa
 ime, po kterem te kristjane kliyejo, in ktero
 sz dobil, ko sz se ha kerujska verz spreob-
 nil, je Evstahi. Spomne se tistega svetlega kri-
 xa, kterega sz vz gojzde med jelenovmz roge za-
 gledal; tistih san, po kterih se je Kristus tudz
 menz razodel; tistega poboynega wkofa Joana,
 kterz je naji in najna otroqiya vz tihe noye
 kerstil. Oh, sej moraw vander we vedete, de
 je bilo menz per svetem kerste dano ime Teo-
 pista, starjimu najneh lubeznivih sinkov ime
 Agapit in mlajimu ime Teopist! Spomne se
 vsih nadlog, kz so po prerokovanu poboynega
 wkofa nad naji perule, in sva jih ze zaupa-
 nem vz Bogu sryno in stanovitno pretarpele;
 spomne se, kakó so nama yede poginile, ka-
 kó so se spreménile najne pola vz pujo in
 najin grad vz bolniuzenno, kakó so naji kma-
 le po tém tolovaji obropale; spomne se najne-
 ga xalostnega béga in tistega strawnega yasa,
 ko so me na barku, — oh, serne se terga vz
 menz, ko se ga domislem! — od tebe in naj-
 neh lubih otroqiyeu odloqilz. Vpravaj me po
 nar manvsh okóluženah téh zgodih, in vse
 te bom povédala. Vpravaj me rjelo po besé-
 dah, ktere sz me per téj alz une perloznosti
 govoril, in kterih razun mene nehje né sli-
 wal, in vse te bom ponovila; vse we dobro
 hranem vz svøjim spominu. Verjeme, jaz sam
 tista Teopista, tvoja xena, ktera te je neylo-
 véwke zamoren plakajoyo in napòl marto iz
 rok iztergal; od tistega yasa, ze skorej west-

najst lét, sam védno po tebe zdihovála, in sam te svojo lubežen in zvestobo yisto ohranila, in te jo bom ohranila do smerti. Kakor rasniyno se ti tista, kteraga so po Boxjih modrah sodbah te nadloge zadéle; takó rasniyno sam jaz tista, ktera jih je vse se tzbój delila! Spoznaj me tedej svojo zvésto lubeznivo xeno, ké se x' no, akoravno le malo lét, vnder le sreyno xivel, in se jo perseryno lubil. Téga nekola ne verjamem, de bž ti, ké te je Bog visokéje kakor kadej povzdvígnil, in te se yastjó in slavo poveliljal, zdé mene zanyevál in zavergel, ké me je do stanú ubogé suxzne ponizal! Ne, ne, téga ti ne morew, prelubž, predobré Evstahi! Oh, moje srnje je bilo védno per tebe, tudž ko sva bila loyena! Ne morem izreče vesela, de po dolge loyitvž spet videm tvoje obliqje! In gotovo je doba, ko nama je Bog dal po hudžh skuwnah se spet snitž, tudž tebe doba perserúnaga vesela!“

Evstahi je svojo xeno, ko je govorila, skerbno pregledoval. Blédo srnje je bilo vz tém pretresz menó obliqje, in suxzne obléka jo je želò pačila; vnder se mu je yedale bol zna-na dozdevala, in nena navadna prijetna beséda mu sece vz srnje. Spozná jo. Preyudnz obyútleji ga obidejo, ko je lubo Teopisto, ktero je xé skorej westnajst lét mŕtvo mislal, zdé xivo videl pred szbój. Se yudž, se veseli, milaje, je skorej vs sam iz sebe.

„Teopista,“ je zavpil, „rés, ti se — ti, moja draga, moja preluba xena, ké te nésam nekakor pozabil! Oh, vz kákourné revž te najdem!

Pa — Bog, on vsagamogóynz, bodz zahvalen in yeyen, de mž te je spet dal! Vsa yast in slava, za ktero mž jih je toľkan nevojlivzh, né nžy, né ňelo nžy protz veselu se te spet oklenitz sz svøjima rokama.“

Se je je oklenil, in ji je moýil lina z gorkmž solzamž. Tudz ona je od' vesela solze toýila. Vse svoje někzdane tŕplene sta pozabila; sreyna se wtéjeta, povzdvigújeta protz nebu oyí in roke, in hvalsta nebewkaga Oyeta.

Utirnajsta razstava.

Sina spoznata svoje starwe.

Evstahi je bil neizreyeno vesel, de je svojo prelubo xeno nawel. Tode kmalz mu je misel vz svoja sina to vesele ogrenílo. Teopista ga bo zdé, je mislél, po nunzh sinovzh vpravala, in on ji ne bo mogel perkritz, de so mu ji zverí odvzele; in ta misel mu je bila ko tŕka skala na sŕnž. „Oh, dobra matz,“ je rekel sam per sebz, „kakó kmalz se bo tvøje vesele spet vz xalost spreobŕnilo, ko zvéw, de so zverí najna sinova raztŕgale!“ Ko je to premiwelevál, reye Teopista: „Zdé pa, lubz moj, dzliva we sz svøjima lubzma sinama to vesele! O, kakó ji xelí moje materzno sŕnž po toľkan dolgz loýitvz spet objetz!“ Evstahi zdihne iz globoqine, in reye: „Ponixno, vz prahz, lu-

ba Teopista, molíva neživédne, pa vselej modre in dobrótlive sôdbe Bôxje! Najnzh sinov né veq, zverí so ji raztêrgale!“

Alz Teopista reye vsa vesela: „Ne, ne, ljubô Evstahi, se motaw! Tvoja sina we xivtà! Bog ji je otel iz gréla dvjîh zverí! Per téj priyê ji hojem xiva pred te postavtà! Na tvoji strani sta bila vs vojnz, in sta se junawko bojevàla! Brez nune srqnostz, brez nune ljubeznz do tebe bz ti morebitz ne bil zmagal, in mi bz bili morebitz vs sovràcnzkovzh rokah!“ „Teopista,“ reye Evstahi, „kaj tz we vz misel ne pride! Mende vander nész nobena prerokz-na!“ Ona pa je tekla vs vexo, in reye mladzma vojuyákama: „Balzà, vojvoda bz vaji rad!“ In ji pele predn, prime enzga z desniño, enzga z levíño, têr pravz z velikzm veselem: „Glej, ta le mlada vitezà sta tvoja sina! Ta le z zagnernólzma lasz je tvoj Agapit, kterzga tz je bil lev, in ta tukej le z rzménzma lasz je tvoj Teopist, kterzga tz je bil volk vzgl. Pa kaj jim morejo tudz dereye zverí, kterzm je Bog varzh? Bog ji je otel, Bog ji je spet pred te pèrpelal, pod negovo roko sta se na tvoji strani bojevàla. Néstà drugz družzga, ne tebe pognala; vander sta tz z mojjó pomagala perbojevàte slavíto zmago. Ravno kar sta se pred mojim oymí brata spoznala; spoznaj ji zdé we ti, sreynz oye, kè sz ji, de sz ju nész poznal, zmed tisuyev družzh poujestil, svoja jaka sinova!“ Evstahi se zagrozí, in reye: „Kaj, de ta junaka, kè sam dans lórbazjev vénaz med ni podélil, bz bila môja sina? Tista déyka, kè sam

ji že grozo zagledal vž xrlčz davjih žverí, kaj de bž bila od smrtž vstala! O predobrotlivž, usmilenz Bog, to vesele bž mž bilo preveliko! We ne morem tēga varjetž!“

Teopista pa reče: „Varjemž mž, dobre oče, de sta tvoja sina! Jaz se vž tēm nekakor ne motžm, do trdnžga sžm prepričana. Pa kaj mž bž več govorila? Le dobro ji poglej! Glej ga, svojiga Agapita, negove oči, negovo čelo, negove usta, in sam povčj, alž nč tebž enak, alž nč vsž tvoj? Glej tž le svojiga Teopista, negove višneve oči, negove ramene lase, alž nč vsž svojži materž podobžn, ko je bila we vž nčvtji svoje mladostž? Nčkar tadej več ne pomišluj; tvoja sina sta, objemž ji!“

Razveselenz oče več ne pomišluje; objame ždč Agapita, ždč Teopista, in debele solžz tekó po negovžh linžh. Vesele včiva dobržh staršev, kdaz vidžjo, de se nžh otronz dobro vedejo. Pa tudž sinova previne vesele, ko vž čestitžm vojvodž, vž svojim poglavárji, kž ga je vse spoutovaló in lubilo, najdeta lubežnivžga očeta, kteržga sžrče se vž solžah topí.

Teopista, blaga žena in materž, je na stranž stala, in se veselila, ko je vidžla očeta in sinova se objematz. Ne more se jih nagledatz. Vesela solžz ji igrájo po blčdžh linžh, presrečno se wtčje.

Sinova pa nčsta mislžla, de je nuna luba materž, po kterž sta kčdej dčyka tolčkan milo jokala, in včdno ždihovála, takó bliz pčr nu. To jima čč nčlo nč pčrulo vž mislž, de je blčda sužzna žž objokanzmž očmi, ktero sta iz u-

smilena pred vojvoda perpelala, nuna matz. Vz svojim prijzjóm vesela sta to sušno popolnoma pozabila, in jo vz nemar pustila, kakor de bz je ne bilo.

Alz blagzmu očetu se je to grozno yudno zazdélo; ménil je namreč, de se je matz svojima sinama, predn ji je predn perpelala, dala spoznatz. Torej je z vidno žalostjo in resnoto rekel: „I kaj imata, preluba sina! le za očeta solze in lubezen? Alz ne bota we druge sladke dolžnostz dopolnila? I kakó, de svoje matere we ne imenujeta? Alz vej ne gorizano vajno srnce, in alz homo no loyils od svojiga vesela? — Me pogledujeta z zavzetjem in prepadena! I sej se bota mende we vnder spomnela svoje matere, kakó vaji je vajne otročje léta perseryno lubila! Teopist, alz vej ne véw, kakó te je takrat, ko se bil o nawem bége na potz opéwal, vz narouji nosila? In ti, Agapit, alz se tudz ti pozabil, kakó sta na bark obá zboléla, in kakó vama je takrat lubeznivo strégla, néle noui par vaju prejula? Vsaj nawe zalováne in tarnane, ko nam jo je tistz zamoren iz rok iztergal, morata we pomnatz! — Oh, godilo se ji je od tistega časa grozno hudó! Prodals so jo vz sučnost, vz kterz we zdé koparní! Rés, revna je zdé in zanzéevána! Pa se je bota zató mar sramovála? Oh, po tém bz mz bilo lubw, ko bz vaju z nobenem očesam vej ne bil videl!“

„Lubz oče!“ reče na to Agapit, in prime za svoj meč, „le povéjte nama, kjé de je hudobnek, tistz garde zamoren, kž je najnz mam-

ke toliko žaloga storil? Ta le meij bom vz negova kervu okervávil! Vso negovo darhál bom vz kosne razsékal, de mater otmém!“

Teopist prave: „Luba oye! ko véste, de so matz vz suznostz, zakaj jih pa néste ze zdavnej révile? O, le naglo nama povéjte, kjé de jih hojeva iskatz! Vsaga do zadne kaple svéje kervi se yem vanatz, de le mater iz suznostz révem!“

Evstahi reye: „Kaj de je we ne poznata? Je le to mogoce? Pa — desz je ne poznata, sta jo ze videla. Le poglejta, ta le je! No, ke je vaji moja sina prédme postavela, postavzm jaz zdé vajno mater préd vaji.“

Sinama se mило storí, ko svéjo mater suzno zagledata. Kakor je préd porastlo nuno vesele, ker sta ravno vz sloveym vojvodz, ke sta ga yestila mémo vszh družeh ljudí, svéjiga oyeta spoznala; takó ji zdé per vszm veselez, de sta svéjo mater spet nauela, nen ubornz in revnz stan vz srnje zabolí. Vesele in žalost ji sprehaja, in ne moreta uderzatz milzh solz. Matz pa stojí vesela ko vz raji préd nima. Nékej milga in lubeznivzga se svétz vz nenzm obliuji in vz nenzh solznzh oyéh. In sinama je, kakor de bz videla angela ze nebes. „Matz, preluba matz!“ zavpijeta ze enzm glasam, in planeta, in se je okleneta okolz vratú, in ne ze besédo, ampak le sz solzama in sz pobornama pogledz protz nebesam dajeta svéje vesele na znane. Oye pa reye vz nezmera svéjiga vese-la: „Na vse garlo bz zavpil, de bz vsz svét shíval: O vi vsz, ke se Bogá bojíte, pridate,

poglejte in zasliušte, kákové velike ráči je storil nad menój, mojó xeno in mojim otrokom!“

Petnajsta razstava.

Mladé kmet.

Nékej časa po tém reče Evstahi: „Moji občut-
leji me zmagujejo! Tudi vesele slabí človeka,
dostokrat me bolj ko žalost. Slabost me parhaja.
Stopimo malo iz hiše na hladno zrak!“ Odpre
dura, in gre se svojo xeno in se svojima sin-
ma na mostove, se kteraga se je lepó videlo
po mestnih vrtéh in po rodovitne planáve.
Molče stoje nekoliko časa ob kraji par mármor-
jevih stebrih. Bil je prav lep tiste večer.
Hladna sapa je pihála skozi bližne jagnele.
Solnce je od prijaznega nebeza, od bližnih
vasí in od dalnih gor in gozdvov ravno slovó
jemálo. Evstahi pokaze na rdečo solnyne zá-
rí, ter reče: „O, kakó velik je Bog vs svojih
deléh! Pa kakor je velik in čestitliv vs svojih
stvarjenéh ráčéh, takó je tudi do človeka pri-
jazen in dobrotliv. On, kž nam je po tém
razbéleném dnevu tak hladn in prijetn večer
dal, nam je tudi po britkosti spet vesele po-
délil. Hvalite torej Gospoda, ker je brez kon-
ča lubeznív in dobrotliv.“ Zde sede Evstahi
se svojo xeno na mármorjevo klop na mostove,
in sina persedeta kž staršem, vsak na eno plat.

Tadej reye Evstahi: „3dé vém, luba Teopista! de so te morjárji, kə so mə reklə, de sə mər-tva, və suxnost prodalə; tudə vém, de sta vi-dva, luba sina! iz xrelə dəvjih 3verí oteta. Alə kakó se je to 3godilo, in káka je bila kej 3ə vame toləko lét, kar se nésmo vidlə, téga uə ŋəlo nəq ne vém. Povéjte mə to po veyəm; vém, de bom tudə və tém mogel Bogá hvalitə in uestitə.“

Teopista pravə: „Nar prej, luba sina! po-véjta vidva menə in svøjimu oyetu, kákowna je bila 3ə vama, kar səm bila jaz od tistəga neu-smilenəga zamornə vama, in kar sta bila vidva od leva in volká svøjimu oyetu vzeta. Iz sərŋa rada bə sliwala, kakó se je kolə møjima sinama godilo.“

Na to 3ayne Agapit od sebe pərpovedóvətə. „Kakó de me je lev,“ pravə, „tam ob tistə ré-kə 3grabel, in je 3ə mənój və goj3d 3bəxal; to so oye uə vidlə, in matə so poprej le iz møjih ust sliwələ. Kakó mə je bilo pər sərŋə, ko me je lev və xrelə imel; téga vey ne vém, in mende tudə takrat nésəm védel. Ko səm se spet popolnoma zavédel, 3agledam vey svéy gorétə. Və kmowkə bajtə na póstelə səm lexal, in vey moxákov, xensk in otrók, koləkor jih je mөгlo və bajtə, je stalo okrog mene. Və sərŋe səm se jim smiləl, in Bogá so hvalilə, de me je iz toləke nevarnostə révil. Iz møjje obléke so shlenilə, de moram iz dalne dəxele in ime-nitnəga rodú bitə. Torej so me radovédnə izpra-weválə, kakó de səm 3awəl və ta gostə in pustə goj3d, kə je poln lútəh 3verí. Dolgo jim nėsəm mөгel odgovoritə, kakor bə bili radə. Və

so mílovala mójiga očeta in mójiga bratna, in moxje so sklenile, da ju pojdejo iskat. Tode noč se je partísnila, in vs gосто preračunem gojzda bi se ne bili védela kam djata. Kakor hitro pa se je dan napóčil, so se napravale na pot. Pridejo do tiste réke, in ve jajne lupine najdejo na brégu pod drevesam, kjer smo zadnji obédovali; od očeta pa in od mójiga bratna ne najdejo nekjer nobenega sledú. žalostna se vernejo, in pravzjo: Pred ko ne, so zverí moxá in unega otroka raztergale, ker se nésta iméla se yém ubraniti. Ko bi se bili ónda dolgo mudili, bi bili morebiti ve kake nune kosti našli. Tam ob tisti réki je namreč gróžno nevarno, xejna zverina delu iz pučave hode tje na vodo.“

„Kakó pa sam bil iz lévovaga xréla srečno otet, so me moxje veykrat perpozdovali, in tudi, kar sam jim jaz takrat zamogel povédati, so me pótlej pravali. To se je takó le zgodilo: Moxje so vs gojzda drava sékali, in so se ravno proti domu obrnili, kar jo lev, za manój otrokam vs xréli, vs plavni in spéhan iz za skale pordarvi. Vs hipa planejo srčne moxje za namerjenimi sékirami nad leva, in eden nah ga se sékíro uséka. Par téj priče me lev izpusti, se porene vs moxá, in ga hode vs svoji zlobi raztergati. Tode uni moxje pomagajo svojimu tovarnu. Vsak se svojo sékíro mahne po levi; snurkama mu kri iz ran lije, in zbexi vs strawnem rjutji.“

„Po tém me moxje od tal vzdvignejo. Se nésam senjer nič zavédel, pa bil sam ve nepo-

kvarjen. Se neso mogla prejuditi, de me lev né umoril, in pa we nžlo ranil ne. Nekterz so ménilz, de to je od tod, ker lev, ko so ga moj oye podilz, né imel yasa, de bz me bil pohrustal, tžmuq je naglo po gojzda tekol, in ravno we vz pravz dobz nam parval vz roke. Nekterz pa so tždilz, de me je lev, kakor druge ropne zverí, xivzga hotel svojim mladim pernestz, in se je torej skarbno vároval, de me né ranil. To pa so vsz djale, de me je Bog ohranil, in de ga zató vse svoje dni ne morem dovol zahvalitz.“

„Po tém vstane med nimz prepír, kterz žmed nžh de bz imel vesele me na svoj dom rejenna vzet. Pa tistz, kž je prvy leva sz skíro mahnil, sz tóga vesela ne da odvzet. Prijazno me vzame vz naróuje, nese na svoj dom, in poloxí vz póstelo, kjer szm se pouasz spet popolnoma zavédz, kakor szm povédal koj vz zaetkz.“

„Serynz drzvárji so bili kmetje iz majhne vasi, unkraj gouatzh gor, kž jo od morja loyžo, vz globokz dolinz. Vsz prebivávnz vz téj vasz so bili kristjanz. Že pred vey létz, ob pregánanz, ktero do te odroyne doline nobenkrat né seglo, so bili kžrujanskz duhovnz vano perbexalz, in so prebivavnam ognanovále svetz evangeli. Dobrz ljudje so ga za veselem sprejeli, in pobožna kžrujanska óbyzna je vstala iz nžh. Vszm je vz skrbz xivétz ko dobrz otroņz edinaga Oyeta vz nebeszh, vsz se ljubzjo med szbój ko bratje in sestre. Le mir in edínost je med nimz. Nekolz se ne razprejo za-

voló yasnega blagá; drugz drugemu sz 3e volo podelújejo, kar imajo. Vsz so pridne, in se trudzjo toľko pardelat, de morejo tudz star-rem in slabotnem ludém pomagatz. Kerufanska lubezen, ona, lépo znamne resniqnzh kristja-nov, ne de bz tarpinam nzh terplene le polaj-wevála, jim ga we nalo oslajwuje.“

„Tudz za otrouji uk je bila ondz vsa skerb. Kerufansk duhoven, poboxen starqzk, kš sz je tista dol vz svoje prebiválauje izvolil, in je mislél tam med tistmz dobrmz ludmí svoje xivlene sklenitz, sz je veliko parzadjál nzh o-troke poglavitnzh resniq nawe svete vere nau-yitz. On je tudz mene uqil, in ker je bil skuwen mox, in je védal, de jaz ne bom védno vz tistm dolž ostal, me je uqil tudz we drugzh umétnost, kš so ylovéku koristne. Iz vszga sz-rya je xelet, de bz bil jaz dobrz kristjan, in kždej koristen mox na svétz, de bz bil yasno in véyno sreyn.“

„Tudz szm mogel, ko szm odrastel, 3jutrej pred 3oram alz na nivo alz vz travnzk itz, in we takó texke kmeuke déla opravlatz. Bol in bol so mz wle spod rok, in vz nzh szm se do-bro utardil, szm moy in krepkost pardobil. Tudz mz né mankaló parloxnostz poskusitz svo-je szrynostz in krepostz, in se uritz. Dvje 3verí iz gór, kš jim je bila nawa dolina, takó rekóq, odvzeta, so nas védno nadlexevale, in posebne moyí in urnostz je bilo tréba jim yéde na pa-wz in vole vz plugz ubranitz. Takó szm 3e 3dra-vo duwo in 3dravm truplam do vzrha dorastel. Marsekomu, oblubm, bz se tista vas revna in

dolgóčasna zdéla; jaz pa sem vz méj svoje mlade léta takó dovolno in srečno preživél, de nêkole nobén mladenec vz kralévsm poslopji ne takó.“

„Nêkole tudz bz ne bil vérjel, de bom ta prijetnê kraj kêdej zapustil. Kar pride od nêsárja ukaz, iz te male vasí mladenca vz vojáuzno postavetê. Ker je bilo namrcy nesarstvo vz nevárnostz, in je hudó wlo za vojake; so jih tudz vz dálnêh okranah nesarstva vz vojakê jemalz. Ludje vz vase so bili vsz prepadenê; zakaj vojskovátz se in kri prelivátz je bila tém mirnêm ludém strauna misel. Pa zdé né bilo družzga storitz. Rimskê vojujak je æc ukal novinca vz téj vase. Iz vszê hiw bz bili moglz vablátz alz lôzatz, kogá de bo zadélo. Oyetje in matere in sestre so se treslz za sinóve in brate. Têdej se obudí vz menz prequdna srqnost; æele itz vz vojno za svôjo oyetnávo se vnamejo vz môjim srqz. Sej so bili, sem rekel sam prr sebz, tudz moj oye vojujak, in so bili vzender tudz dober mox in práv kristjan, kakor stotnek vz Kaparnaumz alz kakor stotnek Korneli, in veselilo me je, de morem dobrêm ludém, kê so me zverinz odvzclz, in mê tolekê dobrzga storitz, tudz keje postréyz. Torej sem stopil pred vojujaka, in mu rekel: Né tréba vablátz, jaz grem sam rad sz tzbój. Vojujak me je pogledal, me na ramo potaplâl, in vesel rekel: To je môwko! Mz je wocy tvoja srqnost in velikost in vsa tvoja postava. Prrprávw se le na pot, de pojdem za mznój. Prr odhodz sem we

blagoslov prejel od pobožnega mavnaka, in vsa vas je točila solze, in me srečo voučila.“

„Kakó de so ti perprosté kmetje, med kterém sém doslej živel, dobre ljudje, in kakó srečne bi bili lahko vse ljudje, ko bi bili prave kristjane; sém me le spoznal, ko sém iz tistiga srečnega dola med svet pršel. O, kakošen razlog je med ním in širokim svetom! Tam ve tistih mirnih bajtenah né sliwate od pregréh, ké so med svetom vsakdané. Tiste dobre duwe ne vedó, kaj je lač ali golofija in krivíňa. Na duréh jim né tréba pahov in klučávnéh, nekómur se né baté tatvíne. Tam ga nésém videl pijánňa, ne sliwal kletve, ali rotna ali le nar mané nespodobne beséde. Mladéné so pametné, spouťujejo stare ľudí, so yisté in pohlevné; dékléne so vse nedolžné, krátke in ponížné. Tam náj ne vedó, kakó hudoban je svet žunej nžh. Tudé jaz nésém téga védel, in ko sém pršel pótlej med druge ľudí, mé je bil gréh kej ostuden. On, sém djál, oskrúna in spačé yloyéwko natoro; on je gárda boléžen, ktera teló oslabí, zdéla, in žgodej pod žemlo spravé, in duwo ve brezén véčné smérte pogrežné.“

„Posebno pa sém na poté tod sém velikokrat žé žalostjo videl, kakó je malo skerbí za otroujji poduk. Sém pršel ve marsaktero hiwo, in ónde videl, kakó staré in pošlé otróke pohujwújejo in pačéjo. Se sméjajo slabém nagneném in strastém, ké se ve otrónéh obudújejo, in jih neumno izgovárjajo; vsa hiwa se mora vdaté nžh termé, in jim pokorna bité; jih

jemló na pojedíne in ples, kjer se veliko hudega vide in sliče. Moji lubi starši, móm, bá bili že manóji in mojim bratam vse drugače ravnáli. Pa ko sém videl tiste sprijene otroke, sém mislél: Alz bá ne bilo veliko bole, de bá tanega nesrečnega otroka lev alz volk takó nepokvarjenega ko mene unesél med dobre lúdi, kjer bá bil bole zrején, in bá se vé zdravje duše in telesa pervádil molitve in déla?“

„Kakó se má je dalej godilo, je očetu in bratu znano; nékej vándar moram povédati, uesar máte we ne vado. Kmaló ko sém pršel vé vojáupno, in sém se že veliko drugame novinar vé oróxi uril; so me vojvoda med svoje xivotárje vzél. Oh, kdo bá se bil takrat mislél, de so to moj oče! Sém sajer védel, de je vojvodu Planid ime. Pa de je to ime mojiga očeta, nésém védel; to samo sém védel od svojih otrovjih lét, de so moja máte mojemu očetu le Evstahi rekle. Vé vsakdanéh maléh bójih, ké so bili we pred velíkem bójem, sém bil zmirej prav srečen, in ko je stotník naše trume od pušne ustrélén padél, so vojvoda mene stotníka postavél. Moj brat je pršel že drugim krdelam novinarov. Tude nega so vojvoda xivotárja izvolil, tode ké druga truma poslala, in vé kratkem je bil tude on stotník. Takrat sva se seznanila, ker sva se vékrat videla; pa kdo bá se bil mislél, de sva se brata! Sva se sajer tude vékrat pogovárjala, tode le od svojih vojavíkeh opravil. We le dans, ko so pogóvoré ravno takó nanesla, de sém jel od

svøje mladost perpozovátz, sem jaz ponevé-
dama razodel skrivnost, de sva se brata.“

„Pač modro in yudno je Bog obračal,
de smo se spet vse nauč in spoznala! O, ká-
kouno vesele je to, de sva se midva, ke sva
že zdavnej znaná in priyatla, zdé brata spo-
znala; kákouno vesele, de sva vsa moynem
vojvoda, ke so dans lórbarjeve véjine med na-
ji podelila, svøjiga lubeznívzga očetá naučla;
kákouno neizrečeno vesele, de so nama oče
re najno lubo mater pokazala! Po vse pravine
sméva reče: To je dan, ke nama ga je
Bog perpraval; veselímo in radújmo
se ob nem!“

Čestnajsta razstava.

Mlade pastir.

„Za manój,“ reče na to Teopist, „je bila
skorej ravno taka. Ko me je volk vzal in ne-
sel, so oče re videla. Dva jaka pastirja sta
me volku iz gobna ravila. Iskala sta ovna
po gouz, ke se je bil zmed drobnzne zgubil;
kar zaslišeta otroka vekátz. Postojita, in pa-
zeta, od kod de je vek, kar ugledata volká,
ke je plawen po tolovajevo za manój béxal.
Iméla sta kónastzga psa per sebz, kterz se vol-
ká ney né bal. Téga pouujeta, in per skouz
sardit nad volká, in ga popade za vrat. Tedej

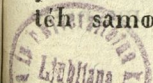
me je volk izpustil iz gobna, de b2 sam svojo kozo branil. Tode pastirja parletat2 se sula2nam2, in ga preb2deta, de na m2st2 oblexí. Potlej se ozreta po men2. Volk me je le 3a obl2ko d2r2al, in n2s2in bil n2y pokvarjen, ne ok2rvavl2n, ne ranen. To videte sta bila 3elo vesela, in sta Bog2 hvalila.“

„In eden pastirjev me je v3el, in nes2l na svoj dom. Dom2, ko me je bil strah minul, in s2m spet m2gel spregovorit2, me je izpravev2l, kak2 de s2m v2 tist2 goj3d 3aw2l. S2m pov2dal, kak2 se nam je godilo, kak2 je m2jiga brata lev, mene volk o2etu v3el, in kak2 so o2e tam ob r2k2 samí ostal2. Ko b2 ne bilo 2e 3amujeno, re2e pastir, b2 w2l o2eta poiskat; pa oh, gotovo je 2e tud2 tv2jiga o2eta kakor tv2jiga brata kak lev al2 volk por2rl! Tist2 kraj ob r2k2 je, tak2 rek2y, shaj2e2e d2vjih 3verí, in ako n2ma kdo druz2ga or22ja kakor k2kow2n tl2sk al2 kol, se jim n2 v2 stan2 ubranit2.“

„Pastir, k2 me je bil na svoj dom v3el, in m2 je ve2y ko stokrat pov2dal, kak2 s2m bil otet, je bil kristjan, prav pobo22n in pravi22n mo2; negova 2ena je bila ravno tak2 pobo2na in d2bra du2a. Ob2ma s2m se smil2l, in ko s2m jima pov2dal, de m2 je ime Teopist, po naw2m jezike Bogovern2 al2 Bogozv2st2, sta se 3elo obveselila, ker sta iz t2ga spoznala, de s2m k2r2u2ansk2h star2ev. Sklenila sta me redit2 se sv2jim mal2m sinam, k2 je bil m2jih l2t, in sta me rada im2la ko sv2jiga lastnega ot2oka.“

„Po gorah smrti je prebivalo več pastirjev, ki so bili vsi kristjani. Tudi samke je bilo prvo ob preganani nekej karujanskih duhovnov, in eden njih je bil tuke ostal, da bi to karujansko obupno vladal. Veliko ljubezen je imel do nas otrok, veselo nas je učil karujanskih resni in tudi ne drugih koristnih stvari. Tadej sem zelo takó kot moj brat Agapit dorajal, in ne bom tega nadalje pripovedoval.“

„Pastir, kateri me je s svojimi sinami kojil, je imel obilno drobnarje. Ko sva deklica večer perhajala, sva mu mogla pomagati drobnarje past; ko sva pa odrastla, in sva bila že toliko močna in urna, da sva jo mogla zverini braniti, je zavolo starost marsikde doma ostal, in je vsi skrb za živino nama mladencema zročil. Enega dne tadej sva drobnarje delej vsi gorje zagnala. Na večer naredva ogenj, nekej da bi se večerjo napravila, nekej pa da bi zverí, ki se ognja boje, od drobnarje odvrnila. Per ognju sede kremáva prijazno, bilo je že zelo o mraku; kar najin veliki pes, ki je pred nama ležal, po konju skoče, in zayne hudó lajati. Bil je ne ravno tisti pes, ki je bil nekej volka takó močno zgrabil. Prenej star je že bil; pa zavolo svoje zvestobe je imel ne živeti per hišo. Tudi druge pse se oglasi; in laj se razlega vse prek. Kak volk se bliža, sva menila; in vstaneva, in seševa vsak po svojo suljo; pa — le kdo bi se bil to mislil! — oborožen vojvak jo maha proti nama. Vse ke posebnega je bilo to v teh samotnih gorah. Bi vojvakam gre moj

rednik, in je ves prepaden in žalosten. Mladenya se nésva mogla guméte, kaj de bə bilo; pa sva kmale zvédzla.“

„Tudə nawa soséska je mogla vojaka postavte. Tiste popoldan æe je bil vojusak vse mladenye, kar jih je moglo mey sukate, ze nah ouete zbral pod veləko lipo, kjer se soséska shaja, in je bil ukazal vadlātə, kterega de bo zadélo. Ker se je vojusaku mudilo, in né stəpel, de bə bil starə pastir svəjiga sinú poklinjal, je oue mogel zan vadlātə. In ravno nega je zadélo, in vojusak je zdé parval, de bə ga koj sərbój vzal.“

„Dobre mladeny, ko je to sliwal, obledí ko mərly, in staremu ouetu stoje solze v ouéh. Alə jaz rečem vojusaku: Pustíte tēga, mene vzemite! Jaz pa səm rad vojak! Ko səm videl vawo yelado in suləno blisketātə se par najnam ognə, se mə je sərne smejalo. Moj oue so bili tudə vojak, in so tudə imélə yelado in suləno domá. Rəs, jaz naj grem za svəjiga prijatla ze vame! To je bilo vojaku vwey. Se mə posméja, in reye: Ahə, kákorəne starə, takə mlade! Sə jak mladeny! Pojdz le ze mənój! Te imam raji ko unəga zelenna, kterə se trese ko wiba.“

„Mojimu redniku in negovamu sinu se u-derejo solze po obrazə, toləko sta vesela. Ah, je djal starə pastir, to bə bila pa vənder prevelika lubezen, de bə za družega wəl və vojno! Jaz pa səm rekel: To né nəy vey, kakor kar səm doləen. We le veyz hvalo səm vam doləen za to, kar ste nad mənój storilə. Kaj mə néste

živlena otelz, in me zredilz? Če vz vojnz tudz umarjem, in za vavzga sinú, kz mz je drugz brat, živlene dam; bodz to mōja hvala za lubezn, ktero ste mz storilz. In pa sej se spodobz, de kristjanz iz lubeznz drugz za družzga živlene dajó, kakor je Kristus svōje živlene dal za nas vse.“

„Starz mox mz je rekel jokáje: Če je taka, moj sin, i pa pojdz! Bog tz je dal toľko srnē. Bog daj, de bz bil tudz junak, kakor David, kz ga je Bog od drobnēne vz vojno poklinjal, in de bz tudz pr vojskz dobar in pobozen ostal kakor David! Morebitz de je to tvōja sreča, de pastirsko palenō sz sulnō premēnz; menz se nēlo vse takó zdi, de tz bo to srečo pāneslo, de tz bo Bog tvōje ľpo djane povznil. On bodz tvoj ujit, in naj te rēvz iz vszē nevarnost, vz ktere bow prwz. Mz je dal we svoj blagoslov, in szm wzl z vojuakam.“

„Dobrē pastir je imel paq prav, negēve besēde so se spolnile. De szm wzl za svōjiga prijatla vz vojno, to je bila mōja narveč sreča; kakor je bila tudz sreča mōjiga brata, de je wzl za družzga vz vojno. Bog je naji mlada vojuaka szmkej napelal, kjer sva se brata spoznala, in sva nawla we oqeta in mater. Obilno nama je najno lubezn povznil. Nemu bodz vsa qast in hvala!“

Sedemnajsta razstava.

Suzanna.

Teopista matz se je sz solznemz oymí protz nebesam vzarla, in reče: „O pač rěs, usmilnemu Bogú bodz yast in hvala, de je vaji, preluba mōja sina, takó prečudno otel, in doslej takó dobrótlivo za vaji skərbel! Pa posluwajte zdé we, kakó je nebcwz Wye tudz mene otel, in zame dobrótlivo skərbel, kakó je tudz nad mēnój swōjo neskōnyo lubežen pokazal.“

„We pomnem vz xivo,“ je zdé zaycla, „kakó je tistz nečlověcwz zamorēn tebe, lubz Evstahi, in mōja draga sina iz barke na samotno pustoto porínil, in mene sz silo iz twōjih rok iztergal, in na barkz pērdexal. Ko szm se bila iz omēdlěvzē zbudila, in szm se spet zavēdela; se je nezduwnz zamorēn, kž so bili dēnārji negov bog, in slatz negove nebcsa, pred me na kolēna vrgel, in me je prōsil odpuyena, ako je sz tēbój in mōjima sínama pretardo ravnal, in je djāl, de je to le iz lubežnz do mene storil.“

„Kakó tž more,“ je rekł, „tistz moč we pēr sērēz bitz! Wn je nēl beráç, jaz pa szm bogat. Imam dovōl zlatá in srebrá, biserov in dražh kamnov; izberz sz zase, kar kolz hōyew, in tž bom dal. Vz wkerlat te bom oblaçil, in tž dal jēstz in pitz, kar bow kolz hō-

tla. Deset uernih sužen te bo stréglo, ti pa bow kralevala uez moje sarnje. Alz se morew kej qestitlivwaga mislitz? Podaj me tadej svojo roko, in prvolet. Zavarnila, se vé, sam ga ze garde, in mu pokazala, de studem negovo ponudbo. Pa dva dni we me je veliko perzadéval, me je zdé obétal, zdé pertil, de bz se vdala vz negovo volo. Sej te vzamem, je rekel; glej, koléka sreca se te ponuja! Ne véw, kakó morew takó neumna bitz, de se je branw.“

„Tretji dan zjutrej je spet pred me stopil, in me je prijazno vpravval, kakó de me je, in alz sam se ze premislzla. Pa vz mojih solzneh oých in vz vsam mojim obrazze je bral, de me je we zmirej zoparna negova ponudba; tadej je rekel sardit: Zdé sam pa ze sit tvojiga védnaga jokana in odrekovanja; tudz né tréba, de bz se te perlizoval, alz te le se praznem perténem strawil. Do veyera te dam we odlog premislitz, in pred tudz mojiga obliqja ne bow vidzla. Ko bo pa solnne vz zatone, se nádjam dobraga odgóvora. Me je hudó pogledal vz svoji togotz, in je wel se strawnem perténem vz svojo staniqo, kz jo je na barkz posebej imel, in je durz za szbój zalopnil, de se je vse streslo.“

„Sam bila vesela, de sam iméla vsaj ta dan mir pred nim. Sam sedla vz kot barke, sam se zavila vz svojo peyo, in sam britko jokala, ter kz Bogu molila, de naj bz me odvèrnil silno nevarnost. Vz tém je dan prewel. Solnne se je nagibalo, negovz zadnz xarz so ze vz morji utonile; pa gardzga trinoga né bilo. Vi-

dela sem morjárje vse nepokojne in oparjene smrti je hodite, in vptájo, in zmajujejo za ramama in glavama. Nésam védela, kaj bi to poménilo; vendar se me je nekoliko upana v sernje zasvetilo. Kar zaslišam, de je lastnika barke huda vročina prišla, in de mu je hudó. In rés solnna vey né videl vzhajata, me tiste veyer je umrl. Ta nagla smert, sem se mislala, je očitna kazn negovih hudobij, in sem Bogá hvalila, de me je otel.“

„Morjári so bili zgube svojiga gospodarja zelo žalostne, in name ježne. Jaz, so vpile, sem kriva negove bolečine in smrti. Se strenejo, imajo svet, in me sklenejo prodati v sučnost. Takó, so djale, se homo nar bole zmajevala zavolo smrti svojiga gospodarja; se skuplenama denári pa se homo svojo žalost nekoliko pregnala. Pa se néso upale me pelati v permorsko mésto, kamor je bil nek rank gospodar naménen, in od kod so bili oni in nek gospodar; zavile so jo v drugo permorsko mésto, kjer se jim né bilo treba bati nobenega izpravevana, od kod de imajo pravino me v sučnost prodajati.“

„Smo prtele v to mésto, in morjári me koj na terg postavijo na prodaj. Néna je bila prenej velika. Nékdo, ki je se sučne kupjeval, me je vprašal, kaj de znam vse délati, de bi videl, ali sem toliko vrédna ali ne. V svoji mladosti sem se bila vsih xenskih déla naučila, ki so bile blagorodne Rimlank potrebné. Sem mu vse povédala, ker sem ménila, de se bom se tem svoj teški stan kej polajvala. Kup-

nu je bilo, kakor sām potlej zvédala, od bogate hiše naroyeno, de naj skuze suzno dobitz, ktera bē bila téh dél dobro vajena. Torej je rekel: Če je vse rēs, kakor govoriw, se vrédna téga denárja; ako mē pa laxew, tē bom kar vrat zavíl. Alē we ostanew par svōji besēdē? Sām mu poterdila. Tēdej je lakomnem morjárjem denárje na desko nautel, in so jih veselo pobralē, in so se vrnile na barko.“

„Kupen je pelal v majhen hram, je ravnal we prenej spoutlivo zē mēnój, in me nē pustil v nezumer pomankana tēpētē. Bil je vesel, de je takó dobro kupčijo storil. Čez nékej dni je wla trōpa tēko obloženē velbludov od ondod; tudē jaz sām bila, kakor drugó blagó, na velbluda posajena, in vē to mésto pēnesena. Ko so velbludje obstalē pred hišo, kamor je bila vsa klada naménena; pride bērē gospodar, prebere kupčevó pismo, zmaja zē glavo, in se namērdne, ker sām se mu predraga zdéla. In rēs je kupen, kakor sām potlej sliwala, zame trikrat veyē nēno postavēl, kakor je bil on zame dal. Vānder pokliče gospodar svōjih slugov enēga, in reče: Pelē to suzno do gospe, in rene, de naj jo poskuze. Ako rēs zna, kar mē je pisano, bē se dalo we vselej kej obrēstē dobitē par tēj kupčij; če pa ne, bom to dragino koj zē velbludē nazaj poslal.“

„Na to se je nevolen spred mēne obernil, in je wēl družēga blagā pregledovat. Sluga pa me je pelal v bēhko stanino. Gospā je sadéla na lepó oblēčenē stolē, in pred no na mi-

že je bilo vse polno dražih biserov, žmed kterih je nar lépuž in nar debeluž na zlate nitze nabirala. Bila je perludna in krotka videt; per vsam lasko okrog ne je bila po domače obléčena, in vsa ponična in pohlevna. Ko me je ugledala, se je želo žayudila, in me je pregledovála že milam očesam, in prijazno opravevála. Koj po prveh besedah sam dobila nekako žaupane do ne, in sam brez pomišlevána odgovorila na nene vpravana, in vse odkritosrčno povédala. Pa preden sam izgovorila, je vstala, že razpetama rokama ke menz planila, me objela, in kuwevála, in lubo sestro imenovála. Se prvega sam se grožno ustráwila, kmalu pa se je ta strah vz vesele spreménil. Bila je kristjana, tode žoper volo svojiga moxá, in ko je iz mojiga govorjena spoznala, de sam tudz jaz kristjana, me je sestro imenovála. O, že dolgo, je djala, sam ke Gospodu molila, de naj me poule kerujansko prijátlanjo, ke je potrebujem vz svojim stanz! Ždé tudej je usliwal mojo molitev, bodz mu yast in hvala!“

„Mz je rekla usesta se žraven ne na stol, in me prosila, de naj ji bol na tanko povém, kaka de se je že menój godila. Sam vse povédala, in pazno in sz solzame vz očéh je povést posluwala. Neizreyeno jo je veselilo sliwatz, kakó prejudno je Bog tebe, lubz Evstahi! in pa mene lz kerujanske vere poklinjal. Mojim lubem starwem in menz, je djala, je bil sveta evangeli že pred veq létz oznanován, in oye, in matz in jaz smo bili vsz en dan kerujenz. Ker so moji staruz sz ukerlatam

kupčeváls, so me dalš ime Lidžja, vž spomin tiste Lidže, kž jo je svētš Pavl hž kėrujanska verš pėrpravēl, in je bila tudž ukėrlatarinja. Bilo je takrat xē skorej eno lėto, kar sēm se bila omoxila, in kar so bili moji staruž menž in mojimū moxu to le hiwo žē nēkej blagam vred prepustilš. Moj mox pa je bil takrat deleq od dōma po kupčiji, kedar smo bili kėrujenz. Ko je domū pėrvel in žvėdēl, de smo kristjanž, se je žēlo ustrawil. I kaj ne vēste, je djal, kakō strawno de kristjane povsod preganajo? Sēm vidēl po svētš jih neusmileno moritš. Tėdej smo tudž mi vž nevarnostž pritž ob vse svōje premoxene, in pa we ŋžlo ob xivlene. Vėnder nam je pa obėtal, de se bo tudž on dal kėrstitš, kedar bo to brez nevarnostž mogēl storitš.“

„Kmalš po tēm so moj oqje umėrlš. Moj mox je dobil ždē vse blagō vž roke, in torej se je vėdno izgovarjal, de ima sž kupčijo preveq opravetš, in ne utegne misletš vž kėrujansko vero. Oh, le to mu je bilo vž yislš, kakō bž sž ža ta svēt žakladov nabral; ža nebowkž žaklad pa mu nē bilo mar! Ko so jelš tudž tž vž tēm mēstž kristjane preganatz, in grozovitno težatz in moritš, je bil vž svōjim strahž vžs omoten. Le ime Kristus naj sve žē materjo izrekle, se je xē po vsēh udēh tresēl. Tėrdo nama je žapėrtil ne hoditš kž Bōxji slučbž, kž jo imajo kristjanž we sēmtertje skrivēj; we tėga nē pėrpustil, de bž bile kake kristjane vž mēstž obiskale, alž de bž bile one kž nama hodile. Mojo mater in mene je to, kaj

pa de, zelo bolélo; britko sve velikokrat na tihem jokale. Pred trémz mész je Gospod Bog tudz mójó mater kž sebz pokliňal, in zdé szm bila sama, odločena od vszh keruňanskžh pri-jatlov in prijatlžh, vz prebritke žalostz. In tž-dej lahko véw, je rekla, — in solže so se ji po li-ňžh unřéle, — kakó szm vesela, de dobím vz tebz keruňansko sestro! Pred svétam sžner in pred mójim mozem moraw ti bitz mójá suřzna, in jaz tvójá gospá; ko bove pa same, sz bove sestre.“

„Mž je pokazala svøje otročije, dvé lube-žnive dekletz, in majhnžga dčuka, in je rekla: Te møje otročije mž bow pomagala za nebe-sa žreditz. Oní so mž lubwz ko bisere tam le na mizž, lubwz ko vsz zakladje mójiga mořá.“

„Pøtlej je Lidežja žž mžnój govorila od u-métnost, žavolo kteržh me je nen moř kupil. Neno posebno dčlo žraven gospodinstva je bilo wkarlát in tanqíňo ža prodaj pžpravlatz; tudz je suřznam, kž so pisane sžkna in platna tkale, alž žlató vane vdévale, oyerte in opise dajala, in pridno pregledovála, alž vse prav dčlajo. Je wla po veq opisov, in mž je dala na žbiro, po kteržm opisž de hoyem dčlatz. Szm sz izbra-la enžga, kterž mž je bil nar bod wweq, pa je bil tudz nar texji. Wkarlat je bil mnogoterno žž žlatam opisovatz. Oh, bz ne bila nkolž vř-jela, de bom žž dčlam, ktero szm někždej le ža kratžk yas imčla, we vsakdanž kržh sz mo-gla sluxitz! Pau je prav, szm sz takrat mislžla, de se ylòvžk vz mladøstž yesa nauqí! Ko je yez nékej yasa gospodar pžrwl gledat, kakó de kej dčlam, je bil žž mójim dčlam in žlastz žž

mojo urnostjo prav dovolen, in me je pohvalil. No, no! je rekel; denár, ki sam ga zate dal, né zavarnen.“

„Odslej pa sam mogla od jutra do tude nouí neprenchama délati, in od blazneyga ukrlata in zlatá so me jele ouí boléti. Lidzja je svojiga moxá veukrat prosila, da bi me dal vsak dan vsaj kakouno uro pouitka; pa zaston. Enzga dne pa me je vzela szbój na vrt. Nékej zelí je na nem prav slabo rastlo. Sam ji rekla, kakó bi jim bilo tréba postréti, in kakó bi se lahko vsi vrt olépuval, in to me z dobijkam. Lidzja je to koj svojimu moxu povédala, in ga je napravzla, da je vrt vsi mojo skrb zrouil. Naj pa bo no, je djal; yas, ki ga bo vsi to obznila, vsaj ne bo popolnoma zgublen, nama bo morebiti ne prav zadel. Sam se podstopila varta, sam strégla revnem zelém, in so sz kmalu opomogle, in so lepó rastle. Tude sam marszkej na vrtu pre naredila, in vsam, ki so pruzli na vrt, je to dopadlo. Kar ouém dobro dé, je rekel gospodar, in veliko né velá, je zmirej nar bole. Teopista naj ima le ne vsi prihodne vrt vsi skrbz. Tiste dvé urz, ko sam bila po tém vsak dan za Lidzjo na vrtu, ste bile moj pouitek.“

„Gospodar je kmalu spoznal, da sam kristjana. Pa me téga né dal nikakor na znanje; samo de je yas rekel: Kristjane so nar zvestéjuz, volnéjuz in pridnuz suznuz; pa za kupna so vnder le nevarna réy. Ze jih varzejo med zverí, ali jih szzejo; kdo mu povarne denár, ki ga je zane dal? Lidzja je

pa vander zmirej upala, de bo we karu-
sko vero sprejel. Oh, je veykrat rekla, potlej
b2 bil najin zakon we le popolnoma srečen,
potlej b2 bilo v2 nau2 hiw2 ko v2 nebes2h!“

„Enkrat je Lideja hudó zboléla; vs2 v2
hiw2 smo misléle, de bo umarla. Tedej je
svøjiga morá prosila, de naj k2 nenz póstela
pride. Neizrečeno te2ko ga je to stalo; ko
pred posv2tne ljudje, se je sm2rt2 grozno bal.
Vander je p2rvel, in v2s prestrawen stop2 pred
neno póstelo. Vid2t2, de je vedraga obraza
in vesela, se je zelo zavzel. Mu né wlo ná-
kakor v2 misel, kakó de je sm2rt2 vesela, in
je dj2l, de se mu to prav yudno zdi. Ona
pa je rekla: Lub2 moj! zató s2m sm2rt2 ve-
sela, ko s2m kristjana. Oh, jaz pa y xelím,
de b2 bil tud2 ti kristjan! Glej, vse blagó,
k2 ga imava na tém svét2, moram zdé zapu-
stít2, in tud2 ti ga bow k2dej, morebit2 kma-
l2, mogel zapustít2. Pa vém dobro, de me
na un2m svét2 bolj2 zakladje yakajo; o, de
b2 le we ti v2 Kristusa veroval, in se spre-
ob2rní! Proszm te, lub2 moj, stor2 to!“

„In we nákej te proszm, je rekla, in po-
kazala svøje otroqiye, k2 so ob nenz postela
jokala in zdihovála. Te najne otroqiye s2m
dozdé karu2anske vere uqila. Ta vera, vém,
je nar drajw2 dar, k2 jim ga morem zapustít2.
Oh, nákar jim ga ne jeml2! Teopista je kri-
stjana kakor jaz. Ona je bila druga mat2
møjim otroqiym, in bo tud2 v2 prihodne.
Pust2 jih, ko jaz um2rjem, v2 nenz2 zvést2h
rokah. Predrag2 moj, oblub2 m2 to, in bom

veselo umarla! Neno vedro obliqje, nen mir in pokoj, nena lubegniva skarb za otroke morá zelo zganejo. Oblubil je neno zadno prawnó dopolnit, in vz joks je wál od ne. Lidzja je potlej ozdravela. Pa nenz beséd mor né pozabil. Zdé je karuans tvo raji tarpel; veykrat je zvestó posluwal, ko sve za Lidzjo od karuanskéh rásniň govorile. In ko je preganane kristjanov po nesarjevém povelz nehálo vz nawm méstz, je Lidii nalo parpu-stil kž Bóxji službz kristjanov hoditz, in jaz sm jo sméla sprém-lat, kar je naji neizreče-no veselílo.“

„Kar je preganane kristjanov minulo, se je vz nawm méstz veliko rzyí spreobérnilo. Ve-liko mor in æen, tudz ljudje imenitnëga stanú, so zdé karuansko vero oqitno priyálz; we vey jih je jelo hž karuanskému uku hoditz, in so tudz sprejélz karuansko vero. Nzh spreobérne-ne tudz né bilo brez sadú, parneslo je tému méstu velike dobrote. Takó, postavm, so zdé z ubogémz, zatiranémz suznz, naj so bili kri-stjanz alz ne, veliko usmilénz ravnálz. Nekte-rz kupnz in premoznz gospodárji so dalz svo-jim karuanském suznem svobodnzm bitz. Pa nawga gospodarja, desaravno sz je Lidzja veli-ko parzadjala, né bilo mogoye sprosit, de bz bil vsaj menz dal svobodnz bitz. Je sner vey-krat to oblubil, pa je le zmirej od dne do dne odlawal. We nalo tolzko se né dal sprosit, de bz bila sméla suzne oblayilo sléyz, in se nositz ko svobodna. Mende se bojí, de bz mu ne ubégnila, ko bz ne bila ko suzna obléye-

na. Tudi se we né dal kærstitz. Zmirej ima pred we kako posebno opravilo opravatz, in preden je to opravleno, se vidz æe spet vz kako drugo we potrebnæwz opravilo zahomatana-ga. Takó teko je lakomnemu bogatinu pritz vz nebcuko kraljestvo. Pa kakor sëm kolz marszkej hudzga pretzrpéla od lakomnega in skopzga moxá, sëm pa vz družbz blage Lidze vën-dær tudz veliko vesela vxila. Bila sëm për néj le na videz uboga suæzna; vz resniqz pa mæ je bilo dobro, in sëm se marszkedej vz Bogz ve-selila.“

Ko je bila Teopista svéje zgodbz dopové-dala, je jel tudz Evstahi pærpovzdvóatz, kar se mu je bol posebnzga pærgodilo, in reye: „Naj-ne pærgodbe, luba Teopista! in pærgodbe naj-næh sinov so délo Bøxje previdnostz, yudo Bø-xjiga usmilena.“

„Kakó svetle so mæ zdé vse pota, po kte-rih nas je Bog vódil, in ktere so mæ bile pred tolskan tæmne! Tam vz puqavz, postavz, sëm se tolaxil sz tém, de, kdor vz Bogá zaupa, se mu odpertzga levovzga æréla né tréba batz; in ste mæ vënær koj takrat zverí møja sinova vzcele! Téga takrat nésëm razumel. Pa alz né Bog mene pred levovz ærélam ubranil, in kar je we veq, alz né møjih otroqiyev iz æréla lutzh zverí prequdno otel? In alz né imel Bog vz tém, de mæ ji je pustil odvzetz, in vz vsz, kar je zæ namz storil, nar modréjwæh in lube-znivwæh misel? Oh, ko bz bila midva, luba Teopista, svéje premoæene zmirej vz pokoji posedla, in vz starz zvezæ sz svétam ostala; ko

bz bila ko popréd zmirej imenitne gosti imé-
la, in le vz kratkoyasnih družbah vesela iska-
la: kakó lahko bz bila spet vz svoje poprejune
gréhe zavra, in bz družega ne iméla od resni-
qnih kristjanov ko prazno ime! Tude za otro-
ke je vz velike hiše, kjer se vse po velškem
godí, velika nevarnost, in gotovo bz svojih si-
nov ne bila mogla takó dobro zrediti, kakor
sya xeléla. Alz Bog je vse drugače in bole
obznil. Nama je odvzel najno premožene,
najne imenitne prijatelje, nesarjevo lubezen, naji
je lovil družega od družega in od najnih otro-
qitev, in oblozil sz tarplenem. Jaz sam ko
priden kmet za plug dazal, in skuwna me je
zujila, sz kakem trudem sz mora kmet svoj
kruhsk pardobiti. Vz samotz, deleq od svéto-
vzga wuma sam se ujil Bogá in sebe we le
prav spoznavatz; Jezusov sveta nauk se je bol in
bol mójiga srna prijemal. Ti, luba Teopista!
kz té je svét kdej tolskan qislal, sz mogla u-
boga suzna bitz; pa take nadloge so ogzn, kz
nas oqistz od madejev skrivnaga napuha. In
tude najna sina sta prula kz ljudém, pr kte-
rzh sta se naučila molitz in délatz, in sta bila
obvárovana vszh nevarnost spajenaga svetá.“

„Pa ne le nam, ampak tude drugim je
iz nauzga tarplena sreya in blagost izvirala.
Menz je Bog dal kmete vz tistz dolinz vz do-
bro, Bogú prijetno ljudstvo spreobarnitz. Ti,
Teopista! sz vz hiwo, kjer sz xivéla, Bøxi
blagoslov pernesla. Najna sina sta se svojim
dobrótnzкам hvalezna skazala, ko sta dobro-
volno vz vojake ula; zdrava in uterjena na

kmetih sta nesarstvu v vojsko že srečno zmagala. In mémo vsa družaga smo se po tolikem trpljenju vse spet srečno srečali; narobe blagost in vesele pa nas yaka we le v nebesih.“

„Takó ima tiste svetle križ, že sem ga takrat v gozdu videl, pa le spet pomén za nas. Nar popred sner je poménil, de je križ, že je bil pred nepovtén in znamne prekletstva, že po trpljenju in smrti Jezusa Kristusa pa znamne negovaga veličastva in nove blagosti. Ale tiste svetle križ je tudi to we poménil, de morajo tudi križ, že jih mi nase vzamemo, in že volo nosemo, nam bita v yast in blagost. Vsak križ, že nas že tedi, delaj nam tudi we toliko sramote in bolečin, nam bo nekde v yast, in nas bo ravno takó se yestitljivo svetlobo obdal, kakor je mene tiste nebeške križ v gozdu obdal.“

Xena in sina so mu to potrdila, so bili veseli preteklega trpljenja, so hvalili Boga, kteri ylovéka po tem že luč, po križu že sreč, po žalosti že veseli peče.

Med tem se je noy storila. Luna si je prijazno na nebu. Vse je tiho; le bližnji potok, že lune luč v nem miglá, wumi kratkoyasno. Lepó diwe nvetline iz okolnih vrtov, ko drage diwáve puhti nseh duh nakviwko; pa we lep-we kipe obyútleji hvale in yeuena iz téh blagih sern proti nebesam.

Že se je Evstahi vzdignil, in reče: „Noy se nam je naredila; služba moja me kliče, de grem, in dam vojákom za jutranje

dan svoje povelja. Vidva, luba sina! spréme-
ta mater zdé nazaj na nen dom; utegnili bž
kdo vz nepokoj pritz, ko bž je ne bilo. Ju-
trž 3jutrej, luba Teopista! te bom tam obi-
skal, te od kupna iz suxnostž odkupil, in za-
hvalil tvojo dobrótlivo prijatlnž Lidžjo.“

Osemnajsta razstava.

Kerčjanske pogóvore per jédž.

Druugo jutro sta vojvoda Evstahja, ko je vstal,
negova sina že pred negovo staníno čakala,
in ga pozdraveta se perseryno otrojjo častjó.
Gre č' nima kž Teopistž. Ko je vz hivo sto-
pil, se mu reče, de Teopista in Lidžja ne
ne morete koj obiskovávnov sprejete, gospo-
dar pa je wél že pred dnevam žž dóma po
svoji kupyii. Evstahi gre tždej sz sinama ma-
lo na vrt; rosa we se je vz jutranžm solnžž
lepó svétla in utrínala. Hodžjo po vrtž sem
ter tje, in se prijazno pogovárjajo, kar pride-
te dvé ženske na vrt. Ena, visoke postave,
je oblčjena vz bélo tenyiño, kž je lepó vz
gžbe nabrana do tal. Nena poča na glavž je
polna zlatžga kvétja. Tenko zagrínalo ko páj-
čevžna zakriva neno kvétóče obliqje. Bila je
Teopista. Evstahi se je zavžel nad neno lz-
poto. Snouž, ko jo je vpervžy spet vidél, je
bila bléda ko mžrlžy; nžy lépžga né bilo vz

nenam obliqji. Texke déla namraz, kž jih je iméla posebno pred ta dan per gostovínz; obilne solze, kž jih je točila per vojvodovem prihodz; omzdlévznja, kž je per spoznanz svøjih sinov vano padla, in strah in vesele, kž ga je spet ob neprevidenem ugledz svøjiga moxa obqutila, vse to jo je bilo zelo zdélalo. Zdé se je oddéhnila od truda in nepokója vycerejnega dne. Vesele jo je vz lina zapeklo, lubeznivo se svétzjo nene oqí. Mlada ko vz dan poroke je bila videtz.

Una xenska pa, kž je bila oblécena, kakor de bž bila Teopistzna dékla, je bila Lidzja. Spodobz se, je Lidzja mislila, de svøjó prijátljno po nenzm stanz preoblécem. Ravno je bila obléka za imenitno gospó dodélana. Teopista paq né mislila, kždar jo je gospodar tardo kž délu perganal, de to obléko sama sebz déla. Lidzja ji je to obléko podarila; jo je x' no prav posílila, in je rekla, de je za xeno Rímskega vojvoda we le preslaba. Dobro se je je prijela. In gospodárju je vést hudó oqitala, de je xeno mogounega vojvoda takó silno kž délu perganal; zž veselem ji je svobodnost dodélil, in pa we dražeh daróv ji je vnudil.

Evstahi in negova sina so pozdravlez Teopisto, in dobrótlivo Lidzjo perserqno zahvalile. Potlej se sprehajajo vsz skupej po vrtz, se pogovárjajo od prequdneh naredzb Bøxjih, in hvalzjo Bøxjo sveto previdnost. Na to prosz Lidzja, de bž vojvoda in stotnzka sz Teopisto per néj na vrtz zájtrovalz. Se usedejo za mar-

Kristusam na tanko združena, bogat sad zamoremorem obroditi. Nar slabji želi, meta, koper in kumari, ki je nekdeji veliko Izraelinov od njih desetino dajalo, me opominajo Jezusovzga uka, de bodemo, se vé, tudz vz malim žvstí, per tém pa, kar je poglavitnega vz postavz, praviŋe, usmilena in vere, nekole ne opuŋajmo. Tudz želi, ki sŋm jih zoper mojo volo videla rastz, in sŋm jih sz korenino izrovála, so me opominale Jezusovzga uka: Vsaka žel, ki je né moj nebecuŋe Oŋe posadil, bo izrována. Iz téga sŋm se uŋila, de, kar brez Bogá in negove pomoŋz zaŋnemo, ne more obstatz. Tudz ŋelo nar manuz vszŋ sémen, goruŋiŋno žarnŋe, ki sŋm ga vz zemlo uszjála, in je sŋsasama žrastlo ko drzvo, me je uŋilo, in ki dobremu spodbadalo. Nad nim sŋm videla, kakó de se Boŋje kralstvo, kralstvo rznŋne in krepóste, vz ŋlovéke szŋer per malim žaŋne; pa mora védno rastz, de do vrha doraste.“

Tzdej je Teopist rekel: „Luba matz! kakor je bil vam vam vzt po Jezusovzŋ prelépŋ prilzkah vz poduk, takó je bilo menz moje pastirstvo vz poduk, ko sŋm we tam po samotnzŋ planínah drobnŋno pasz. Tam né bilo družzga videtz, ko pastir in drobnŋna in ŋasz kákovzŋ volk. Tam né bilo družzga slizatz, kakor de se je kaka ovŋa žgubila, alz de je vz jamo padla, alz de smo žmed ovŋŋ o svójim ŋasz kóžle ža klane odbiralz. Pa ravno od téga je Kristus tolezkan lépe prilzke jemál,

de se m² je moj nizk² pokl²n v² nah nekako qestit dozdeval.“

„Kar se da od Jezusove pers²ryne lube-
zn² in zauplivost² do nega kol² poduylivaga
rey², nam stav² prel²pa pril²ka od d²br²ga
pastirja, od negov²h ov²n in od volk²a pred
oq²i. Moj vsakdan² pokl²n me je vsak dan
uyl: Dober pastir pozn²a vse sv²je ov²ne, jih
kli²e vse po imen², hod² pred nim², jih vo-
d² sz kr²tko wiho na zeleno pawo in yisto
vod²; tak² nas vod² naw nebew² dobr² pa-
stir, in skerb²i za nas, de nam n²y potrebn²ga
ne permanka. Vsak dan szm vid²l, in se uyl:
Kakor ov²ne sv²jiga pastirja poznajo, negov
glas sluwajo, in za nim tek²; ptuj²na pa ne
posluwajo, in tud² za nim ne gred², ampak
we od nega b²æ: ravno tak² naj b² tud² mi
d²br²ga pastirja naw²h duw poznal², ga slu-
wal², in za nim hodil²; zapeliv²h bes²d ptuj-
n²ov pa n²kar ne posluwajmo.“

„Kedar szm vid²l volk²a prit², de b² se
ov²n lotil, in jih pod²avil, in szm se sam sv²jiga
æivlena vanal, de b² ov²ne ohranil; kak² jasne
so m² bile takrat Jezusove prel²pe bes²de:
Jaz szm dobr² pastir; dam sv²je æivle-
ne za sv²je ov²ne; n²h²e m² jih ne bo
iz m²jih rok vz²el! Oh, szm potlej vey-
krat rekel, kdo b² nega ne lubil, kdo van ne
zaupal! Brez nega b² bili ludje ko y²da brez
pastirja.“

„Jezusova pril²ka od zgublene ov²ine je
nekako prav iz pastirstva vzeta. Veykrat se
m² je kaka ov²na zmed drobn²ne zgubila, in

səm je iskal po hribih in dolinah, in je né-
səm pred jenal iskate, de sām jo nauel. In
kákowno vesele sām imel, kedar sām jo u-
gledal! Na svoje rame sām jo zadél, in na-
zaj nesel; in sām poklinal prijatle in soséde,
in jim rekel: Veselite se za manójj, ker
sām svojo zgubleno ovno nauel! — prav
takó, kakor je Jezus popisal vse to. Tadej
so me prav vz sərne segle Jezusove beséde:
Takó bo vz nebesih med angeli Bøxji-
me vesele nad gréwnèkam, kterè se
spokorí. Oh, kákowna lubežen, sām se mi-
slél, kákowno neizreyeno usmilene! Né dostè,
de se spokornè gréwnèk sprejme, tudè vesele
med angeli Bøxjimè je nad nim. To me je
takó zgnilo, de bè bil na vs glas klinjal za
vsakè gréwnèkam: I kaj bè ti ne hòtel
bitè najdena ovna na ramah dóbrèga
pastirja!“

„Kedar je kàka ovna vz jamo padla, in
sām jo poln usmilena iz jame izlékel, so me
vz misel parèle Jezusove beséde: Kdo zmed
vas je, ako ima edino ovno, in mu vz
jamo pade, de bè se je tudè vz sèbóto
ne podstopil, in je ne izlékel? In kaj
né ylovèk veliko bolè ko ovna? Kòlekan
bol tadej, sām se pòtlej mislél, se moram ylo-
véka usmiltè, in mu pomagatè, kè ga vidam
vz nadlogè! Veliko zaupane tudè vz usmilene
Bøxje in vz Jezusovo lubežen do nas se je vz
mojim sərne óbudilo, in sām sklenil nekòlè vz
nobenz stiskè ne obupatè. Sej sta vènder ne-

bewke Oye in negov prelube Sin do nas we veliko bol usmilena, ko jaz do ovej!“

„Groza pa me je obula vselej, kadar je bilo tréba lojite kôzle od ovej; ko so bili kôzle gnane vz mesniho, ovne pa so we ostale, in so se per mirz pasle po prijetnz tratinz. Takrat sam mislél vz tiste stravnz dan, ko bo perwel Sin ylovékov vz svojim veliyastvz, in bo hudóbne od praviqnzh lojil kakor pastir kôzle od ovej, in ko pojdejo potlej hudóbne vz véyno tzerplene, praviqnz pa vz véyno vesele.“

Teopist je sklenil sz témz le besédamz: „Sam govóril morebitz od prevey znanzh rzyí. Pa vse so iz mójiga pastirstva, in to nar bol pomnem. Takó je Jezus tudz perprostém pastirjem vz samotnz puqavz bukve odperl, polne lépsz prilék in podob, ktere nam lubegnivo vz misel dajó, kar nam je vz nawo blagost.“

„Môje bukve pa,“ reye Agapit, „so bile pole, ktero sam sz potam vz obraza obdeloval, ko sam we kmet bil. Naj tudz jaz kej povém, kar mz je moj kmewke stan posebno prijeten délalo.“

„Kadar sam nivo za sétav parpravlal, osat in robidje iz ne trébil, kamne x' ne spravlal, jo ludém in xivíne zagrajal, ptije x' ne gonil; sam sz mislél, kakó de mz je tréba svoje serne parpravatz, de bo sème Bôzje beséde dobro zemlo vz nem nawlo. Per tém sam spoznal, de, kdor posvetnem zmotnávam durz odpre vz svoje serne, kogar serne je enako skale, ká je pokrita sz plitvo perstjó, kdor vz svojim serne tærne yasnzh skerbí in mesenzh slast pustí

gnat; pr nem sème Bøxje beséde ne more sadú obroditi. Ko sém po tém lépo pweniŋo na svoji nivz z veselem ogledovál, pa z žalostjo tudz Julko med no ugledal, ktera se né dala porovátz, de bz se pweniŋa ne pokvárila; sém spoznal, zakaj de ima Bog z gréwnské toľsko potierplene, in de zasluzen kazn le vnder ne bodo odvz. Ko je na zadne ætæv pærwla, in smo æznz veselz polno snopje nabiralz, Julko in osát pa poæigalz; sém mislél vz tistz velké ætvænz dan, ko bodo angelz Bøxji pærwle æt, in krivíqnske in pohújwlivne vz ægen pometalz, praviqns pa bodo pøtlej vz kralestvz svojiga Oqeta svatilz ko solnqe.“

„Tudz orodje, ktero ima kmet, mz je bilo podúqljivo. Kedar sém za plug prijel, dobro vzdóq, de je tréba pridno délatz, ne pa nemarno oziratz se, ako hoqem kej opravatz; sém sz mislél, de tudz vz Bøxjih rzqéh nemarnost nq ne velá, in de le dobrovólæn délavæn vz dobræm raste. Kedar sém vz rewétz æito plal alz qístil, in dobro pretresovál, de sém dobro zærno od plév in druge sódzerge loqil; so mz vselej vz misel pærwle Jezusove beséde, de je skuwnáva za nas nékako plane, in nam je dobro tréba inolitz, de nawa vera ne omaga, in de skuwno sreyno prebimo. Kedar sém æito meril, sém mislél vz beséde: Sz kakorwno mero meráte, sz táko se vam bo odmerjalo. Kedar sém pærwel vz mlin, kjer imajo posvztneæz velikokrat dostz gærdæh maræn, me je mlinskæ kamæn opómnel beséd: Gorjè qlovéku, po kteræm pohujwane pride;

bole bə mu bilo, de bə se mu mlinsk kamən na vrat obésil, in se potopil v globokóno morja!“

„Nar prijetnəwə in nar ljubwə priləka pa mə je bila priləka od pweniqnəga zerna, kə se v zemlo uséje, in spet lépa bil iz nega graste. To opomnə kmeta, kə zerna v brazde uséva, de bo pred alə poznéje on sam v globokéji brazdo, v grób, usjājā, někədej pa spet od smérti vstal v novo živlene.“

„Takó je Kristus kmetu zelo polajwal pər svojih yasnəh opravləh mislétə v véyne razí. Jezusovə ukə imajo rəs nékej visonəga v se bə; pa so vnder takó po domačje in umévno povédanə, de xə samó to dovol spričuje, de so Bəxji naukə.

Devetnajsta razstava.

Keruyanska gospodína.

Lideja, dobra gospodína, je doslej molčala; zdé poprime besédo, in reče: „Je rəs; jaz səm se veukrat qučila, kakó de je Kristus svəje visóke uke takó po domačje in umévno v priləkah vsakdanəga živlena oznanovəl, de jih je vsake keruyenənə mogóče umétə. To mə je pər hiwnəh opravləh pač velikokrat v misel pərulo. Pərčigane lučə, pomivane posóde, kerpane oblačila mu nəsó bile takó slabe opra-

vila, de bi od njih ne bil vzgel prilžek, po kterih bi tudi otrone negov uk umela.“

„Moj ranka oye so, preden so bili we keruena, goreye xelela poduka vz tistih resnihah, ka jih je ylovku posebno treba vedeti. Torej so se seznanili ze učenem mozem, ka so mu modrajan rekli. Učen mox je veykrat per nas obédoval, in je veliko govóril od zayetnaka svetá, od krepósta in neumarlí-vosta; pa je govóril takó vz visonah izrekah, de sam ga prav malo umela, in zde besédane vey ne vem. Kakó umévne pa so prilžke od domayeh rzyí, ka je Jezus zaklad svoje Bøxe modrósta vane shranil, in kakó lahko jih je vz spominu ohraniti! Stokrat na dan se me vnudajo vz misel.“

„Kedar luy perxgem, in jo, se vé, na své-ynak dénem, ne pod mernak; me pride vz misel, de naj svéte ludém nava luy, de vidajo nawe dobre déla, in hvalejo Oyeta, ka je vz nebesah. Kedar dékle skléde, kozarne ale drugo posódo prav yisto pomivajo; se spomnam, de mora vse, kar se vz sklédah in kozarnah na mizo postavz, tudi po praviu perdobleno biti, de je yisto. Kedar me je treba obnoweno obléko zakérpniti, ne dévam záplate iz novzga sekna nane. To bi se reklo novo sekno potratovati; nova karpa na stara obléke bi se tudi ney ne perlegla, ampak le videla bi se æe od deleu. In tadej me pride vselej na misel Jezusova prilžka, ka prave, de nava praviynost ne sme biti ko slaba obléka

polna záplat, ampak yisto nova obléka, narejena le iz enega kosa.“

„Nelo per vdévane wivánke se uyím: Kakor velblud ali kamela ne more iti skozi wivánkano uho, takó tudi lakomne bogatin ne more vz nebewko kraljestvo. In takrat, ko je zelo otovorjen velblud pred hišo parwal, se má je we posebno tehtna dozdévala. Oh, uboga xivál! sam djala veliko-krat; vse bogastvo, ké ga nosé, jo le tezí, in ji nelo nič ne pomaga. Té xiválé je enak zgoltné bogatin, které se z velikém trudem zaklade na kép spravla, in jih ne vxíva. Kakor je z velbluda pred vratmá tréba tovore zloziti, preden more vz hlév iti; takó mora tudi ták bogatin svéje neizmerne skerbí po denárjih in svéje hrepenene po yasném blagó odloziti, ako hoje iti skozi tiste ozke duré, ké pe-
lejo vz véyno xivlene.“

„Kedar grem na dvoriúje kokówam potresat, má je kokla, ké piúeta pod svéje perute spravla, podoba lubézne Jezusa Kristusa do nas, které nas hoje vse okrog sebe zbraté, in vz svéjo brambo vzete; golobé má je podoba nedolénosti in perpróstosti; nelo vrabé, ké pride med kokówe zérn pobirat, in ga nebewké We ne pozabé, má oznanuje, de ta We we veliko bol zame skerbí.“

„Ravno takó najdem vz kuhéné dovol premíleváté. Wgán, ké na ogniúje gorí; wóda, ké mora vz kuhéné zmirej per rokah bité; sol, ké se ne more pogréwiti, so zgól razí, od kteréh je Jezus tolekan tehtne prilke jemál. Vse

pravata bā bilo preveq; pa nēkej bol navadnāh moram vendar we povēdata. Ko mōje dēkle dro-
xi v testó mēszo, de krāh vāzhaja, in je lepó
rahal; videm prav oqito, kakó mora Jezusov
uk vse nawe djane in nehāne prewinitz in pre-
vzetz, de je dobro. Ko so bile yasz za kake
gostí zelo velike perprave, in je veliko rok ja-
dí perpravlalo; mē je bilo vselej, kakor de bā
mē Jezus govoril: Ne trudate se vendar toľkan
za jéd, kē mine; perzadujte sē raji za jéd, kē
je za véyno xivlene, kē vam jo Sin ylovékov
daje. Ko vē kuhānz tudz le jajne ubijem, se
spomnē Jezusovāh beséd: Oqe ne da svōji-
mu otrōku wkorpijōna, ko ga jajne prosz; ko-
ľkan bol jim bo dal nebewkē Oqe, kterz ga
proszjo, dōbrāh darōv, svōjiga duhá!“

„Vē mōje veliko vesele je Jezus nektere
lépe prilēke tudz od opravil vzēl, kē jih kupnē
imajo. Kadar kupnē, kterz zē biserz kupujuje,
kak posebno lep biser dobí; prodā, qe je trē-
ba, veliko družzga blagā, de le tistz biser ku-
pē. Takó se moramo tudz mi, qe je trēba,
radz vszga yasnēga blagā znebitz, de doseremo
prelēpē nebewkē biser, véyno blagóst. Preisko-
vane dobiyka in zgube, ktero kupnu veliko-
krat glavo bēlz, mē opomnē Jezusovāh beséd:
Kaj pomaga ylovéku, ako vēs svēt do-
bí, pa svōjo duwo pogubí? Lēkāt me o-
pomnē, de zē vszme svōjimz skērbmí we pedí
kē svōjimu telesu alē tudz svōjimu xivlenu ne
moremo pērdjatz, in de bā torej bole ravnālz,
ko bā svōje mislz in skērbí na kej bolēga in
bole obrayalz. Navada vē kúp we kej malēga

po verhi pãrdati, alã poverhovina me opomni Jezusovih besãd: Iujite nar poprej Bõxjiga kralstva in negove pravine, vse drugo vam bo pãrveræeno (ko poverhovina).“

„Tudã muwina tukej na mizã le, kã je padla vã mlãko, me opomni Jezusovãga uka: Gorjẽ jim, kterã muwine prenejajo, velblude pa pozirajo; kterã se majhnih grãhov varãjejo, velike hudobije pa poyenajo! Ta droblãnzã kruha le me opomni Jezusovih besãd, kã nam modro varuost pãrporoyajo: Poberite droblãnzã, de se ne spridãjo. Hãlo drobtine na mizã mã oznanujejo velike nauk od neskonãne pravičnosti; me opomnãjo neusmilẽnzã bogatina, kterã bolnzemu ubõxnu we drobtin nã pãrvoupil, in zatõ na unãm svãtã tudã kaplãnzã võde nã sprosil.“

Evstahi jo je zvestõ posluwal. „Pay rãs,“ je rekel, „uk Jezusa Kristusa je yestitliv vã vsem, vã velkãm in vã malãm; negove prilãke so po bõxje visõke, pa vãnder poludne. Vse stvarĩ, nar manã rãyĩ nas negovãga uka lãpõ opominajo. Otrõku ga je moy umãtã, kolãkor je trãba za negovo starost, in odrãyãen moã ga ima vse svõje xive dni dovõl premiãlevãtã. O, de bã se pay ko Jezus nãd stvarjenãmã rãyĩ zãgledovãlã; de bã uk, kã nam ga õne oznanujejo, radã posluwalã, in sad obrodilã za vããno xivlene!“

Idã, ko je Evstahi obmolyal, se pãrbliãata sãryna vojuyaka Akanĩ in Antijoh, kã sta

ne nékej yasa kake stopine od nãh stala, in ju nobeden né videl. Davz we le sta zasliwala z neizgryenãm veselem, de so xena in sinova nunega vojvoda, kã sta jih mærtve obxalovála, we pãr xivlenz, in so se spet nawlz; zvésta sluxabnãka sta pãrwla, de bã jim svøjiga sãrãa vesele odkrila. Pa dóbra moxã od samãga vesela komej govorãtã, in solze jima ñrejo po obrazã. Teopista jima prijazno podã rokó, in Agapit in Teopist ji objameta. Tãdej reye Akan: „Kakor sãm vz britkostã svøjiga sãrãa jokãl, ko sãm nawo blãgo gospó in mena sinova mærtve mislel; takó jokãm z dã od vesela, ko vidãm vse tri pred mãnój statã xive in zdrave.“ Antijoh reye: „Ravno takó se mã z dã, kakor de bã bili rãs od smãrtã vstãlã. Jãz mislãm, de vesele, kã to sreyno jutro in vz tãm prijetnãm vãrtã moje sãrãe navdaja, né kej manã od tistãga vesela, ktero je Marija Magdalena obyutila, ko se ji je Kristus po svøjim od smãrtã vstãjenã na vãrtã pãrkãzãl. O, kãkowno neizgryeno vesele bo ob nawãm vstãjenã!“

Na to je Evstahi rekãl: „Z dã je yã, de se vz stanã pokãxem. Vidva, luba sinova! gresta zã mãnój; ti pa, Teopista! ostanã pãr svøji lubbã prijatlãnã, de spet pridemo.“ Ko se je vz srãdã med svøjima sinama in med starãma vojãakama stanã blãxãl, je biló vse po kønã, Vesel hrup je vstal med vojakã, ravno kakor pãr kãkã velikã zmotnãvã; pa bãrã stojí lepó vz redã vsã vøjskã. Zã veselãm vriskãm pozdrãvã svøjiga vojvoda in ne-

gova sinova, glas trobent se komej sliša zmed vpitja. Vse vojaške sreče blagamu ojetu in do-
brama sinama, in marsikteru povtleni moč je
djal: „Ko bi bil naš vojvoda svojega sinova,
kterega je zmed vseh vojakov povzdignil, že
poprej poznal; bi bil kmalu kdo mislil, da je
ojetova lubežen to storila. Zdaj pa moramo
vse, malo in veliko, reči, da ne gledal osebe,
ampak le srčnosti in poguma mladih junakov.
O, kakovno vesele je to za ojetca, da v ne-
znanih mladenčkih, kteri je imel naravnost
junaka, zdaj svojega sinova spozná!“

Evstahi je na večer vse vojske veselino
napravljal; drugo jutro pa je odrinil z vojsko
vred. On je pred no jездil; njegova žena pa
se je zdej za no v kočiji pelala, in sinova
sta jездila zraven kočije.

Dvajseta razstava.

*Bode zvest do smerti, in te bom dal
v čenčeno xivlenu.*

Evstahi je bil tedej spet takó srečen, kakor
se more človek na zemlji vživeti. Premagal je
množne sovražnike, in povsod so ga z velikim
veseljem zmagávna sprejeli; našel je spet svo-
jo ljubo ženo, in v naravnih mladenčkih
med vojsko je neprevidoma svojega izgubljenega si-
na spoznal; na poti v Rim je zdaj, in vesel

Rimlani se æ perpravljajo ga sprejeto æ vsò spodobno yastjó.

Ko bæ bila ta povést le izmiwlena bravnam vè kratak yas, bæ se mogla æ tèm yestítlivam vñodam konyatæ; tode de se resnína ohrane, se ne smé zamolyatæ pergodba, ktera mora sæ ner vsako obyutlivo særñe æ britko æalostjo napolniti, pa je velika in yestita vè oyéh pravga kristjana, in per vséh æalostnèh obyutlejih, kè jih obudí, tudæ sladko potolææ. Naméstæ lórbarjevæga vénna, sæ kterém je nesar mislæl blazæga vojvoda ovényatæ, ga je yakal wè yestítlivæ vénen.

Preden je Evstahi vè Rim pærwæl, je nesar Trajan umærl. Adrijan, kè je bil nesarju vè rødæ, in ga je bil rejenna kè se bæ vzæl, je bil negov nastopnæk. Ta novæ nesar je bil velæk malikovávæn, in je vero vè enæga Bogá yertil iz vsæga særña. Mémo téga je bil wè védæævavstvu in vsém vræam vdan, in væs ymeræn in neusmilen. Posebno veliko sæ je pæzadjal slavo svøjiga sprednæka in dobrotnæka Trajana zatréts, in kjer je le mægæl, je negovæm naredbam ravno nasprotæ ravnál. Torej je tudæ kristjane ukazal vnovæy preganatæ.

Tudæ sæner nesar Trajan je popred kristjane grøžno preganal. Breæ wtevila jih je bilo neusmileno pomorjenæn. Med drugæmæ je rekæl svetæga Ignanja, Antijohiwkæga wkofa, kè je bil uyenæn svetæga apostelna Joana, vè Rim pæpelatæ, in ondæ vréyæ pred dævje æverí, ktere so ga, kakor bæ trenil, na drobno raztærgale, in nésò druzæga pustile od nega kakor nékej koujín.

Pa poznéje je nesar Trajan od kristjanov bole jel mislat. Veliko so mende dæælske poglavarji in oblastniki se svojimz popisze ke tému prpomogla. Imamo list sloveçega Plin. ja, Bitinskega poglavarja, vz kterem je kristjanam veliko vz hvalo reyenega. Plini piwe namreç vz nem, de od tisteh, kterz so se iz strahú pred smertjo kerujske vere odpovédale, in od tisteh, kterz so tudz na težávnhez svoji vere zvéstz ostalz, né mogel družega zvédatz, kakor to, de se postavljen dan vz tédnz pred solnynem vzhodom zberó, svojimu Kristusu, kterega Bogá yeste, hvalne pèsmez pojó, in pr verz persexejo, de ne bodo nzy hudzga poyelz, ne kradlz, ne ropalz, ne prezwetovalz, de bodo storjene oblube na tanko spolnoválz, in kar jim je zroyenega, zvestó spet oddalz, kedar bo tréba; po tém pa narazn gredó, pa se tistz dan we enkrat snidejo, in skupej jedó, tode vz vsz spodobnostz in nedolænostz; pa tudz téga vey ne déljajo, kar so jim takz zborez od nesarja prepovédanz.

Nesar Trajan je, kakor se vidz iz negovzga odgovora do Plin. ja, od preganana kristjanov nekolzko odjenal. Téga sner, morde iz posvztne razumnostz, né rekel, de bz jim vey za glavo ne wlo; pa prepovédal je odslej kristjane preiskovátez, alz popravevátz, kdo de je kristjan, alz vsako toæbo prenej posluwat. Ako je tudz védel, de je ta alz una kristjan; se je délal, kakor de bz ne védel, in rad blæzo je imel, de je taka govorina nehala. Preganane je skorej popolnoma mi-

nulo. Nesar Adrijan pa je bil, ko je jel nesaritz, svoje sovrautvo do kristjanov pokazal. V krajéh nelo, kjer je bil Jezus Kristus rojen, kjer je na križ umrl, in kjer je od smrti vstal, je svoje malike postavil; in plamen preganana, ki je bil že skoraj ugasnil, se je vnovč vnel. Kristjane so hudó težali, in neusmileno morili. Spet ko poprej so slépe malikovánje devjále: „Kristjane levam!“

Ko je Evstahi v Rim prišel, ga je nesar Adrijan lubeznivo sprejel, lépo zahvalil za dobleno zmago, zagotóvil svoje milost, in bogato obdáril. Potlej je nesar god srečne zmage ukazal obhajati, in se je napovédane dan rés že napravil za veliko častjó v templu itz, in svojim bogovam hvalno daritev opraviti. Evstahi ga je imel sprémiti, da bi tam pred altarji léknivih bogov kadilo na čerjavno déval, in po tém iz nesarjeve roke lórbarjev vénčji prejel. Alé Evstahi se je branil nesarja tje sprémiti, in le na prag malikzga templna stopiti.

„Kaj!“ reče nesar za veliko nevojo, „Rimskim bogovam mar ne bom hvalne daritve za svojo zmago opravil? Alé ménč, da jim nés hvale dolžn, da so te tvojo čeno in tvoja sinova spet zdrave v roko dal?“

Evstahi odgovorí odkritosrčno in brez strahú: „Moj nesar! jaz sam kristjan. Bog, kterega kristjane molčmo, me je po Jezusu Kristus, svojim Sinu, zmago dodélil; on me je spet dal mojo čeno in moja sinova. Nemu

samemu sem dolžen hvalno daritev. Vavrh bogov ne bom nikoli molil; oni niso družega ko izmišlene podobe iz lesa, kamna in bronu, ki so jih ylovéwke roke naredile. Jaz molam edinega resničnega in živega Bogá, ktere je stvaril nebó in zemlo, in je svojiga edinorojenega Sinú na svét poslal, ludi révit od zmot in gréha, od rev in smrti.“

Po nesarji je vse vrélo, takó je bil jezen; vendar se je premagoval, in prijaznega kazal. Nespodobno, je mende mislél, in pa we nevarno bi bilo slovesnemu vojvodu zdé prenejsa smertjo xugats. Hotel je pred poskusiti, koliko zdajo per nem sladke beséde in oblube. Zé vso svojo zgovornostjo se perzadéva ga omajati in pregovoriti; pa Evstahi se ne da premakniti. Nesar ga je spustil se prijazno besédo, de naj we kej pomisli; skrivej pa je narouil nékej imenitnem Rimlanam in Rimlan-kam, Evstahjevem in Teopistnem varstnikom in varstnikom, de naj Teopisto in nena sinova napravijo, de prosijo Evstahja klece in jokáje, nesarja ne dráti z nepokorujeno, ampak raji darováti bogovam.

So wli, in vsa zga posebej kó temu nagovarjati. Pa pobožna žena in blaga sinova je groza spreletela nad takim nagóvorom; vse so perpravlene raji umréti, ko Bogá in Jezusa Kristusa zatajiti. Se snidejo, de drug za drug ne védel, per Evstahji, in mu povadó, kaj se je zgodilo. In oye, mati in sina se uterdujejo v sklepih za vero umréti; de so bili tardo prepričani, de jih je Bog po dolgi

ložitvz le zató spet združil, de bž drugz drugz-
mu sernz dajalz Bogá in svøjiga Zveliyarja sz
svøjó smertjo poyestitz.

Ko je nesar videl, de z lěpo in z vsame
mnogame obětz pž Evstahji in negovz družín-
az nez ne opravyz, jih je jel sz hudo popri-
jematz, in jim žugatz. Poklinál je Evstahja
pred se, in mu reče: „Sliwam, de sz we nč-
sz premislł; tudz tvøjaz xena, pravzjo, in tvøjaz
sina so tčdovratnz ko ti. Storz po mójim
povelz; ye ne, te dam z xeno in sinama
sodniku vz roke, de vas obsodz po postavah.
Pomislz, de pōtlej ne odidete smertz!“

Evstahi odgovorí: „Svzllz nesar! szm vam
pokoren vz vszm, kar je prav, in se spodo-
bz; z veselem se vanam vz srečo Rimskęga
naroda svøjiga xivilena, kakor szm se ga x ve-
krat. Alz svøjiz včstz nasprotz ne morem rav-
natz; do te ima le Bog oblast, in Bogá je
trčba bol sluwatz ko ludi.“

Vsz razkayen ukazę nesar mu odvzetz
yestne znamna vojvodstva, in ga odpelatę
vz jęzo; tudz je rekel Teopisto in nena sina
pžprčtz. Jih pžpelejo pred sodbę. Pa vsz,
Evstahi, negova xena in negova sinova, tčrde-
jo pogumno, de so kristjanz, in boęejo vz
křmęanstvz xivčtz in umřčtz. Obsojenz so vse
ntirje na ludsķem gledalzuz vzřčenz bitz med
dęvje zverí.

To je bilo silno veliko, okroglo mčsto,
sz pčskam posuto; kamnene klopi, druga nad
drugo, so bile okrog nega, in so visoko se-
gle; po sto tisuyev ludi je mlo vane. Pžr-

užl je strawnu dan. Brez utavila ljudi sedi po klopéh od tal do varha, de bodo gledal strawnu pargodbo. Kar perpelejo vojake Evstahja, negovo xeno in negova sina. Briž jih postavijo vz srédo gledalzuja, in gredó od nzh. Stanovitne duwe pa se vesele ravno onde, kjer je bil kadej svet Ignanji vz zobéh luteh zverí razdroblen, vénen mučenstva doseže. Oh, xó so se spomnile negovh beséd: „Jaz sem puenína Gospodova; zobje devjih zverí me morajo smléti, de bom Kristusov yist kržh“!

Neverno ludstvo je hudó devjáló, in strawnu vpitje zaxene, de naj baxe zverí nane izpuste. Xelélo je videti, kakó de bodo nedolxne ljudi raztargale in porxre. Briž odpró zverém durz, in utirje strawnu levz planejo iz zverináka. Pa yudo, nzy xalga ne store svetníkam; we ne dotaknejo se jih, tamuy ko krátke jagneta se predne ulaxejo. Nevolno in preklináje se ludstvo razide. Ti ljudje néso spoznali, de so neusmilenuz od zverine.

Nesarja je grözna jez prijala, de je takó izteklo; we vz hují smert so Evstahi in negovz obsojeni. Vz veliko brónasto pec, kž je bila odzunej devjimu junnu podobna, so vréyz in sxxgatz. Xó pred tistz veyer so vey sexzn drav perpelalz, in pec zayelz kuritz, de bž bila drugz dan prav razbélena. Neznano veliko ljudi se zbere drugo jutro okolz razbélenz pecí, kolékor so nar blize mógle. Parvléyejo mučenje, vszh oyí so nane obxrnene. Bliz ognene pecí postoji Evstahi, povzdvigne oyí in roke

proti nebu, ter molj na glas, in njegova sinova in nuna matj moljajo s' nim iz globočine svojiga srca: „Vsegamogóu Bog, Gospod nebes in zemlje! usliu nas pohlevno molitvi, in dodaj nam, svojim sluhabnikam, da nas ta ogenj očisti od vsih madežev, in dosežemo del tvojih svetnikov. Za kratak čas se nam lask, če smo ga nekadej na sveta imela, spet povarnil; daj nam namesta te prazne in zamerlive pasti zdé tisto veličastvo, če ga nekoli ne bo končal. Glej, volno in že veselem se te damo za dar. Če gorí ogenj, če nas bo povžil. Oče, matj in sinova smo te perpravljena za zavzeten dar. Sprejmi milostivo ta dar; tiste pa daj za sramoto, ktere se te vstavljajo. Čeujeno bode po nas, tvojih nevrédnih sluhabnikih, tvoje sveto ime! Oh, ne zavrzaj te daritve, kakor daritve Abelnove in Abrahamove in kervi pravega mučenika Učfana nése zavergal! Réci nas in vse, ktere bodo we za namz po tém poti trplena hodile, vsih zlegov, če nas teci za téj dolini solz, in vzemi nas vse za svoje kraljestvo.“

Po téj molitvi zasliuajo vse utirje za svojih srcah, da je Bog rekel Amen, in vse svetnike in angela za nebesih so že veselem povzele Amen.

Zdó so vse utirje za pey vrtena, in ko be trenil, so vse mrtve. Nih duhe so ule za nebesa; nih trupla pa so uež tri dni, ko so pey odpzle, nepoukódovane nula, in poborné kristjane jih pokoplejo.

Smert svetih mučenikov Evstahja, Teopiste, Agapita in Teopista je med kristjane vs pomine ostala; de bi se nih spomin tudi pr kristjansh prihodnih yasov ohranil, so se nih imena vs bukve vsih mučenikov zapisale, in 20. dan kimovna je odlojen bil obhajati nih spomin als god.

Ko je preganane kristjanov, ktero je we dvé sto lét trpélo, na zadne popolnoma nehala; so bliz Tiburskega mésta, kú mu zdé po Lauke Tivoli pravijo, ravno ondú, kjer je Evstahi nekúdej na lovú nebúwko parkazn imel, úerkvúno postavlá; na grobú pa, vs kterém koupine svetih mučenikov Evstahja, negove xene in negovih sinov lexi, so veliko úerkúv sazidalú. Ta stara in lépa úerkúv stoji vs Rimú we dan danawú. Vs pomini darovitostú svetúga Evstahja, ktera je bila zayetek negovúga spreobrnena, in mu je pr Bogú milost pardobila, púrnese vs téj úerkvú Rimsko ludstvo vsako léto obilno daróv, de se med uboge razdúle. Razdúlene dobrovolnih daróv se sklúne sz to le molitvújo:

„Dodéú, o Bog! svújim slúxabúkam, kú posnemajo zgled svetúga Evstahja, in ubóúne tvóje úerkve na zemlé sz dobrovolnúmi darmi razveselújejo, kar te prosújo, de se kúdej x' nim in negovúmi tovarúmi pr tebú vs nebúwke yastú vékoma vesele, po Jezusú Kristusú, tvújim Sinú, Gospodú náuúim. Amen.“

K A Z A L O.

	Strani.
Predgovor	V
I. Vž križ je žvelijane	7
II. Evstahi in negovž se dajo kerstita	15
III. Evstahi in Teopista ubéžna	24
IV. Evstahjevž na morji in žamorž	32
V. Evstahi pride tudž ob sinova	36
VI. Dobrž kmetje	46
VII. Evstahi sluzž pžr kmetž	54
VIII. Vojaka prideta po Evstahja	58
IX. Evstahi gre od pluga vž vojno	68
X. Žmagež god veselo obhajjan	76
XI. Agapit in Teopist se brata spožnata	80
XII. Teopista bž se rada dala spožnata svōjima sinama	87
XIII. Evstahi in Teopista se spožnata	92
XIV. Sina spožnata svōje starve	96
XV. Mladž kmet	101
XVI. Mladž pastir	109
XVII. Suxžna	114
XVIII. Keružanske povōvorž pžr jédž	127
XIX. Keružanska gospodina	135
XX. Bodž žvést do smertž, in tž bom dal vénaž živlena	141

